

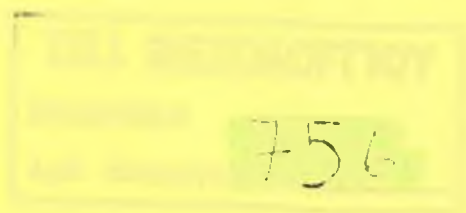
ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ, ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΤΟΥ
ΥΠΟΣΤΑΣΗ.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΜΠΑΛΑΦΟΥΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΤΕΡ ΝΑ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1998

ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ, ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΤΟΥ
ΥΠΟΣΤΑΣΗ.**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΜΠΑΛΑΦΟΥΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1998

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ.

Εισαγωγή	1
 ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ	3
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	5
 ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ	18
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ	18
1.1. ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ	18
1.2 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ	21
1.3. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	21
1.4 ΠΙΝΑΚΕΣ.....	22
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
ΝΕΕΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ.....	30
2.1 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΝΙΤΣΑΣ.....	30
2.2 --" --" ΜΥΤΙΚΑ.....	31
2.3 --" --" ΑΣΤΑΚΟΥ	32
2.4 --" --" ΦΥΤΕΙΩΝ	33
2.5 --" --" ΚΑΤΟΧΗΣ-ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	33
2.6 --" --" ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ	34
2.7 --" --" ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	35
2.8 --" --" ΕΥΗΝΟΧΩΡΙΟΥ	36
2.9 --" --" ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	37
2.10 --" --" ΑΝΩ ΧΩΡΑΣ	38
2.11 --" --" ΚΑΤΟΥΝΑΣ.....	39
2.12 --" --" ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ-ΛΟΥΤΡΟΥ.....	40
2.13 --" --" Ν. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ.....	41
2.14 --" --" ΑΜΟΡΓΙΑΝΩΝ	42

2.15	–"	–"	ΑΓ. ΒΛΑΣΣΗ	42
				ΣΕΛ.
2.16			ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΠΕΝΟΥΣ	43
2.17	–"	–"	ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	44
2.18	–"	–"	ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ.....	44
2.19	–"	–"	ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ	45
2.20	–"	–"	ΑΓΡΙΝΙΟΥ	47
2.21	–"	–"	ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΚΟΥ.....	47
2.22	–"	–"	Κ. ΜΑΚΡΥΝΟΥΣ.....	48
2.23	–"	–"	ΘΕΡΜΟΥ	48
2.24	–"	–"	ΠΛΑΤΑΝΟΥ.....	49
2.25			ΠΙΝΑΚΕΣ.....	50
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ				
			ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ.....	54
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ				
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»				
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο				
			ΕΙΣΑΓΩΓΗ	61
1.1			ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	61
1.2			ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ	63
1.3			ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο				
			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	69
2.1			ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	69
2.2			ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.....	73
2.3			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '80	79
2.4			Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΝ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	91
2.5			ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΝ.....	94
2.6			ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ – ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	100
3.1 ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	100
3.2 ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	102
3.3 ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΝΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ	104
3.4 ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ	104
3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Η "ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ"	106

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	107
1.1 ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ ΠΡΩΤΗΣ ΒΑΘΜΙΔΑΣ	107
1.2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΟΤΑ	112
1.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΝ	114
1.4 ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΟΤΑ	116
1.5 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ – ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ – ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΙ ΠΑΡΕΔΡΟΙ	117
1.6 ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΟΤΑ	119
1.7 ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΟΤΑ	120
1.8 ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΟΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΝΩΝΟΝΤΑΙ	120
1.9 ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΙΡΕΤΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΝΩΝΟΝΤΑΙ	121

1.10 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	121
1.11 ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.....	121

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΤΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ	124
--	-----

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
"ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ".....	124
--	-----

1.1 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1ο	124
1.2 » 2ο.....	125
1.3 » 3ο.....	127
1.4 » 4ο.....	127
1.5 » 5ο.....	128
1.6 » 6ο.....	129
1.7 » 7ο.....	131

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	131
--	-----

1.1 ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	131
1.2 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ...	132
1.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟ- ΔΙΣΤΡΙΑΣ"	133

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"	138
---	-----

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	147
---------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	148
--------------------	-----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ο Ν. Αιτωλοακαρνανίας καταλαμβάνει το Ν.Δ. τμήμα της Στ. Ελλάδας και απ' τη θέση αυτή βρίσκεται οπωσδήποτε έξω από τους βασικούς άξονες ανάπτυξης της χώρας (το γνωστό S Πάτρας-Αθήνας-Θεσσαλονίκης).

Ο συνολικός πληθυσμός του νομού είναι (81) 219.764 κατ. και η έκταση του 5.448 χιλ .στρ.

Ο Νομός είναι ο μεγαλύτερος από άποψη έκτασης στη Χώρα.

Από άποψη ανάγλυφου μπορεί να θεωρηθεί σαν ένας μέσος νομός: Το ποσοστό των ορεινών εκτάσεων μόλις ξεπερνά το μ.ο. της χώρας, ενώ αισθητά υστερεί το ποσοστό των πεδινών (21% έναντι 30% για τη χώρα) εις όφελος των ημιορεινών.

Ωστόσο η κατανομή των ορεινών όγκων μέσ' το Νομό διασπά τις υπάρχουσες πεδινές εκτάσεις σε μικρότερες ενότητες (κυριαρχεί η Πεδιάδα Άνω και Κάτω Αχελώου), ενώ δημιουργεί και μια συμπαγή ορεινή ζώνη στο Β.Α. άκρο του Νομού (ορεινή Τριχωνίδα και Ναυπακτία), με ανάλογες επιπτώσεις στην κατανομή της ανάπτυξης στο Νομό (έντονες ενδονομαρχιακές ανισότητες που σχετίζονται με την αντίθεση ορεινές-πεδινές περιοχές).

Βασικό μορφολογικό χαρακτηριστικό η έντονη παρουσία του υδάτινου στοιχείου: πολλές λίμνες (5 φυσικές, 2 τεχνητές), λιμνοθάλασσες, ποταμοί (Αχελώος - Εύηνος).

Ο Νομός σήμερα, από άποψη δείκτη ανάπτυξης, είναι μεταξύ των τελευταίων (42^{ος}) στην κατηγορία των "προβληματικών" νομών. Αυτό οφείλεται στο ότι έχει μείνει καθαρά αγροτικός νομός, χωρίς καν ολόπλευρη ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα.

Στο μέλλον, ο πρωτογενής τομέας θα εξακολουθήσει να είναι καθοριστικός της φυσιογνωμίας του Νομού, όπως αναμένεται να βελτιωθεί η θέση του Νομού από άποψη βαθμού ανάπτυξης, με βάση μια ισόρροπη ανάπτυξη όλων των κλάδων του πρωτογενή (επισημαίνεται η κτηνοτροφία και αλιεία που μέχρι σήμερα έχουν παραμεληθεί και όπου ο Νομός παρουσιάζει μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα).

Παράλληλα γίνεται επιτακτική η προσέλκυση και άλλων εξωγεωργικών κλάδων για την προσφορά συμπληρωματικής απασχόλησης και τόνωση του αγροτικού εισοδήματος. Έτσι είναι ανάγκη να αξιοποιηθεί στο μέλλον κάθε δυνατότητα χωροθέτησης στο Νομό σοβαρών μονάδων, για τις οποίες θα βρεθεί ότι παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα, πάντα στα πλαίσια της περιφρούρησης των φυσικών πόρων του Νομού.

Το ίδιο σοβαρή με την τόνωση του δευτερογενή, για την πληθυσμιακή συγκράτηση, είναι η τόνωση του τριτογενή τομέα και συγκεκριμένα: βελτίωση ποιότητας ζωής, οικιστικού περιβάλλοντος, πολιτιστικής ζωής, θεσμικά μέτρα και υποδομή για την εγκατάσταση λειτουργιών του υψηλού τριτογενή (ερευνητικά ιδρύματα, παραρτήματα Σχολών ΑΕΙ κ.λ.π.). Παράλληλα, ενίσχυση και υποκίνηση πρωτοβουλιών για κάθε είδους πνευματικές εκδηλώσεις, καθιέρωση λειτουργιών επιστημονικού χαρακτήρα κ.λ.π. Τα παραπάνω γίνονται καθοριστικά σ' ένα Νομό ο οποίος, σύμφωνα και με την κοινή συνείδηση, πάσχει από "έξοδο εγκεφάλων".

ΜΕΡΟΣ Α

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ

Μετά από ένα έντονο θετικό ρυθμό πληθυσμιακής αύξησης την 10ετία 51-61, (0,8% ετησίως σε σχέση με 0,9% για τη χώρα), ο οποίος υπέστη έντονη κάμψη την επόμενη 10ετία –εποχή της μεγάλης μεταναστευτικής εξόδου για όλη τη χώρα. Ο Νομός δεν εμφανίζει σημάδια πληθυσμιακής ανάκαμψης την 10ετία 71-81. Έτσι ο μ.ε. ρυθμός πληθυσμιακής μείωσης παραμένει ο ίδιος (-0,4%) στις 10ετίες 61-71 και 71-81, ενώ για το σύνολο της χώρας (και για πολλούς νομούς) οι τάσεις έχουν ανατραπεί υπέρ μιας πληθυσμιακής ανάκαμψης ή έστω στασιμότητας.

Έτσι βασικός στόχος δημογραφικός είναι η ανακοπή του ρυθμού πληθυσμιακής μείωσης. Και επειδή, από τους παράγοντες των πληθυσμιακών μεταβολών, (φυσική κίνηση πληθυσμού, εξωτερική μετανάστευση, εσωτερική μετανάστευση), οι δύο πρώτοι προβλέπεται να ακολουθήσουν τις γενικές τάσεις της χώρας, (επιβράδυνση της πτωτικής τάσης έως στασιμότητα της φυσικής αύξησης και ουσιαστικά εκμηδενισμός της εξωτερικής μετανάστευσης), ο δημογραφικός στόχος για το Νομό μεταφράζεται σε προσπάθεια ανακοπής της εσωτερικής μετανάστευσης από το Νομό προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και κύρια προς Αθήνα, ο οποίος αποτέλεσε και τον κύριο παράγοντα πληθυσμιακής μείωσης την 10ετία 71-81.

- ✓ Σύμφωνα με τ' αποτελέσματα της απογραφής 81 η δομή της πυραμίδας ηλικιών, παρουσίασε την 10ετία (71-81) μια σαφή επιδείνωση με αύξηση της συμμετοχής των ηλικιών άνω των 45 ετών και μείωση αντίστοιχα των ηλικιών κάτω των 45 ετών.

Έτσι στο επίπεδο της δημογραφικής πυραμίδας, προκύπτει σαν αναγκαίος στόχος η συγκράτηση των παραγωγικών ηλικιών 15-44 ετών ώστε να αποκατασταθεί το ποσοστό συμμετοχής τους στην πυραμίδα (π.χ. στο επίπεδο του 1971) ή τουλάχιστον να ανακοπεί ο ρυθμός μείωσής του.

- ✓ Αστικοποίηση: Αξιοσημείωτο το αυξημένο ποσοστό του ημιαστικού πληθυσμού (1981) που πλησιάζει αυτό του αστικού (22,5 σε σχέ-

ση με 25,7% αντίστοιχα). Αυτό διαφοροποιεί την εικόνα του Νομού, από αυτή της χώρας 922,5% σε σχέση με 12% για τη χώρα), τόσο στο σημερινό ύψος, όσο και στην εξέλιξη του ποσοστού του ημιαστικού πληθυσμού την περίοδο 51–81. Καθ' όσον δε την αστική ανάπτυξη μονοπωλεί το Αγρίνιο, συνακόλουθη είναι η σημαντική συμμετοχή των ημιαστικών οικισμών στο οικιστικό δίκτυο.

Κατά τ' άλλα, ο ρυθμός μείωσης του αγροτικού πληθυσμού, μετά από μια σημαντική πτώση μεταξύ 61–71, εμφανίζει έντονη ανάσχεση το 81, πράγμα όμως που δεν πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό εξ ολοκλήρου, λόγω της γνωστής πλασματικότητας των αποτελεσμάτων της Απογραφής πληθυσμού, κατ' αντιστοιχία με την υποτίμηση που πρέπει να έχει υποστεί το μέγεθος του αστικού πληθυσμού, και δη του Αγρινίου, (σύμφωνα και με την εκτίμηση του μελετητή της ΕΠΑ).

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

ΚΑΤΑ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΕΣ

(Πληθυσμός απογραφής 5^{ης} Απριλίου 1981 και 17^{ης} Μαρτίου 1991)

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ		ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
		1981	1991	1981	1991	1981	1991
Αιτωλίας & Ακαρνανίας (Μεσολόγγι)	Βάλτου (Αμφιλοχίας)	1	1	30	30	29.619	28.938
	Βονίτσης & Ξηρομέρου (Βόνιτσα)	—	3	41	36	41.937	41.432
	Μεσολογγίου (Μεσολόγγι)	2	2	35	35	46.010	46.990
	Ναυπακτίας (Ναύπακτος)	1	4	66	52	23.004	25.984
	Τριχωνίδος (Αγρίνιο)	1	6	61	50	79.194	84.926
	ΣΥΝΟΛΟ	5	16	233	203	219.764	228.180

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ****ΔΗΜΟΙ:** ποσοστιαία αύξηση 2,20%**ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ:** ποσοστιαία μείωση 12,87%**ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ:** —" — αύξηση 3,83%

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ
ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

(Πληθυσμός απογραφής 5^{ης} Απριλίου 1981 και 17^{ης} Μαΐου 1991)

1.	ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΑΛΤΟΥ	1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
	ΔΗΜΟΙ:			
1.	Αμφιλοχίας	5.034	5.116	+1,63 %
	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ:			
1.	Αγριδίου	378	503	+ 33,07%
2.	Αλευράδας	341	301	-11,73%
3.	Αμοργιανών	664	648	+2,41%
4.	Αμπελακίου	1.092	1.096	+0,37%
5.	Ανοιξιάτικου	1.482	1.711	+15,45%
6.	Βαρετάδας	623	582	-6,58%
7.	Βρυρβιανών	474	429	-9,49%
8.	Γιαννοπούλων	344	293	-14,83%
9.	Εμπεσού	869	811	- 6,67%
10.	Καστρακίου	694	585	-15,71%
11.	Κεχρινιάς	778	852	+9,51%
12.	Κυψέλης	510	504	-1,18%
13.	Λεπενούς	2.581	2.445	-5,27%
14.	Λουτρού	1.289	1.416	+9,85%
15.	Μαλεσιάδας	759	538	-29,12%
16.	Ματσουκίου	370	325	-12,16%
17.	Μενιδίου	1.295	1.514	+16,91%
18.	Μπαμπαλίου	257	159	-38,13%
19.	Οχθιών	617	580	-6%
20.	Πατιοπούλου	752	685	-8,91%
21.	Περδικαρίου	602	577	-4,15%
22.	Πετρώνας	447	270	-39,60%
23.	Σαρδινίων	882	976	+10,66%
24.	Σπάρτου	747	795	+6,43%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
25.	Σταθά	503	496	-1,39%
26.	Στάνου	1.435	1.345	-6,27%
27.	Στράτου	1.139	1.101	-3,34%
28.	Τρικλίνου	389	253	-34,96%
29.	Φλωριάδος	1.052	890	-15,40%
30.	Χαλκιοπούλου	1.220	1.142	-6,39%
	ΣΥΝΟΛΟ	29.619	28.938	

*ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ
ΔΗΜΟΙ:
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ 1,63%
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ:
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ 3,10%

2.	ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΝΙΤΣΗΣ και ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
	ΔΗΜΟΙ:			
1.	Βόνιτσας	(3.836)	4.353	+13,48%
2.	Κατούνας	(3.157)	2.763	-12,47%
3.	Κρεκραπίας (Παλαίρου)	(2.264)	2.689	+18,77%
	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ			
1.	Αγίου Νικολάου	513	448	-12,67%
2.	Αγραμπέλων	216	320	+48,15%
3.	Αετού	787	803	+2,03%
4.	Αρχοντοχωρίου	1.181	1.194	+1,10%
5.	Αστακού	2.724	2.542	-6,68%
6.	Αχυρών	7	-	-100%
7.	Βάρνακα	457	408	-10,72%
8.	Βασιλόπουλου	782	636	-18,67%
9.	Βάτου	53	125	+135,85%
10.	Βλιζιανών	379	312	-17,68%
11.	Γουριωτίσσης	721	756	+4,85%
12.	Δρυμού	706	688	-2,55%
13.	Θυρίου	1.258	1.330	+5,72%
14.	Κανδήλας	1.260	1.324	+5,08%
15.	Καραϊσκάκη	799	742	-7,13%
16.	Κατοχής	2.774	3.002	+8,22%
17.	Κομπωτής	559	516	-7,69%
18.	Κονατίνας	745	667	-10,47%
19.	Λεσινίου (Παλαιοκατούνας)	925	943	+1,95%
20.	Μαχαιρά	600	573	-4,50%
21.	Μοναστηρακίου	1.830	1.802	-1,53%
22.	Μπαμπίνης	528	467	-11,55%
23.	Μύτικα	756	684	-9,52%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
24.	Παλαιομανίνας	1.136	983	-13,47%
25.	Παλιαμπέλων	1.047	1.062	-1,43%
26.	Παναγούλας	309	303	-1,94%
27.	Παπαδάτου	1.210	1.059	-12,48%
28.	Πενταλόφου	1.167	1.233	+5,66%
29.	Περατιάς	390	343	-12,05%
30.	Πλαγιάς	808	950	+17,57%
31.	Πογωνιάς	471	-	-7,98%
32.	Προδρόμου	376	346	+4,90%
33.	Ρίγανης	571	599	+28,13%
34.	Σκουρτούς	359	460	+6,10%
35.	Στρογγυλοβουνίου	328	348	-14,03%
36.	Τρυφού	1.176	1.011	-10,90%
37.	Φυτειών	2.331	2.077	+9,07%
38.	Χρυσοβίτσης	441	481	
	ΣΥΝΟΛΟ	41.937	41.342	

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ**

Τρεις νέοι δήμοι

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Ποσοστιαία μείωση πληθυσμού κατά
3,50%.

3.	ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
	ΔΗΜΟΙ:			
1.	Αιτωλικού	5.265	5.381	+2,2%
2.	Μεσολογγίου	11.375	12.103	+6,4%
	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ			
1.	Αγγελοκάστρου	1.672	1.849	+10,58%
2.	Αγίου Ανδρέου	921	829	-9,98%
3.	Αγίου Γεωργίου	977	941	-3,68%
4.	Αγίου Ηλία	263	311	+18,25%
5.	Αγίου Θωμά	731	679	-7,11%
6.	Άκρων	251	204	-18,72%
7.	Άνω Κερασόβου	478	511	+15,27%
8.	Άνω Κουδουνίου	127	163	+28,34%
9.	Γαβαλούς	1.477	1.376	-6,83%
10.	Γαλατά	1.226	1.271	+3,67%
11.	Γουριάς	1.124	1.007	-10,41%
12.	Γραμματικών	1.104	1.037	-6,06%
13.	Δαφνιά	432	403	-6,71%
14.	Ελληνικών	429	479	+11,65%
15.	Ευηνοχωρίου	1.840	2.012	+9,35%
16.	Ζευγαρακίου	1.082	1.047	-3,23%
17.	Κάτω Κερασόβου	608	623	+2,47%
18.	Κάτω Μακρινούς	887	852	-3,94%
19.	Καψοράχης (Παλαιοχωρίτη)	385	370	-3,90%
20.	Κλεισορευμάτων	561	539	-3,92%
21.	Λυσιμαχείας	692	659	-4,77%
22.	Μακρινούς	425	417	-1,88%
23.	Μάστρου	628	627	-0,16%
24.	Ματαράγκας	2.160	2.057	-4,77%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
26.	Μουσουρων	306	274	-10,46%
27.	Νεοχωρίου	3.725	3.874	+4%
28.	Παππαδάτων	1.600	1.733	+8,31%
29.	Περιθωρίου	263	271	+3,04%
30.	Ποταμούλας	42	51	+21,43%
31.	Ρετσίνων	207	208	+0,48%
32.	Σταμνούς	1.321	1.291	-2,27%
33.	Τριχωνίου	343	325	-5,25%
34.	Φραγκουλαιϊκών	101	120	+18,81%
35.	Χρυσοβεργίου	482	641	-32,99%
	ΣΥΝΟΛΟ	46.010	46.992	

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ**

ΔΗΜΟΙ

Ποσοστιαία αύξηση του πληθυσμού κατά 5,07%

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Ποσοστιαία αύξηση του πληθυσμού κατά 0.47%.

4.	ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
	ΔΗΜΟΙ:			
1.	Αντιρρίου	(916)	2.531	+176,31%
2.	Ναυπάκτου	9.012	10.854	+20,44%
3.	Πυλλήνης		884	
4.	Χάλκειας		1.619	
	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ			
1.	Αγίου Δημητρίου	102	169	+65,68%
2.	Αμπελακιωτίσσης	187	171	-8,56%
3.	Αναβρυτής	139	83	-40,29%
4.	Αναφύτου	139	156	+12,23%
5.	Άνω Βασιλικής	289		
6.	Άνω Χώρας	381	489	+28,34%
7.	Αραχόβης	296	280	-5,40%
8.	Ασπριάς	230	194	-15,65%
9.	Αφροξυλιάς	222	307	+38,29%
10.	Αχλαδοκάστρου	161	142	-11,80%
11.	Βελβίνας	114	112	-1,75%
12.	Βλαχομάνδρας	171	210	+22,81%
13.	Βομβοκούς	172	177	+2,91%
14.	Γαβρολίμνης	407		
15.	Γάβρου	78	87	+11,54%
16.	Γραμμένης Οξιάς	94	101	+7,44%
17.	Γρηγορίου	52	42	-1,92%
18.	Δάφνης	688	692	+0,58%
19.	Δενδροχωρίου	29	15	-48,27%
20.	Διασελλακίου	156	136	-12,82%
21.	Δορβιτσιάς	191		
22.	Ελατόβρυσης	71	102	+43,66%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
23.	Ελατούς	229	130	-43,23%
24.	Ελευθεριανής	193	265	+37,30%
25.	Καλαβρούζης	150		
26.	Καλλονής	59	61	+3,39%
27.	Καστανέας	117	81	-30,77%
28.	Καταφυγίου	300	340	+1,33%
29.	Κάτω Χώρας	58		
30.	Κεντρικής	124	211	+70,16%
31.	Κλειτάς	158	146	-7,59%
32.	Κοκκινοχωρίου	139	109	-21,58%
33.	Κρυονερίων	63	78	+23,81%
34.	Κυδωνέας	53	43	-18,87%
35.	Λεύκας	43	97	+125,58%
36.	Λιβαδακίου	56	86	+53,57%
37.	Λιμνίτσης	123	89	-27,64%
38.	Λυγιά	636	695	+9,28%
39.	Μακυνείας	435		
40.	Μαμουλάδας	313	334	+7,35%
41.	Μανδρινής	23	75	+226,08%
42.	Μηλέας	109		
43.	Μολυκρείου	432		
44.	Νεοκάστρου	33	209	+533,33%
45.	Νεοχωρίου	231	172	-25,54%
46.	Ξηροπηγάδου	342	518	+51,46%
47.	Παλαιοπύργου	346	232	-32,95%
48.	Παλαιοχωρακίου	116	211	+81,90%
49.	Περδικόβρυσης	67	39	-41,79%
50.	Περίστης	149	168	+12,75%
51.	Πέρκου	132	65	-50,76%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
52.	Πιτσιναϊκών	288	244	-15,28%
53.	Πλατάνου	358	285	-20,39%
54.	Πόδου	14	32	+128,57%
55.	Ριγανίου	295	325	+10,17%
56.	Σίμου	244		
57.	Σκάλας	223	517	+131,84%
58.	Στρανώμης	248		
59.	Στύλιας	157	162	+3,18%
60.	Τερψιθέας	294	247	-15,99%
61.	Τρικόρφου	475		
62.	Φαμίλας	270		
63.	Χόμορης	115	111	-3,48%
64.	Πακίστης	197		
65.	Τερψιθέας	294		
	ΣΥΝΟΛΟ	23.004	25.984	

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:**

ΔΗΜΟΙ:

Δημιουργία 3 νέων δήμων και ποσοστιαία αύξηση του πληθυσμού κατά 60,03%.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ:

Ποσοστιαία μείωση του πληθυσμού κατά 22,79%.

5.	ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΧΩΝΙΔΟΣ	1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
	ΔΗΜΟΙ:			
1.	Αγ. Κωνσταντίνου	(4.730)	5.395	+ 14,06%
2.	Αγρινίου	35.774	70.934	+98,28%
3.	Θέρμου	(2.365)	2.448	
4.	Θεστιέων		3.321	
5.	Νεάπολης		4.369	
6.	Παραβόλας	(2.396)	2.439	+ 1,79%
	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ			
1.	Αβαρικού	294	307	+4,42%
2.	Αγαλιανού	151	133	-11,92%
3.	Αγ. Βαρβάρας	123	181	+47,15%
4.	Αγ. Παρασκευής	250	301	+20,4%
5.	Αγ. Σοφίας	505	490	-2,97%
6.	Αγ. Βλασίου	594	445	-25,08%
7.	Αγ. Νικολάου	215	231	+7,44%
8.	Αετόπετρας	186	322	+73,12%
9.	Αμβρακίας	147	164	+ 11,56%
10.	Αμπελιών	429	418	-2,56%
11.	Αναλήψεως	1.011	1.074	+6,23
12.	Αργυρού Πηγαδίου	113	89	-21,24%
13.	Αφράτου	48		
14.	Διπλατάνου	92	128	+39,13%
15.	Δοκιμίου	2.062	2.198	+6,59%
16.	Δρυμώνος	256	377	+47,27%
17.	Ελαιοφύτου	1.157		
18.	Καινουργίου	3.282		
19.	Καλλιθέας	458	378	-17,47%
20.	Καλουδίου	380	497	+30,79%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
21.	Καλυβιών	1.925	2.006	+4,21%
22.	Καμαρούλας	841	922	+9,63%
23.	Καστανούλας	127	165	+29,92%
24.	Κάτω Χρυσοβίτσης	380	385	+1,32%
25.	Κερασέας	243	221	-9,05%
26.	Κοκκινόβρυσης	149	216	+44,97%
27.	Κονίσκης	308	317	+2,92%
28.	Κυπαρίσσου	303	324	+6,93%
29.	Κυρά Βγένας	256	180	-29,69%
30.	Λαμπιρίου	245	258	+5,31%
31.	Λευκού	197	168	-14,72%
32.	Μεγάλης Χώρας	1.364		
33.	Μυρτέας	842	880	+4,51%
34.	Νέας Αβοράνης	958	943	-1,57%
35.	Νερομάνας	589	527	-10,52%
36.	Νεοχωρίου	237	116	-51,05%
37.	Παλαιοκαρυάς	432	312	-27,78%
38.	Παμφίου	132	157	+18,94%
39.	Παναιτωλίου	3.546	3.330	-6,09%
40.	Παντανάσσης	716	805	+12,43%
41.	Πεντακόρφου	392	409	+4,34%
42.	Περιστερίου	305		
43.	Πετροχωρίου	510	525	+2,94%
44.	Ποταμούλας	538	496	-7,81%
45.	Προσηλίων	107		
46.	Ρουσσαϊκών	1.481		
47.	Σαργιάδας	429	373	-13,05%
48.	Σιδήρων	130	89	-31,54%
49.	Σιταραλώνων	412	333	-19,17%

		1981	1991	Ποσοστιαία Μεταβολή ±
50.	Σιτομένων	353	384	+8,78%
51.	Σκουτεράς	699	810	+15,88%
52.	Σουτεσιάδας	467	395	-15,42%
53.	Σπαρτιά	248	220	-11,29%
54.	Σπολαίτης	1.101	1.169	+6,18%
55.	Χαλικίου Αμβρακίας	146	133	-8,90%
56.	Χούνης	636		
57.	Χρυσοβίτσης	213		
58.	Ψυλοβράχου	179	161	-10,05%
	ΣΥΝΟΛΟ	79.194	114.068	

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:**

ΔΗΜΟΙ:

Δημιουργία 5 νέων δήμων και ποσοστιαία αύξηση πληθυσμού κατά 96,41%

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ:

Ποσοστιαία μείωση πληθυσμού κατά 25,84%.

ΜΕΡΟΣ Β

ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ

(ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

1.1. Επίπεδα οικισμών και βασικών εξαρτήσεων

Το οικιστικό δίκτυο του Νομού εμφανίζει έντονη πόλωση.

Η συντριπτική πλειοψηφία των οικισμών (83%) συγκεντρώνεται στην τελευταία βαθμίδα του (πληθ/μός κάτω των 500 κατ.), ενώ οι «αστικοί» οικισμοί (κατά ΕΣΥΕ) υπάρχουν μόνο 2 (Μεσολόγγι - Αγρίνιο)· ουσιαστικά, βέβαια, προστίθεται και η Ναύπακτος (παρ' ότι στην Απογραφή υπολείπεται ελαφρά των 10.000 κατ.).

Η κατανομή των οικισμών στις βαθμίδες του οικιστικού δικτύου φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ		1961		1971		1981	
		(απολ)	(%)	(απολ)	(%)	(απολ)	(%)
0 - 500	αριθμ.	400	80	394	81	433	84
	πληθ/μός	80.673	34	65.002	28	59.320	27
500 - 1.000	αριθμ.	52	10	47		40	
	πληθ/μός	35.909	15	30.968	13	27.573	15
1.000 - 2.000	αριθμ.	28	6	26		24	
	πληθ/μός	39.430	17	33.452	15	33.454	15
2.000 - 5.000	αριθμ.	12	2	16		15	
	πληθ/μός	33.209	14	48.810	21	45.913	21
5.000 - 10.000	αριθμ.	2				1	
	πληθ/μός	12.488	5	8.170	4	9.012	5
10.000 - 20.000	αριθμ.	1		1		1	
	πληθ/μός	11.266	5	11.614	6	10.164	5
20.000 - 50.000	αριθμ.	1		1		1	
	πληθ/μός	24.763	10	30.973	13	34.328	15
ΣΥΝΟΛΟ		496	100	486	100	515	100
		237.738	100	228.989	100	219.764	100

Η κατανομή του πληθυσμού στις βαθμίδες του οικ. δικτύου είναι ομαλότερη. Έτσι τα 3 αστικά κέντρα (συμπεριλαμβανομένης της Ναυπάκτου) αντιπροσωπεύουν περί το 25% του πληθ/μού του Νομού, ενώ αξιοσημείω-

τη είναι η συμμετοχή των μεγάλων «αγροτικών» οικισμών (1.000 – 2.000 κατ.) στο σύνολο του πληθ/μού (1%).

Σε επίπεδο εξυπηρετήσεων, πέρα από τα Νομαρχιακής ακτινοβολίας κέντρα (Αγρίνιο–Μεσολόγγι) καθώς και τις υπόλοιπες πρωτεύουσες επαρχιών (Ναύπακτος, Αμφιλοχία, Βόνιτσα), που οπωσδήποτε σύγκεντρώνουν εξυπηρετήσεις και οικονομικές λειτουργίες επιπέδου αντίστοιχου με τον μέχρι σήμερα ρόλο τους (ισχύει κυρίως για τις 4 πρώτες και λιγότερο για τη Βόνιτσα), υπάρχει –ήδη σήμερα– μιά σειρά από μικρότερα κέντρα (Αιτωλικό, Αστακός, Κατοχή–Νιχώρι, Θέρμο, Κατούνα, Ματαράγκα, Γαβαλού), άλλα παλαιότερα και άλλα νεο–αναδυόμενα, εκ των οποίων τα σημαντικότερα προσεγγίζουν την κλίμακα επαρχιακού κέντρου.

Η κατανομή όμως στο χώρο των παραπάνω κέντρων (όπως άλλωστε και των μεγάλων γενικά οικισμών), παρακολουθεί βασικά τη διάταξη των μεγάλων γεωργικών ενοτήτων σε συνδυασμό με τους κύριους άξονες, αφήνοντας έτσι τεράστιες περιοχές του Νομού ακάλυπτες από –ακόμα και τις βασικές– κοινωνικές εξυπηρετήσεις (π.χ. Γυμνάσιο, Λύκειο), πολύ δε περισσότερο οικονομικές.

Για ν' αντιμετωπισθεί η παραπάνω κατάσταση και να σταματήσει η εξάρτηση τεράστιων περιοχών από ελάχιστα αστικά κέντρα, ακόμα και για στοιχειώδεις εξυπηρετήσεις (π.χ. το φαινόμενο ορεινής Τριχωνίδος και Ναυπακτίας σε σχέση με Αγρίνιο και Ναύπακτο αντίστοιχα), προτείνεται ένα πρώτο σενάριο ιεράρχησης του οικιστικού δικτύου, στο οποίο προβλέπεται:

- η ανάπτυξη 27 οικισμών σε κέντρα 4^{ου} επιπέδου. Ορισμένα απ' αυτά, προτείνεται ν' αναπτυχθούν σε ενισχυμένα κέντρα 4^{ου} επιπέδου, με την έννοια ότι περιλαμβάνουν τις δυνητικές (δηλ. τις σπανιότερες) λειτουργίες που προβλέπει το πρότυπο των κέντρων 4^{ου} επιπέδου και συχνά και ορισμένες λειτουργίες των κέντρων 3^{ου} επιπέδου. Σαν τέτοια κέντρα προτείνονται οι οικισμοί: Βόνιτσα, Μύτικας, Χαλκιάπουλο, Ματαράγκα, Παραβόλα, Αιτωλικό και Άνω Χώρα.
- η ανάπτυξη των οικισμών Αμφιλοχίας, Αστακού, Θέρμου, Ναυπάκτου σε κέντρα 3^{ου} επιπέδου.

- η απόδοση ρόλου κέντρου 2^{ου} επιπέδου στα 2 μεγάλα αστικά κέντρα του Νομού (Αγρίνιο – Μεσολόγγι).
- η ανάδειξη του Αγρινίου σε κέντρο 1^{ου} επιπέδου (διανομαρχιακής ακτινοβολίας).

Η επιλογή των κέντρων –στο συγκεκριμένο σενάριο– βασίστηκε:

Προκειμένου για τα κέντρα 1^{ου}, 2^{ου} και 3^{ου} επιπέδου, στις σημερινές τάσεις και τη δυναμική των μεγάλων οικισμών του Νομού, καθώς και σε προβλεπόμενες παρεμβάσεις αναδιαρθρωτικού χαρακτήρα όπως: η διάνοιξη του άξονα Αμφιλοχίας – Καρπενησίου, η χωροθέτηση υποδοχέα (NABIPΕ) και η πολιτική προσέλκυσης βιομ/κών δραστηριοτήτων στην περιοχή του Αστακού, σαν απαρχή υλοποίησης ενός εγκάρσιου άξονα ανάπτυξης Αγρινίου Αστακού.

Περισσότερο ίσως απ' ό,τι στα ανώτερα κέντρα, διαφαίνονται οι αναδιαρθρωτικοί στόχοι του Σχεδίου, στην επιλογή των ενισχυμένων κέντρων 4^{ου} επιπέδου.

Σαν τέτοια καθορίστηκαν ορισμένα από τα κέντρα 4^{ου} επιπέδου, είτε για λόγους απόστασης του από το αντίστοιχο κέντρο 3^{ου} επιπέδου (π.χ. Μύτικας), είτε για να αποσυμφορείται το τελευταίο, όταν είναι ταυτόχρονα και κέντρο ανώτερο επιπέδου (π.χ. Ματαράγκα, Παραβόλα σε σχέση με το Αγρίνιο), είτε τέλος για λόγους αναπτυξιακούς, δηλ. υποστήριξης μιας ενδοχώρας καθυστερημένης και προβολής του ενιαίου αναπτυξιακού της χαρακτήρα (π.χ. Ν. Χαλκιοπούλο για την λεκάνη απορροής του ορεινού Βάλτου, Άνω Χώρα για την ανατολική ορεινή Ναυπακτία).

Πάντως, γενικά, τα ενισχυμένα κέντρα 4^{ου} επιπέδου λειτουργούν σαν φράγμα στις ροές προς τα ανώτερα κέντρα, δίνοντας μια αυξημένη αυτοδυναμία στις αντίστοιχες οικιστικές ενότητες.

Τα κέντρα 4^{ου} επιπέδου, τέλος, επιλέχθηκαν παίρνοντας υπόψη τους υπάρχοντες πυρήνες βασικών εξυπηρετήσεων, τη μορφολογία του εδάφους, το οδικό δίκτυο (εξοικονόμηση νέων συνδέσεων), κ.τ.λ. Οπωσδήποτε είναι τα πιο επιδεκτικά αλλαγής, μετά από λεπτομερέστερη εξέταση του χαρακτήρα και των οικιστικών συνθηκών των επί μέρους οικισμών, σύμφωνα, πάντα και με τις εκτιμήσεις των επιτόπιων φορέων.

Σ' ότι αφορά σε εξαρτήσεις οικισμών του Νομού από κέντρα άλλων Νομών και αντίστροφα, περιγράφονται παρακάτω στις αντίστοιχες Οικιστικές Ενότητες.

1.2. Εξαρτήσεις διανομαρχιακού επιπέδου.

Προτείνεται η ανάδειξη του Αγρινίου σε κέντρο 1^{ου} επιπέδου στο χώρο της Ν.Δ. Ελλάδας με σφαίρα επιρροής την περιοχή που απαρτίζεται απ' τους σημερινούς Νομούς Αιτωλοακαρνανίας, Καρπενησίου και Λευκάδας, με βάση τις ήδη διαφαινόμενες τάσεις στον παραπάνω χώρο, αλλά και τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις: πύκνωση του διανομαρχιακού δικτύου (οδική σύνδεση Λευκάδας, πολλαπλοί άξονες διασύνδεσης Αιτωλνίας – Καρπενησίου), βαθμιαία οικοδόμηση ιεραρχημένου οικιστικού δικτύου. Τέλος –και καθοριστικά– οδική σύνδεση όλης της Δ. Ελλάδας με τον κύριο άξονα ανάπτυξης της χώρας, μέσω της ζεύξης Ρίου – Αντίρριου.

Από την παραπάνω επιλογή απορρέουν και οι βασικές διανομαρχιακές εξαρτήσεις που προβλέπεται να διαμορφωθούν μεταξύ των αστικών κέντρων της περιοχής.

1.3. Συνολική διάρθρωση οικιστικού συστήματος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η συνολική εικόνα που προτείνεται για το οικιστικό σύστημα του Νομού –ως προς τον καθορισμό των επιπέδων οικισμών και τις εξαρτήσεις μεταξύ τους– παρουσιάζεται στο Πίνακα Ν^ο 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν° 1
ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1° επίπεδο	2° επίπεδο	3° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο		
	προς διερεύνηση		Βόνιτσα*	10		
Αγρίνιο	Μεσολόγγι	Αστακός	Πάλαιρος	3		
			Μύτικας*	6		
			(Αστακός)	3		
			Παληρομάνινα	6		
			Φυτείες	5		
		(Μεσολόγγι)	Κατοχή-Νιχώρι	5		
			Αιτωλικό*	13		
			(Μεσολόγγι)	27		
			Ευηνοχώρι	14		
			Ναύπακτος	Αντίρριο	11	
				(Ναύπακτος)	10	
				Παλαιοπυργος	18	
				Άνω Χώρα*	33	
			Αμφιλοχία	Κατούνα	6	
		(Αμφιλοχία)		9		
		Κρίκελλος		13		
		Χαλκιοπούλο		28		
		Αμοργιανοί		15		
		(Αγρίνιο)	Αγ. Βλάσης	34		
			Λεπενού	7		
			Αγγελόκαστρο	7		
			Ματαράγκα*	9		
			Γαβαλού	7		
			Παραβόλα*	18		
			Σκουτερά	13		
			Παναϊτώλιο	11		
			Ρουσσέϊκα	5		
	(Αγρίνιο)		3			
	Θερμο	Κ. Μακρυνού	27			
		(Θερμο)	50			
		Πλάτανος	17			
ΣΥΝ	1	1	4	27	444	447

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: 1) Τα ονόματα ορισμένων κέντρων 1^{ου} και 3^{ου} επιπέδου γράφονται σε παρένθεση στις στήλες 3^{ου} ή 4^{ου} επιπέδου, εάν και εφ' όσον δεν προτείνονται οικιστικά κέντρα που εξυπηρετούν ως προς τα επίπεδα αυτά (δηλ. 3^ο και 4^ο) τους οικισμούς 4^{ου} και 5^{ου} επιπέδου αντίστοιχα. Οι παρενθέσεις δεν υπολογίζονται στις αθροίσεις.

2) Τα ονόματα των οικισμών 5^{ου} επιπέδου υπάρχουν σε ξεχωριστό πίνακα.

3) Όσοι οικισμοί σημειώνονται με * θεωρούνται ενισχυμένοι ως προς το επίπεδό τους.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ 4^{ου} ΚΑΙ 5^{ου} ΕΠΙΠΕΔΟΥ

4 ^ο επίπεδο	5 ^ο επίπεδο	4 ^ο επίπεδο	5 ^ο επίπεδο
ΒΟΝΙΤΣΑ (*)	<ul style="list-style-type: none"> • Δρυμός • Πέτρα • Αγ. Νικόλαος • Βόνιτσα • Ν. Καμαρίνα • Πούντα • Παληάμπελα 	ΚΑΤΟΧΗ-ΝΙΧΩΡΙ	Βάλτι (Αστακού) ⁽²⁾ <ul style="list-style-type: none"> • Λεσίνι • Φραξος • Κατοχή • Νεοχώρι • Μαγούλα • Μάρμαρα
	<ul style="list-style-type: none"> • Μοναστηράκι (*) • Κορπη • Θύριο • Αντώνης 	ΑΙΤΩΛΙΚΟ	<ul style="list-style-type: none"> • Στάμνα • Κεφαλόβρυσος • Σταθμός • Αγ. Ηλίας • Χρυσοβέργι • Αιτωλικό • Αγ. Νικόλαος • Κεφαλόβρυσο • Νησάκι • Χαλίκι
ΠΑΛΑΙΡΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Πάλαιρος • Σκλάβαινα • Πογωνια • Στενό 		<ul style="list-style-type: none"> • Αιτωλικό • Αγ. Νικόλαος • Κεφαλόβρυσο • Νησάκι • Χαλίκι
ΜΥΤΙΚΑ (*)	<ul style="list-style-type: none"> • Κανδήλα • Βάτος • Γερουλαίικα • Βαρνάκας • Παναγούλα • Αρχοντοχώρι • Μύτικας • Κάλαμος ⁽¹⁾ • Επισκοπή ⁽¹⁾ • Καστός ⁽¹⁾ 	ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Γουρια • Μαστρο • Πλατάνια • Πεντάλοφο • Μεσολόγγιον • Αγ. Συμεών • Αγγιλιά • Αρβανιτείκα • Αρχαία Αλικερνα • Βαλιούδια • Βασιλάδι (Νησίς) • Γλήνες • Ζεστη • Θεοδωρακείικα • Καρίτσα • Κόμμα (Νησίς) • Μεσόκαμπος
	(ΑΣΤΑΚΟΣ)	<ul style="list-style-type: none"> • Χρυσοβίτσα • Βασιλόπουλο • Καραϊσκάκης • Αστακός 	
ΠΑΛΗΟΜΑΝΙΝΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Γουριώτισσα • Ρίγανη 		

4° επίπεδο	5° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο
	<ul style="list-style-type: none"> • Παλαιομάνινα • Στρογγυλογούνι Μανίνα Βλιζ. • Αγράμπελα • Πρόδρομος 		<ul style="list-style-type: none"> • Νέα Υδραγωγεία • Προκοπάνιστος (Νησίς) • Σχοινιάς (Νησίς) • Σχοίνος • Τουρλίς (Νησίς)
ΦΥΤΕΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Φυτείες • Παπαδάτος Λάσπη • Βλιζιανα • Μπαμπινη • Μαχαιρας • Σκουρτου 		<ul style="list-style-type: none"> • Τρελαγκαθα • Χουνιστα • Ελληνικά • Κ. Αμπέλια • Α. Μουσουρα • Κ. Ρετσίνα • Τρυλες
ΕΥΗΝΟΧΩΡΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Α. Κουδούνι • Κ. Κουδούνι • Μελικιναίικα • Αγ. Γιώργης • Κοκωρη • Κουτσοχέρι • Ξηραίικα • Ευηνοχώρι • Ν. Καλυδων • Περιθώρι • Άνω Βασιλική • Κάτω Βασιλική • Χανια Κ. Βασιλικής • Γαβρολίμνη • Τρίκορφο 	Α. ΧΩΡΑ (*)	<ul style="list-style-type: none"> • Αγ. Θωμάς • Αγραφπράχη • Μετόχι • Διάσελλο • Πόρος • Μαμουλάδα • Κάτω Μαμουλάδα • Νεόκαστρο • Παλαιοχωράκι • Μικρό Παλαιοχωράκι • Νεοχώρι • Καλαθαίικα • Πετρωτό • Αράχωβα • Κράνες • Παλαιοχώρι • Κλεπα • Λιβαδάκι • Γρ. Οξυμά • Μανδρινή • Λευκα • Κυδωνεα • Δενδροχώρι • Καλλονή • Περδικόβρυση
(ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ)	<ul style="list-style-type: none"> • Δάφνη • Κ. Δάφνη • Σκάλα • Βομβοκου • Λευκα • Μ. Αγ. Ιωάννου • Κ. Αφροξυλιά • Α. -"- • Βελβίνα • Ξηροπήγαδο 		

4° επίπεδο	5° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο
ANTIPPIO	• Ναύπακτος		• Κρουονέρια
	• Μολυκρειο		• Γρηγοριο
	Α. Πλατανίτης		• Αμπελακιώτισα
	Πλατανίτης		• Ποδος
	• Μακυνεια (Μαμακω)		• Α. Χώρα
	Αγραπιδόκαμπος		• Ελατού
	Μαγκλαροκολοβείκα		• Τερψιθέα
	Ρίζα		• Ελευθεριανή
	• Καλαβρούζα		• Αναβρυτη
	• Αντίρριο		• Ασπρια
Αγ. Παντελεήμων		• Λιμιστα	
Βάλτος		• Κοκκινοχώρι	
Μισόκαμπος		Σωπήρω	
		Χρύσοβο	
ΠΑΛΑΙΟΠΥΡΓΟΣ	• Παλαιόπυργος		• Καταφύγιο
	Περιβόλια		Γουλεμιο
	• Ανθόφυτο		• Κεντρική
	Λεπποκαρυά	ΚΑΤΟΥΝΑ	Σελλος
	• Γάβρος		• Κατούνα
	Κουτσογιαναίικα		Αγ. Νικόλαος
	• Στυλια		• Τρυφος
	Αγ. Τριάς		• Άχυρα
	• Φαμίλια		• Κομπώτη
	Πλατανιάς		• Αετός
Συκέα		• Κονοπίνα	
• Ριγάνιο	(ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ)	• Ριβιο (Παπαδ.) ⁽²⁾	
Πλάτος		• Αμφιλοχία	
• Στανος		Παραζαρια	
• Σπάρτο		• Τρίκλινο	
Τσιμπηγαδι	ΑΜΟΡΓΙΑΝΟΙ	Αμπέλι	
• Λουτράκι (Κατούνας) ⁽²⁾		• Πετρωνα	
• Κεχρινια		Γέφυρα Βέργας	
Κομποθεκλα		Υπαπαντή	
• Σαρδινια		• Αλευράδα	
		Πιστιανα	
ΚΡΙΚΕΛΛΟΣ	• Κρίκελλος		• Αμοργιανοι
	• Μπούκα (Αμφι.) ⁽²⁾		Παλαταίικον

4° επίπεδο	5° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο
	<ul style="list-style-type: none"> • Ανοιξιάτικον Αγ. Τριάς Κατάφουρκον Μονή Ξηρολίβαδον Πλακωτή Πτελέα Τριανταφυλλούλα Τσούκνα • Αμπελάκιον Αμφιλοχικό Άργος Δριάλα Κάμπος Κεραμίδι 	ΑΓ. ΒΛΑΣΣΗΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Πράντικον • Βαρετάδα Μ. Κάμπος Ποδογορα • Μπαμπαλι • Γιαννόπουλοι Παληάμπελα • Μαλεσιάδα Μαρανέλι • Αγαλιανός Χαραυγή Ακριδαίικα • Ψηλοβράχος Αγ. Τριάς • Χούνη Κάμπος Λακκαι Λουτρά Μπασλουναίικα Παλαιοχούνη Παλαιοχώρια Ρίο Σκιαδέϊικα • Άνω Άγιος Βλάσιος Αγ. Παρασκευή Καραμαναίικα Κάτω Αγ. Βλάσιος Κάτω Κάμπος Σκαλιτινα • Αμπέλια Αυλακιάι Βαινάριο Δροσινάϊικα Κραψη Σταυρός • Σαργιάδα
Ν. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟ	<ul style="list-style-type: none"> • Πατιόπουλο Θύαμος Ταρλα Φραγκου • Αγρίδι Ν. Αγρίδι Δρομίτσα Κάμιнос • Έμπεσος (*) Ντινέρι Σκατζόκαμπος Συκέα Γραμματσούλι • Σταθας Βρωμονέρι Καμαράκι Παυλιάδα • Περδικάκι • Άγιος Μηνάς Άγιοι Θεόδωροι Άγιος Βλάσιος Αγραπιδόκαμπος Νέο Χαλκιόπουλο 		

4° επίπεδο	5° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο
	Ξωμέρι Προσήλια Χαλκίοπουλοι Κελανίτης Τσουναΐικα • Πεντάκορφο		Κοκκινόλογγος Φραγκόσκαλα • Κυπάρισσος Κελλάκια • Ποταμούλα • Αφράτο • Παλαιοκαρυά Αγ. Γιώργης • Παντάνασα • Παραβόλα Αγ. Βαρβάρα Κάτω Τραγάνα Πλαιανιας Τραγάνα
ΛΕΠΕΝΟΥ	• Λεπενού Λαγκάδι • Καστράκι • Ματσούκι • Στρατος • Οχθιά • Κουβαράς (Φυτειών) ⁽²⁾ • Σπολαΐτα	ΣΚΟΥΤΕΡΑ	• Καστανούλα Παλιοχώρι • Κερασέα Μαλεβρος • Σκουτερα Ελληνικά Σιγκουναΐικα Σταματογιαναΐικα • Σκουτεσιάδα Ραΐνα • Σιτομενα • Αγ. Παρασκευή • Πυργί (Αγριν.) Λιαγκαΐικα (Αγριν.)
ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟ	• Αγγελόκαστρο Σταθμός Αγγ. • Καλύβια Αγ. Γιώργης Πλάτανος • Λυσιμάχεια • Κλεισορέματα Μπρεσιακο		
ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ ^(*)	• Φραγκουλαΐικα • Κ. Κεράσοβο • Ζευγαράκι Άνω Καμαρετζέϊικα • Παπαδάτες • Α. Κεράσοβο Κλήμα Δάφνη • Ματαράγκα Αγ. Μαρίνα Παληοπλάτανος	ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟ	• Μπουζι (Αγριν.) Γιανουζι " Λευκα " Πατουλια " Δ. Πατίλης " Στρογγυλαΐικα " Σχίνος " Αγ. Ιωάννης Ρηγανάς (Αγρ.)
ΓΑΒΑΛΟΥ	• Γραμματικού • Τριχωνι		

4° επίπεδο	5° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο
	<ul style="list-style-type: none"> Γαβαλού Μουρτελεΐκα Αγ. Ανδρέας Α. Μεταλα Δαφνιάς Παληοζεύγαρο 		<ul style="list-style-type: none"> Παναιτώλιο Ν. Αβοράνη Καμαρούρα Κοκκινοπυδία
ΠΑΡΑΒΟΛΑ (*)	<ul style="list-style-type: none"> Αγ. Νικόλας Κανούργιο Α. Βλοχός Καρραΐκα Προσήλια Λασπαι Αγ. Βαρβάρα Περιστέρι Αγ. Γιάννης Κ. Βγένα 	ΡΟΥΣΣΑΪΪΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> Μεγ. Χώρα Ρουσσαΐκα Ελαιόφυτο Ν. Μπαμπαλιός Τριανταΐκα Διαμανταΐκα (Αγριν.)
(ΘΕΡΜΟ)	<ul style="list-style-type: none"> Αβαρικός Πινη Πετροχώρι Πριοναΐκα Κ. Χρυσοβίτσα Διάσελο Δοσούλα Κουστομηλιά Χρυσοβίτσα Δοκίμια Ρογγια Θέρμον Κουλούρια Μάνδρα Μάραθος Μέγας Δένδρος Ταξιάρχης Αγ. Σοφία Μαυραρόρος Πουρνάρα 	ΚΑΤΩ ΜΑΚΡΙΝΟΥ	<ul style="list-style-type: none"> Λιθοβούνι Βάρνα Σαράντι Μεσαριστα Καζαναΐκα Παραδείσιο Τσιλιγιανναΐκα Ποταμούλα Μακρινού Αγ. Τριάς Αγ. Απόστολοι Κυψέλη Μεταξάς Κάτω Μακρινού Παλαιοχώρι Καψορράχη Σιταράλωνα Παμφι Καλούδι Δουναΐκα

4° επίπεδο	5° επίπεδο	4° επίπεδο	5° επίπεδο
	<ul style="list-style-type: none"> • Μυρτιά Παληόμυλος Περεβος • Λευκό • Α. Κάμπος (Στράνωμα) ⁽²⁾ • Κ. " • Σπαρτιάς Κλοποτα Κουφάλα Μακρά Λογκα Στριγάνια • Δρυμώνας (*) Άνω Δρυμώνας Κοσκινάς • Αετόπετρα • Λαμπίρι Κάτω Λαμπίρι • Χαλίκι Δαίνη Λαδικού Νεροσύρτης • Αργ. Πηγάδι Τσίρνοκος • Κοκκινόβρυση Αμπέλια Αγ. Θεόδωρος • Κόνισκα Αγ. Ιωάννης Πουλινός • Νεοχώρι Μελικοβα • Αμβρακία 		<ul style="list-style-type: none"> Μαραθάς • Βλαχομάνδρα Γεφ. Μπανια • Ανάληψις Καμμένα Αμπέλια Κόφτρα Μαραφούλα Παλιούργια
		ΠΛΑΤΑΝΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Αγ. Δημήτρης • Καστανέα • Περιστα • Περκος • Χομορη Αγ. Τριάς • Πλάτανος Κ. Πλάτανος • Διασελάκι • Αχλαδόκαστρο • Μηλέα • Ποκιστα • Δορβίτσα • Στράνωμα • Σίμος Κάμπος Παληοχώρι

Παραπομπές:

(1) Δεν έχουν περιληφθεί στον πληθ/κό της Ενότητας.

(2) Δεν έχουν υπολογισθεί στον πληθ/μό της Ενότητας, (61, 71), όπου ανήκουν αλλά στον πληθ/μό της Ενότητας όπου ανήκει η υπόλοιπη Κοινότητα.

(*) Δηλώνει κέντρο ενισχυμένο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

2. ΝΕΕΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Με βάση την προτεινόμενη δομή του οικιστικού δίκτυου, των δικτύων τεχνικής υποδομής και την ορθότερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των διαφόρων περιοχών, με σκοπό την ισομερή ανάπτυξη σ' ολόκληρη την έκταση του σημερινού Νομού, προτείνονται οι παρακάτω Οικιστικές Ενότητες, που θ' αποτελέσουν τον σκελετό για τις αναπτυξιακές ενότητες και θα στηρίξουν την αντίστοιχη διοικητική διάρθρωση:

2.1. Οικιστική Ενότητα Βόνιτσας

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Βόνιτσα)

1 " 5^{ου} " " (Μοναστηράκι)

9 οικισμούς 5^{ου} "

Σαν κέντρο της Ενότητας προτείνεται, φυσικά, η Βόνιτσα.

Πληθυσμιακά η ενότητα εμφανίζει σχετική στασιμότητα την 20ετία 61-81. Βέβαια, στη συνολική αυτή εικόνα έχει εξισορροπηθεί η πληθ/κή μείωση των ημιορεινών Κοινοτήτων (Μοναστηράκι, Θύριο) από την πληθυσμιακή ευρωστία των παραλιακών.

Ο χαρακτήρας της Ενότητας είναι βασικά αγροτικός (γεωργία) και, σε δεύτερη μοίρα, τουριστικός. Η εικόνα αυτή δεν προβλέπεται ν' αλλάξει, λόγω των περιορισμών που βάζει ο Αμβρακικός για μια εντατικοποίηση του τουριστικού τομέα, καθώς και των προγραμματιζόμενων έργων γεωργικής ανάπτυξης της πεδιάδας Βόνιτσας - Μοναστηρακίου.

Πάντως, η συνδυασμένη ανάπτυξη των 2 τομέων, μπορεί να εξασφαλίσει ένα πληθυσμιακό δυναμισμό στην Ενότητα στο μέλλον ώστε ν' ανταποκριθεί σ' ένα Μ.Ε.Ρ. αύξησης της τάξης του 0,8% στο χρονικό ορίζοντα 81-2.000.

Μένει να διερευνηθεί το θέμα της εξάρτησης της Ο.Ε. από κέντρο 2^{ου} επιπέδου, καθ' όσον τα 2 κέντρα του σημερινού Νομού (Αγρίνιο - Μεσολόγγι) απέχουν πολύ περισσότερο απ' τα κέντρα γειτονικών νομών (Λευκάδα, Πρέβεζα).

2.2. Οικιστική Ενότητα Μύτικα

Περιλαμβάνει: 2 οικισμούς 4^{ου} επιπέδου (Μύτικας, Παλαίρος)

9 " 5^{ου} "

Κέντρο της Ενότητας προτείνεται ο Μύτικας, λόγω των υπηρεσιών που σήμερα διαθέτει κυρίως, όμως λόγω της θέσης του σε σχέση με το κέντρο 3^{ου} βαθμού (Αστακός) και το γεγονός ότι η Ενότητα προτείνεται να περιλάβει τα 2 νησάκια (Κάλαμος, Κάστος) που βρίσκονται στο όρμο του Μύτικα.

Κύριος χαρακτήρας της Ενότητας θα είναι τουριστικός και ακολουθεί σε σημασία ο 1^{ος} γενής τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία). Βασικά η Ενότητα περιλαμβάνει την κύρια ζώνη τουριστικής ανάπτυξης του Νομού (παραθαλάσσιος τουρισμός) με στόχο να καλύψει τις ανάγκες, κατ' αρχήν της ενδοχώρας του ίδιου του Νομού – και κύρια του αστικού κέντρου του Αγρινίου.

Πληθυσμιακά η Ενότητα εμφανίζει ήδη σταθεροποιημένη την 10ετία (71–81). Στον χρονικό ορίζοντα 81–2.000 προβλέπεται να παρουσιάσει από τους υψηλότερους Μ.Ε.Ρ. αύξησης (γύρω στο 1,5%), σαν αποτέλεσμα της τουριστικής ανάπτυξης και του 3^{ου} γενή τομέα γενικά καθώς και της αύξησης της απασχόλησης στη μεταποίηση λόγω της σκοπούμενης προσέλκυσης βιομηχανικών δραστηριοτήτων στη γειτονική περιοχή Αστακού.

Σημ.: Στην περιοχή του Παλαίρου, οι οικισμοί των Κοινοτήτων Πλαγιάς και Περατιάς, προτείνεται να ενταχθούν στην Ο.Ε. της Λευκάδας, καθ' όσον η εξυπηρέτησή τους απ' την τελευταία, που σήμερα ευνοείται απ' την γεωγραφική τους θέση (στο Δίαυλο της Λευκάδας) θα διευκολυνθεί ακόμα περισσότερο με την προτεινόμενη γέφυρα της Λευκάδας. Εναλλακτικά, οι παραπάνω οικισμοί μπορούν ν' απαρτίσουν Ο.Ε. με την ομάδα οικισμών της Παλαίρου, και να διερευνηθεί σ' αυτήν την περίπτωση η εξάρτησή τους από ανώτερο κέντρο (Βόνιτσα ή Μύτικας). Στο συγκεκριμένο σενάριο, προτείνεται η υπαγωγή της Παλαίρου στην Ο.Ε. του Μύτικα για λόγους ολοκλήρωσης του τουριστικού κυκλώματος στα πλαίσια του σημερινού Νομού Αιτωλ/νίας.

2.3. Οικιστική Ενότητα Αστακού

Περιλαμβάνει : 1 οικισμό 3^{ου} επιπέδου (Αστακός)

1 " 4^{ου} " (Παληομανίνα)

9 οικισμούς 5^{ου} "

Απαρτίζεται από 2 ομάδες οικισμών: η πρώτη αντιστοιχεί στη μικρή κοιλάδα που ανοίγεται στον κόλπο του Αστακού (4 οικισμοί), ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει τους υπόλοιπους οικισμούς της αντίστοιχης ενδοχώρας με όριο, Ανατολικά τον Αχελώο.

Η ενίσχυση του ρόλου του Αστακού, τόσο στα πλαίσια της αντίστοιχης ενδοχώρας (προτείνεται σαν κέντρο της Οικιστικής Ενότητας), όσο και στα πλαίσια ολοκλήρου του σημερινού Νομού Αιτ/νίας, αποτελεί βασική δομική παρέμβαση του προτεινόμενου Χωροταξικού Σχεδίου. Πρός το σκοπό αυτό, προτείνεται η επαναξιοποίηση και ανάπτυξη του λιμανιού του Αστακού σαν τον κύριο εμπορικό λιμάνι του Νομού, με ακτοπλοϊκή διασύνδεση μάλιστα και με τα νησιά Κεφαλλονιά και Ιθάκη. Επίσης προτείνεται η ανάδειξη του οικισμού του Αστακού σαν κέντρο 3^{ου} επιπέδου. Στον ίδιο στόχο αποβλέπει και η πρόταση Βιομηχανικού υποδοχέα, πλησίον του Αστακού.

Οι παραπάνω παρεμβάσεις θα υποβοηθήσουν μία διαφοροποιημένη ανάπτυξη της περιοχής και στους 3 παραγωγικούς τομείς, με την προϋπόθεση βέβαια οι νέες δραστηριότητες (κυρίως μεταποίηση) να μην ανατρέψουν τις παλιές (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, παραθερισμός), αλλ' αντίθετα να στηρίξουν μία παραπέρα ανάπτυξη και καλύτερη διασύνδεσή τους. Θετικές θα είναι προφανώς οι συνέπειες μιάς τέτοιας ανάπτυξης και στην απασχόληση της περιοχής, η οποία αναμένεται να προσελκύσει δυναμικό και άλλες πιο προβληματικές υπο-περιοχές του Νομού, κυρίως γειτονικές. Συνακόλουθη είναι μια διαφοροποίηση της διάρθρωσης της απασχόλησης, υπέρ του 2γενή και του 3γενή τομέα.

Οι επιλογές που αναφέρθηκαν παραπάνω για το ρόλο του Αστακού, αντανακλώνται στον τολμηρό πληθυσμιακό στόχο για την Οικιστική Ενότητα, για τον χρονικό ορίζοντα 81-2.000. Συγκεκριμένα προβλέπεται να παρουσιάσει έναν από τους υψηλότερους Μ.Ε.Ρ. αύξησης του Νο-

μού, πράγμα που αντιστοιχεί σε έντονη ανατροπή των τάσεων πληθυσμιακής εξέλιξης της περιοχής, όπως φαίνεται από τους (αρνητικούς) Μ.Ε.Ρ. αύξησης τις 10ετίες 61-71 και 71-81 (Πιν. 3).

2.4. Οικιστική Ενότητα Φυτειών

Περιλαμβάνει : 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Φυτείες)

5 οικισμούς 5^{ου} "

Στην οριοθέτηση της Ενότητας και στην επιλογή του Κέντρου της εβάρυνε η ύπαρξη του σημαντικού πληθυσμιακού πυρήνα των Φυτειών, που επιπλέον διαθέτει ήδη κάποιο εξοπλισμό υπο-κέντρου.

Η ενότητα ανήκει στην φθίνουσα περιοχή του ορεινού Ξηρομέρου, πράγμα που εμφανίζεται και σε μια έντονη επιδείνωση της πληθυσμιακής εξέλιξης την 10ετία (71-81).

Η εξάρτηση των οικισμών της Ο.Ε. από τον Αστακό (σαν κέντρο 3^{ου} επιπέδου), αποσκοπεί ακριβώς στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης τους με την υπο ανάπτυξη ζώνη του Αστακού. Έτσι, αναμένεται η τόνωση της απασχόλησης σε δραστηριότητες του 2γενή και 3γενή, κύρια σαν συμπληρωματικές με τις αγροτικές δραστηριότητες της περιοχής.

Πληθυσμιακά, προβλέπεται η σταδιακή ανάκαμψη της περιοχής, έτσι ώστε μακροπρόθεσμα (ορίζοντα 2.000) να εμφανίσει ένα Μ.Ε.Ρ. αύξησης της τάξης του 0,4% (από τους χαμηλότερους πάντως, στο Νομό).

2.5. Οικιστική Ενότητα Κατοχής - Νεοχωρίου

Περιλαμβάνει: 2 οικισμούς 4^{ου} επιπέδου (Κατοχή, Νεοχώρι)

5 " 5^{ου} "

Χαρακτηρίζεται παραγωγικά από την παρουσία της ενιαίας πεδιάδας του Κάτω Αχελώου και οικιστικά από το δίδυμο των μεγάλων και σχετικά αυτοδύναμων οικισμών Νεοχωρίου και Κατοχής. Οι 2 παραπάνω οικισμοί προτείνονται σαν συμπληρωματικά κέντρα 4^{ου} επιπέδου, με την έννοια ότι οι ήδη υπάρχουσες υπηρεσίες και λοιπός κοινωνικός εξοπλισμός σκόπιμο είναι να συμπληρωθεί μοιρασμένα στους 2 οικισμούς, αφού θα εξυπηρετούν την ίδια ενδοχώρα και βασικά τον ίδιο τους τον

πληθυσμό, μιά που οι 2 οικισμοί συγκεντρώνουν την κύριο όγκο του πληθυσμού της Ενότητας.

Ο καθαρά αγροτικός χαρακτήρας της Ο.Ε., πρόκειται να διατηρηθεί και στο μέλλον, το ίδιο και η δομή της απασχόλησης, με βάση την εντατική γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή.

Ο ελαφρά αρνητικός Μ.Ε. ρυθμός πληθ/κής εξέλιξης που εμφάνισε η Ο.Ε. το 71-81 (με βάση πάντα την Απογραφή) προβλέπεται να επανακάμψει σε ελαφρά θετικό, στα επίπεδα της 10ετίας 61-71 (δηλ. της τάξης του 0,4).

2.6. Οικιστική Ενότητα Αιτωλικού

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Αιτωλικό)

13 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Βασικά περιλαμβάνει τους οικισμούς των κοινοτήτων που βρίσκονται γύρω από τη Λιμνοθάλασσα του Αιτωλικού και μπορούν άμεσα να εξυπηρετηθούν απ' την πόλη του Αιτωλικού.

Το Αιτωλικό προτείνεται σαν Κέντρο 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου, τόσο με βάση τη χωροθέτηση σ' αυτό Κέντρου Υγείας από το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, όσο και με βάση τις εξυπηρετήσεις που συγκεντρώνει (διοικητικές και οικονομικές) και γενικά τον παραδοσιακό αστικό του χαρακτήρα, που θεωρείται σκόπιμο να μην υποβαθμιστεί.

Η παραγωγική βάση της ενότητας θα είναι ο πρωτογενής τομέας (κύρια γεωργία, αλιεία), ενώ η προτεινόμενη ΒΙ-ΠΑ στον Μεσόκαμπο, που προβλέπεται να συγκεντρώσει μεταποιητικές μονάδες καθετοποίησης της παραγωγής (με κύρια έμφαση στην αλιετική), θα τονώσουν την απασχόληση της περιοχής και μάλιστα στο 2γενή.

Το τελευταίο, καθώς και η αναβάθμιση της πόλης του Αιτωλικού (ΕΠΑ) αναμένεται να βοηθήσει στην πληθυσμιακή συγκράτηση στην περιοχή της Ο.Ε., έτσι ώστε να γίνει δυνατός μακροπρόθεσμα ένας μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της τάξης του 0,8% (δηλ. στο επίπεδο του Νομού).

2.7. Οικιστική Ενότητα Μεσολογγίου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 2^{ου} επιπέδου (Μεσολόγγι)

26 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Βασικά περιλαμβάνει τους περιαστικούς οικισμούς του Μεσολογγίου καθώς και ορισμένους ορεινούς οικισμούς του Αράκυνθου που βρίσκονται στον άξονα Μεσολογγίου – Κ. Ρετσίνας – Ελληνικών – Παπαδάτων και εμπίπτουν στην ίδια λεκάνη απορροής με το Μεσολόγγι.

Δεν προτείνεται δημιουργία κέντρου χαμηλού επιπέδου, γιατί ο πληθυσμός των ορεινών οικισμών του παραπάνω άξονα δεν είναι ικανός να στηρίξει τις ανάλογες λειτουργίες. Πάντως κατά τη λεπτομερέστατη επεξεργασία της οργάνωσης του Οικιστικού δίκτυου, με τη συμμετοχή και των τοπικών φορέων, πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας εγκάρσιου άξονα που θα συνδέει τους 2 καθέτους άξονες που διασχίζουν τον Αράκυνθο. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί ν' αντιμετωπιστεί δημιουργία Οικιστικής Ενότητας όλων των οικισμών του Αράκυνθου (στην πρόταση αυτή, οι οικισμοί του 2^{ου} άξονα Αγ. Γεωργίου – Μακρινούς κατανέμονται στις Ο.Ε. Ευηνοχωρίου και Κ. Μακρινούς) με αναζήτηση του κατάλληλου κέντρου 5^{ου} επιπέδου ενισχυμένου.

Ο πληθυσμός της Ο.Ε. Μεσολογγίου, με την προτεινόμενη σύνθεση, εμφανίζει εντεινόμενο ρυθμό μείωσης μεταξύ 61–81.

Λόγω της κυριαρχίας του Μεσολογγίου στον πληθυσμό της Ο.Ε., η απασχόληση χαρακτηρίζεται από την έντονη παρουσία του 3γενή τομέα, λόγω κύρια του διοικητικού ρόλου του Μεσολογγίου (ήδη το 61, η σύνθεση της απασχόλησης των 2 αστικών κέντρων Μεσολογγίου – Αγρινίου διέφερε χαρακτηριστικά, ως προς την αυξημένη συμμετοχή του 3γενή και 2γενή τομέα, αντίστοιχα).

Η μείωση της περιοχής εξυπηρέτησης του Μεσολογγίου σαν κέντρου 2^{ου} επιπέδου, σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη αύξηση μεταποιητικής δραστηριότητας στην περιοχή (ΒΙ–ΠΑ Μεσόκαμπου) από την καθετοποίηση κύρια της αλιευτικής παραγωγής, αναμένεται να διαφοροποιήσουν την δομή της απασχόλησης της Ο.Ε. υπέρ του 2γενή.

Ο πληθυσμιακός στόχος για το 2.000 είναι αρκετά αισιόδοξος, αφού προβλέπει ένα Μ.Ε.Ρ. της τάξης του 1,0% και στηρίζεται στην προοπτική ορθολογικής και ολοκληρωμένης αξιοποίησης του τεράστιας σημασίας πόρου της Λιμνοθάλασσας, καθώς επίσης και στην πληθ/κή συγκράτηση στις ορεινές κοινότητες τού Αρακύνθου με βάση την δασοπονική και τουριστική αξιοποίησή τους.

2.8. Οικιστική Ενότητα Ευηνοχωρίου

Περιλαμβάνει : 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Ευηνοχώρι)

14 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

- ♦ Περιλαμβάνει τους οικισμούς της πεδιάδας του Ευήνου καθώς και τους ημιορεινούς-ορεινούς του άξονα προς Αράκυνθο (βλ. προηγούμενη Ο.Ε.). Γεωγραφικά η ενότητα αποκόπτεται σε 2 τμήματα απ' τον ορεινό όγκο της Βαράσοβας, αλλά οι οικισμοί προς Ανατολάς της Βαράσοβας δεν μπορούν να στηρίξουν ανεξάρτητη Ο.Ε.

Κέντρο προτείνεται το Ευηνοχώρι, με βάση το πληθυσμιακό μέγεθος και το σημερινό του εξοπλισμό.

- ♦ Την τελευταία 10ετία η Ο.Ε. παρουσιάζει αξιοσημείωτο πληθυσμιακό δυναμισμό, ο οποίος προβλέπεται να διατηρηθεί και στο μέλλον. Για λόγους πληθυσμιακής εξισορρόπησης στην γεωγραφική Ενότητα Μεσολογγίου – Ευηνοχωρίου, ο Μ.Ε.Ρ 81-2.000 για την Ο.Ε. Ευηνοχωρίου προβλέπεται στο ίδιο επίπεδο με αυτόν της Ο.Ε. Μεσολογγίου δηλ. 1,0%.
- ♦ Η παραγωγική βάση της Ο.Ε. θα εξακολουθήσει να είναι ο 1γενής τομέας (κύρια εντατική γεωργία-κτηνοτροφία στην πεδιάδα των εκβολών του Ευήνου), σε συνδυασμό με μια ήπια τουριστική αξιοποίηση της παραλίας Κρυονερίου και Κάτω Βασιλικής.

Στην απασχόληση θα πρέπει να αναμένεται μια αύξηση της συμμετοχής του 2γενή, με βάσει τις προτεινόμενες ΒΙ-ΠΑ στις 2 γειτονικές Ο.Ε. (ΒΙ-ΠΑ Μεσόκαμπου και Μολύκρειου).

2.9. Οικιστική Ενότητα Ναυπάκτου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 3^{ου} επιπέδου (Ναύπακτο)

2 οικισμούς 4^{ου} επιπέδου (Αντίρριο & Παλαιόπυργο)

39 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Απαρτίζεται από 3 ομάδες οικισμών με βάση τ' αντίστοιχα κέντρα:

1. η πρώτη περιλαμβάνει τη Ναύπακτο και τους περιαστικούς οικισμούς καθώς και ορισμένους ορεινούς οικισμούς που δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από άλλο κέντρο.
2. η δεύτερη περιλαμβάνει τους οικισμούς της μικρής πεδινής ενότητας του Αντιρρίου.
3. η τρίτη, βρίσκεται στην ζώνη πάνω από 600μ, και περιλαμβάνει τους οικισμούς του νότιου τμήματος του άξονα Ναυπάκτου-Πλατάνου, που λόγω χρονοαπόστασης και ανάγλυφου, δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από Πλάτανο και, πολύ περισσότερο, από την Άνω Χώρα. Απ' την άλλη, ο πληθυσμιακός μαρασμός τους την τελευταία 10ετία οδηγεί στην ανάγκη διασύνδεσής τους με την αναπτυσσόμενη αστική ζώνη Ναυπάκτου-Αντιρρίου.

Για την Ο.Ε. προβλέπεται μια διαφοροποιημένη ανάπτυξη σ' όλους τους τομείς: γεωργία (στην πεδινή ζώνη), κτηνοτροφία-δασοπονία (ορεινή ζώνη), τουρισμός (κυρίως Ναύπακτο) και βιομηχανία, με την προτεινόμενη ΒΙ-ΠΑ στο Μολύκρειο.

Οι συνδυασμένες παρεμβάσεις για προσέλκυση βιομηχανικών δραστηριοτήτων αφ' ενός (ΒΙ-ΠΑ) και αφ' ετέρου για πολεοδομική ανασυγκρότηση της Ναυπάκτου (ΕΠΑ), ώστε να ανταποκριθεί στο ρόλο της σαν πολυσύνθετου αστικού κέντρου (οικονομικές-διοικητικές υπηρεσίες, τουρισμός), πρόκειται ν' αυξήσουν σημαντικά την απασχόληση στον 2γενή και 3γενή τομέα και να εξασφαλίσουν ένα ψηλό Μ.Ε.Ρ. αύξησης του πληθυσμού της Ο.Ε. (της τάξης του 1,0%) στην περίοδο 81-2.000, ενισχύοντας τις πληθυσμιακές τάσεις της τελευταίας 20ετίας (μετατροπή του αρνητικού μ.ε. ρυθμού σε θετικό μεταξύ 61-71 και 71-81 δηλ. από -0.4% σε 0,4%). Γενικά η ανάπτυξη της Ο.Ε. συνδέεται ά-

μεσα με την πραγματοποίηση της ζεύξης, καθ' όσον θα είναι η πρώτη που θα επωφεληθεί απ' τα φαινόμενα διάχυσης με την αποκατάσταση της συνέχειας του αναπτυξιακού άξονα της Β. Πελοποννήσου.

2.10. Οικιστική Ενότητα Άνω Χώρας

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Α. Χώρα)

33 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

❖ Οι οικισμοί της Ο.Ε. βρίσκονται όλοι στην ζώνη πάνω από 600μ. Βασικά περιλαμβάνει τους οικισμούς του Ανατολικού τμήματος της ορεινής Ναυπακτίας, οι οποίοι διατάσσονται στους 2 κάθετους άξονες που διασχίζουν την περιοχή (επαρχιακές οδοί 25 και 26).

Σαν Κέντρο της Ο.Ε. προτείνεται η Άνω Χώρα, κύρια με βάση τη χωροθέτηση εκεί Κέντρου Υγείας από το Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας (από την ίδια επιλογή άλλωστε προκύπτει και ο χαρακτηρισμός της Α. Χώρας σαν Κέντρου 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου). Οπωσδήποτε, στην επιλογή της Α. Χώρας συνηγορεί η κεντρικότητα της θέσης της στην περιοχή και οι κάποιες υπηρεσίες που διαθέτει σήμερα (Ειρηνοδικείο, ΟΤΕ, Χωροφυλακή κ.λ.π.) έναντι των υπολοίπων οικισμών. Φυσικά για ν' ανταποκριθεί στο ρόλο της πρέπει ν' αποκτήσει την ανάλογη διασύνδεση με τους οικισμούς που θα εξυπηρετεί με συμπλήρωση του οδικού δικτύου (σημερινού και προτεινόμενου απ' τη Νομαρχία) στο μέτρο πάντα του εφικτού. Έτσι π.χ. προκύπτει σαν απαραίτητη η οριζόντια διασύνδεση των 2 αξόνων στο ύψος της Α. Χώρας-Ελατούς.

Στην επόμενη φάση σχεδιασμού του Οικιστικού δικτύου (σχεδιασμός Ανοιχτών πόλεων) θα πρέπει ν' αντιμετωπισθεί λεπτομερέστερα και το θέμα των ακραίων προς Βορράν οικισμών της Ο.Ε. και να εκτιμηθεί η σκοπιμότητα υπαγωγής τους σε Κέντρα του ίδιου ή άλλων Νομών (π.χ. για την Αράχωβα και τους πέριξ οικισμούς πιθανά κέντρα ο Πλάτανος, ή η Δομνίστα Ευρυτανίας).

Επίσης η μελέτη προσπελασιμότητας που προτείνεται για την Περιοχή (Βλ. Χάρτη 4), θα πρέπει να διερευνήσει τις δυνατότητες εγκάρ-

σιας διασύνδεσης Α. Χώρας – Πλατάνου, για τη βελτίωση της συνοχής όλης της προβληματικής ζώνης.

❖ Πληθυσμιακά, η Ο.Ε. εμφανίζει την τυπική εικόνα των ορεινών-προβληματικών περιοχών της Χώρας: κάθετη πληθ/κή μείωση την Περίοδο της μεγάλης μεταναστευτικής εξόδου, (61-71) που συνεχίστηκε, με ηπιότερο όμως ρυθμό, και τη 10ετία 71-81.

Οι παραγωγικές δυνατότητες της περιοχής στηρίζονται στην δασοπονική αξιοποίηση των παραγωγικών δασών –που παρατηρούνται σε μεγάλη αναλογία στην έκταση της Ο.Ε.– (σύμφωνα με τις προτάσεις του αρμόδιου Δασαρχείου) και στην ανάπτυξη των εστιών τουριστικού ενδιαφέροντος (Α. Χώρα, Ελατού, Αναβρυτή, Λιβαδάκι, Αράχοβα) με παράλληλη ανάπτυξη μορφών οικοτεχνίας-χειροτεχνίας (αποκατάσταση τουριστικού κυκλώματος με τις υπόλοιπους αξιόλογους οικισμούς των Ο.Ε. Πλατάνου και Θέρμου και εφαρμογή ενιαίου προγράμματος αγροτο-τουρισμού).

2.11 Οικιστική Ενότητα Κατούνας

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Κατούνα)

6 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

⇒ Η Ο.Ε. βρίσκεται στην ημιορεινή ζώνη του Ξηρομέρου (200-600 μ.) και περιλαμβάνει τους οικισμούς που διατάσσονται ακτινωτά γύρω από την Κατούνα, παραδοσιακό κέντρο της περιοχής (βασικά η ακτινοβολία της Κατούνας είναι ευρύτερη από την προτεινόμενη Ο.Ε., η οποία περιορίστηκε με βάση το πληθυσμιακό κριτήριο).

⇒ Πληθυσμιακά, η Ο.Ε. εμφανίζει κάποια επιδείνωση την τελευταία 10ετία (71-81), ενώ είναι αξιοσημείωτη η πληθ/κή συγκράτηση που παρουσίασε τη δύσκολη περίοδο 61-71.

Βασικά αγροτική περιοχή, η Ο.Ε. θα εξακολουθήσει να στηρίζεται σε μια συνδυασμένη γεωργική-κτηνοτροφική ανάπτυξη (ζώνη εκτατικής εκμετάλλευσης).

Λόγω γειτνίασης με την προτεινόμενη ΒΙ-ΠΑ Αμφιλοχίας (θέση παρά το Στάνο), θα πρέπει να αναμένεται μια αύξηση της συμμετοχής του 2γενή τομέα στην απασχόληση των κατοίκων της Ο.Ε.

Με βάση τις πιο πάνω προοπτικές, προβλέπεται ν' ανατραπεί η πρόσφατη τάση πληθ/κής μείωσης της Ο.Ε. και η πληθ/κή εξέλιξη να συνεχιστεί με ελαφρά θετικούς ρυθμούς (της τάξης του 0.4%).

2.12. Οικιστική Ενότητα Αμφιλοχίας

Οικιστική Ενότητα Λουτρού

- Η πρώτη περιλαμβάνει : 1 οικισμό 3^{ου} επιπέδου (Αμφιλοχία)

9 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

- Η δεύτερη περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Κρίκελλος)

13 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

- Η γεωγραφική ενότητα που ορίζεται από την πεδινή ζώνη της Ανατολικής πλευράς του Αμβρακικού, έχει διαιρεθεί σε 2 οικιστικές ενότητες καθ' όσον αφ' ενός υπάρχει η απαραίτητη πληθυσμιακή βάση και αφ' ετέρου υπάρχει ένα θέμα εξαιρετικής διασποράς οικισμών στο βόρειο τμήμα της περιοχής, με βάση την οποία δικαιολογείται η ομαδοποίησή τους σε ξεχωριστή Ο.Ε. (Λουτρού). Στη φάση σχεδιασμού των Ανοιχτών Πόλεων, πρέπει ν' αντιμετωπισθεί ακριβώς το παραπάνω ζήτημα διασποράς οικισμών που ιδιαίτερα πλήττει την Κοιν. Ανοικιάτικου και της πιθανής συγκέντρωσής τους με κριτήριο τη βιωσιμότητα.
- Η Ο.Ε. της Αμφιλοχίας παρουσιάζει σταθερή πληθυσμιακή μείωση στην 20ετία 61-81. Αντίθετα η Ο.Ε. Λουτρού εμφανίζει σχεδόν σταθερή αύξηση καθ' όσον ενσωματωθεί παραλιακούς οικισμούς με πρόσφατη παραθεριστική ανάπτυξη. Δραστηριότητες παραθερισμού-διερχομένου τουρισμού αναπτύσσονται και τους παραλιακούς οικισμούς της Ο.Ε. Αμφιλοχίας, αλλά συνολικά η συμμετοχή του τομέα στην οικονομία της περιοχής προβλέπεται να μείνει στα σημερινά επίπεδα λόγω των περιορισμών που θέτει η παρουσία του Αμβρακικού.

Απ' την άλλη, η ΒΙ-ΠΑ που προτείνεται στο Στάνο (με βάση σχετική πρόταση των τοπικών φορέων), δεν μπορεί παρά να έχει περιορισμένη δυναμικότητα για λόγους μη επιβάρυνσης των υποψηφίων υδάτινων αποδεκτών (Αμβρακικού, λιμνών Αμβρακίας και Οζερού).

Έτσι και οι 2 Οικιστικές Ενότητες πρόβλεπεται να διατηρήσουν τον αγροτικό τους χαρακτήρα με βάση μία εντατικοποιημένη εκμετάλλευση της υπο άρδευσης πεδιάδας της Αμφιλοχίας (κτηνοτροφικά, φυτά, τομάτα, εσπεριδοειδή, εντατική κτηνοτροφία), και την ανάπτυξη εκτατικής κτηνοτροφίας στους βοσκοτόπους της περιοχής Κεχρινιάς (με βάση πρόσφατο καθορισμό της σαν «κτηνοτροφικής ζώνης».

2.13. Οικιστική Ενότητα Ν. Χαλκιόπουλου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Ν. Χαλκιόπουλο)

1 οικισμό 5^{ου} επιπέδου (Εμπεσός)

27 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

- ♣ Η Ο.Ε. συγκροτείται από τους οικισμούς του βόρειου τμήματος της κοιλάδας του Μπιζάκου με βασικό λειτουργικό στοιχείο τον οδικό άξονα που διατρέχει την κοιλάδα και τη συνδέει με την Εθν. αρτηρία Αργινίου-Ιωαννίνων.

Κέντρο της Ο.Ε. προτείνεται το Ν. Χαλκιόπουλο, λόγω του καθορισμού του σαν θέσης για το Κέντρο Υγείας, που προορίζεται να καλύψει τους οικισμούς ολόκληρης της κοιλάδας.

- ♣ Έτσι προκύπτει αναγκαστικά μια εκκεντρότητα του Ν. Χαλκιόπουλου στα πλαίσια της ομώνυμης Ο.Ε., λόγος για τον οποίο προτείνεται και δεύτερο κέντρο χαμηλότερου επιπέδου, η Εμπεσός, με βάση την ύπαρξη εκεί γυμνασίου και την λειτουργία της ήδη σαν υπόκεντρο.

Βασικό αναδιαρθρωτικό ρόλο θα παίξει για την Ο.Ε. η διέλευση του νέου εθνικού άξονα Άρτας-Καρπενησίου, στο βαθμό που θα μειώσει την χρονοαπόσταση από το αντίστοιχο κέντρο 3^{ου} επιπέδου (Αμφιλοχία), διασυνδέοντας την μέχρι σήμερα απομονωμένη κοιλάδα με τη βασική αρτηρία της Δ. Ελλάδας.

- Ο καθαρά αγροτικός χαρακτήρας της περιοχής δεν προβλέπεται ν' αλλάξει. Η μελλοντική της επιβίωση και ανάπτυξη μπορεί μόνο να στηριχθεί σε ολόπλευρη αξιοποίηση των πόρων του 1γενή τομέα: εντατική γεωργία–κτηνοτροφία στα πεδινά εδάφη της κοιλάδας (όπως άλλωστε προτείνεται από τη Δ/νση Γεωργίας του Νομού), οργανωμένη εκτατική κτηνοτροφία στην πρόσφατα «καθορισθείσα ζώνη», αξιοποίηση των παραγωγικών δασών που αφθονούν στην έκταση της Ο.Ε.

2.14. Οικιστική Ενότητα Αμοργιανών

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Αμοργιανοί)

15 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Συγκροτείται από τους οικισμούς του χαμηλού τμήματος της κοιλάδας του Μπιζάκου.

Αποτελεί ενιαία γεωγραφική ενότητα με την Ο.Ε. Ν. Χαλκιόπουλου, με κοινές αναπτυξιακές προοπτικές.

Όπως και η προηγούμενη, έτσι και η Ο.Ε. Αμοργιανών εμφανίζει εντεινόμενο ρυθμό πληθυσμιακής μείωσης τις 2 10ετίες 61–71 και 71–81.

Στα πλαίσια μιας ολόπλευρης αγροτικής ανάπτυξης όπως πιο πάνω περιγράφηκε και αξιοποιώντας στο έπαρκο τις δυνατότητες που προσφέρει το οικοσύστημα της περιοχής (εντοπίστηκαν π.χ. σημαντικές δυνατότητες μελισσοκομίας που πρέπει να διερευνηθούν και αναπτυχθούν παραπέρα), ελπίζεται ότι μπορεί να επιτευχθεί η πληθυσμιακή ανάκαμψη ολόκληρης της περιοχής με ένα τελικό Μ.Ε.Ρ. αύξησης στο επίπεδο της φυσικής αύξησης (0.8%), όπως προτείνεται στον Πιν. 3 για τις 2 Οικιστικές Ενότητες της κοιλάδας.

2.15 Οικιστική Ενότητα Αγ. Βλάση

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Αγ. Βλάσης)

34 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Στην Ο.Ε. έχουν ενταχθεί οι οικισμοί του βόρειου τμήματος της σημερινής επαρχίας Τριχωνίδας, με βασικό στοιχείο συγκρότησης την Εθνική οδό Αγγρινίου–Καρπενησίου, και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να βρί-

σκονται σε ανεκτή απόσταση από το μοναδικό υποψήφιο κέντρο της Ο.Ε., τον Αγ. Βλάση (λόγω των υπηρεσιών που σήμερα διαθέτει). Η ακριβής οριοθέτηση της Ο.Ε. σε σχέση με την επόμενη (Ο.Ε. Παραβόλας), θα πρέπει να επαναλεγχθεί στη φάση σχεδιασμού των Ανοιχτών Πόλεων, με εκτίμηση των χρονοαποστάσεων σε συνδυασμό με δυνατότητες βελτίωσης του οδικού δικτύου (η Ο.Ε. εντάσσεται στην ορεινή ζώνη που προτείνεται για μελέτη προσπελασιμότητας).

Οι αναπτυξιακές προοπτικές είναι κοινές με αυτές της υπόλοιπης ορεινής Τριχωνίδας (Βλ. Ο.Ε. Παραβόλας και Θέρμου). Εδώ, επισημαίνεται το τουριστικό ενδιαφέροντος οικιστικό σύνολο Άνω-Κάτω-Καραμανεϊκών που προτείνεται για αξιοποίηση.

2.16. Οικιστική Ενότητα Λεπενούς

Περιλαμβάνει : 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Λεπενού)

7 οικισμούς 5^{ου} επίπεδου

Συγκεντρώνει τους οικισμούς που βρίσκονται στο νευραλγικό σημείο τομής της κύριας Εθν. οδού και του Αχελώου και όπου σημαντικά έργα, όπως το φράγμα Στράτου και η χωροθέτηση της ΒΙ-ΠΕ – Αग्रινίου, πρόκειται νάχουν άμεσες συνέπειες στην οικιστική συγκρότηση της Ο.Ε. (π.χ. πιθανή μεταφορά Ματσουκίου). Οι τελευταίες πρέπει να ερευνηθούν προσεκτικά κατά τον σχεδιασμό της Ο.Ε., με βάση τα στοιχεία των φορέων που εμπλέκονται στα παραπάνω έργα (ΔΕΗ, ΕΤΒΑ) και τα συμπεράσματα της μελέτης του Γ.Π.Σ. Αग्रινίου (ΕΠΑ).

Πάντως, σε κάθε περίπτωση, η Ο.Ε. βρίσκεται στην κύρια κατεύθυνση εξάπλωσης αστικών δραστηριοτήτων που έλκει το Π.Σ. Αग्रινίου και, εν όψει της χωροθέτησης και της ΒΙΠΕ, θ' απαρτίσει την άμεση περιαστική ζώνη.

Πρόθεση του σχεδιασμού είναι ο έλεγχος της διαδικασίας αστικής εξάπλωσης του Αग्रινίου και η διατήρηση της αυτοδυναμίας των δορυφόρων οικισμών ακριβώς με την οργάνωσή τους σε Οικιστική Ενότητα, το οποίο διευκολύνεται και από την παρεμβολή του φυσικού «εμπόδιου» του Αχελώου.

Με βάση το στόχο της πληθυσμιακής ανάσχεσης στο Π.Σ. Αγρινίου, προβλέπεται ένας Μ.Ε.Ρ. αύξησης για την περίοδο 81–2.000 της τάξης του 1.0% δηλ. πάνω από τον μέσο όρο του Νομού.

Είναι φανερό ότι η δομή της απασχόλησης των κατοίκων της Ο.Ε. θα κλίνει βαθμιαία όλο και περισσότερο προς τους μη αγροτικούς (κυρίως τον 2γενή) λόγω γειτνίασης με Π.Σ. Αγρινίου και ΒΙ–ΠΕ.

2.17. Οικιστική Ενότητα Αγγελοκάστρου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου
7 οικισμούς 5^{ου} "

Συγκεντρώνει τους οικισμούς της πεδιάδας του Αγρινίου που βρίσκονται έξω από το καθαυτό Π.Σ. και οριοθετούνται Δυτικά και Ανατολικά από τον Αχελώο και τη συνάντηση της καμπύλης των 200 μ. με τη Λίμνη Λυσιμάχεια αντίστοιχα. Το Αγγελόκαστρο προτείνεται σαν κέντρο λόγω της κεντροβαρικής του θέσης ως προς τους οικισμούς της Ο.Ε., παρά την ύπαρξη σήμερα γυμνασίου στα Καλύβια.

Για τον πληθυσμιακό στόχο της Ο.Ε. ισχύει ότι και για την Ο.Ε. Λεπενούς. Ο χαρακτήρας ωστόσο της Ο.Ε. είναι πιο ξεκάθαρα αγροτικός (σε σχέση με την προηγούμενη Ο.Ε.), μια που βρισκόμαστε στην καρδιά της πεδιάδας του Άνω Αχελώου, για την οποία προβλέπεται εντατική γεωργική εκμετάλλευση με αποδοτικές καλλιέργειες (εσπεριδοειδή, κηπευτικά, κτηνοτροφικά, φυτά, βαμβάκι) σε συνδυασμό με ανάπτυξη εντατικής κτηνοτροφίας (χοιροτροφία, βοοτροφία, προβατοτροφία).

2.18. Οικιστική Ενότητα Ματαράγκας

Περιλαμβάνει : 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένο (Ματαράγκα)
1 " 4^{ου} " (Γαβαλού)
16 οικισμούς 5^{ου} "

Περιλαμβάνει τη γραμμική σειρά των οικισμών της νότιας πλευράς της λίμνης Τριχωνίδας, και όσους απ' τους οικισμούς του Αράκυνθου βρίσκονται στην ίδια λεκάνη απορροής.

Κέντρο της Ενότητας προτείνεται η Μатарάγκα, λόγω του μεγέθους της και της πιο κεντροβαρικής θέσης της σε σχέση με τη Γαβαλού, η οποία προτείνεται σαν 2^ο κέντρο της Ο.Ε.

Πάντως, επειδή στην πραγματικότητα έχει αποκατασταθεί συνέχεια δόμησης μεταξύ των οικισμών του παραλίμνιου οδικού άξονα, η επιλογή κέντρου ή κέντρων στην Ο.Ε. ανάγεται στην επιλογή της πιο λειτουργικής διάρθρωσης ενός ενιαίου γραμμικού πολεοδομικού συστήματος. Αυτό, άλλωστε θα είναι και το αντικείμενο του σχεδιασμού της Οικιστικής Ενότητας στην επόμενη φάση.

Πληθυσμιακά, είναι αξιοσημείωτη η πτώση που εμφάνισε η Ο.Ε. την 10ετία (71–81), αντίθετα με την δύσκολη 10ετία (61–71) όπου ουσιαστικά δεν φαίνεται να εθίγη από τη μετανάστευση.

Στο μέλλον προβλέπεται κάθετη ανατροπή της παραπάνω τάσης (Μ.Ε.Ρ. 81–2.000 της τάξης του 1.2%) λόγω:

- ♣ του ευνοϊκού οικιστικού περιβάλλοντος που προσφέρει η περιοχή (όπως και όλη η παραλίμνια ζώνη), το οποίο θα πρέπει να αναδειχθεί κατάλληλα κατά τον πολεοδομικό σχεδιασμό της Ο.Ε., ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει η περιοχή και σαν τόπος αποκέντρωσης της χρήσης κατοικίας απ' το Αγρίνιο.
- ♣ την προτεινόμενη ανάδειξη της λίμνης Τριχωνίδας σε κέντρο δραστηριοτήτων τουρισμού–αναψυχής (παράλληλα με την Ιχθυολογική της αξιοποίηση).
- ♣ τη άμεση διασύνδεση της Ο.ε. με κέντρα απασχόλησης, όπως το Π.Σ. Αγρινίου, ΒΙΠΕ, ΒΙΠΑ Μεσολογγίου (ακόμα και ΒΙ–ΠΑ Μολύκρειου με τον σχεδιαζόμενο άξονα Κ. Μακρινούς – Ναυπάκτου).
- ♣ την εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης της πεδινής ζώνης (α' παραγωγικότητας) καθώς και της ορεινής ζωής του Αρακύνθου (Βλ. και Ο.Ε. Μεσολογγίου).

2.19. Οικιστική Ενότητα Παραβόλας

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Παραβόλα)

1 οικισμό 5^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Σκουτερά)

31 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Οι οικισμοί της Ο.Ε. συγκροτούν δύο ομάδες:

μία ημιορεινή-ορεινή φθίνουσα (προβληματική ζώνη ορεινής Τριχωνίδας) και μία, κατά βάση, πεδινή αναπτυσσόμενη ομάδα λόγω της συμμετοχής σ' αυτήν των παραλιμνίων οικισμών.

Στην πρώτη ομάδα (14 οικισμοί) προτείνεται, ενδεικτικά, η Σκουτερά σαν κέντρο, με βάση την κεντροβαρική της θέση ως προς το σύνολο των αντίστοιχων οικισμών. Ωστόσο αν αποδειχθεί ότι οι μικροί οικισμοί του δυτικού τμήματος της ομάδας δεν παρουσιάζουν βιωσιμότητα, μπορεί να μετακινηθεί το κέντρο της ομάδας προς τους οικισμούς του δευτερεύοντα άξονα Αγ. Βλάση-Παραβόλας (π.χ. Σιτόμενα ή Αγ. Παρασκευή). Διαφορετικά θα χρειαστούν μικροτροποποιήσεις στο δίκτυο ώστε ο παραπάνω άξονας να διέλθει από την Σκουτερά.

Στη δεύτερη ομάδα, σαν κέντρο προτείνεται η Παραβόλα, ομοίως λόγω κεντροβαρικής θέσης (σε σύγκριση με τον μεγαλύτερο οικισμό του Καινούργιου) καθώς και λόγω του υπάρχοντος Λυκείου, σ' ότι αφορά τον κοινωνικό εξοπλισμό.

Λόγω της άμεσης γειτνίασης με το αστικό κέντρο του Αγρινίου, οι παραλίμιες Κοινότητες της Ενότητας (ουσιαστικά ανήκουν στην περιφερειακή ζώνη) είναι οι μόνες σταθερά αναπτυσσόμενες την 20ετία 61-81 στην παραλίμνια ζώνη της Τριχωνίδας.

Έτσι η Ο.Ε., παρά την παρουσία της φθίνουσας ορεινής ομάδας οικισμών, εμφανίζει μικρή μόνο πληθυσμιακή μείωση το 71-81 με σχετικά μικρή επιδείνωση του Μ.Ε.Ρ. από 0.1% (61-71) σε -0.9%, σε σύγκριση π.χ. με την Ο.Ε. Ματαράγκας (βλ. Πιν. 3).

Με βάση το αποκεντρωτικό σενάριο που ακολουθείται στην πληθυσμιακή κατανομή και, συγχρόνως, για λόγους πληθυσμιακής εξισορρόπησης στην παραλίμνια ζώνη ο πληθ/κός στόχος για την Ενότητα είναι από τους πιο ψηλούς στο Νομό (Μ.Ε.Ρ. 81-2.000 της τάξης του 1.2%) και βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο μ' αυτόν της Ο.Ε. Ματαράγκας.

2.20. Οικιστική Ενότητα Αγρινίου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 1^{ου} επιπέδου (Αγρίνιο)

1	"	4 ^{ου}	"	(Ρουσσείκα)
8	"	5 ^{ου}	"	

Στην πραγματικότητα αποτελεί το Πολεοδομικό Συγκρότημα του Αγρινίου με την έννοια ότι ενσωματώνει την σημερινή πραγματική πόλη του Αγρινίου (συνέχεια Πολεοδομικού ιστού) καθώς και την περιοχή όπου εκδηλώνεται κατ' εξοχή οι τάσεις οικιστικής επέκτασης του Π.Σ.

Έτσι ο καθορισμός κέντρου 4^{ου} επιπέδου δεν σημαίνει την οργάνωση αυτόνομης ομάδας οικισμών γύρω απ' αυτό. Ουσιαστικά, το πρόβλημα οργάνωσης των οικισμών της Ο.Ε. ανάγεται στον Πολεοδομικό σχεδιασμό του συγκροτήματος και στην λειτουργικότερη κατανομή των εξυπηρετήσεων, σαν συνέχεια του σχεδιασμού της πραγματικής πόλης του Αγρινίου (ΕΠΑ).

2.21. Οικιστική Ενότητα Παναιτώλιου

Περιλαμβάνει : 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Παναιτώλιο)

11 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Ο λειτουργικός διαχωρισμός της Ο.Ε. από την προηγούμενη είναι αμφίβολος καθ' όσον και οι δύο Ενότητες απαρτίζουν ενιαία λειτουργικά ενότητα του Αγρινίου και της περιαστικής του ζώνης (με πιθανότητα μάλιστα η τελευταία να επεκτείνεται και σε τμήματα των άλλων πεδινών Ενοτήτων που διατάσσονται περιμετρικά ως προς Αγρίνιο, π.χ. Ο.Ε. Λεπενούς, Αγγελοκάστρου κ.λ.π., πράγμα το οποίο μπορεί να φανεί με μία έρευνα των καθημερινών μετακινήσεων για εργασία και το οποίο αναμένεται να διαπιστωθεί από την ανάλυση του Γ.Π.Σ. Αγρινίου – ΕΠΑ).

Έτσι, η Ενότητα Παναιτωλίου προτείνεται σαν ανεξάρτητη, κύρια για λόγους διοικητικούς (για την αποφυγή πληθυσμιακής διόγκωσης της Ο.Ε. Αγρινίου, με βάση μάλιστα και την πιθανότητα να έχει σοβαρά υποτιμηθεί ο σημερινός πληθυσμός του Αγρινίου στα αποτελέσματα της Απογραφής 81).

Ο πληθυσμιακός στόχος για τις 2 Ο.Ε. (Αγρινίου–Παναϊτώλιου) παραπέμπει σε μια έντονη ανατροπή των σημερινών τάσεων αλλά θεωρείται εφικτός στα πλαίσια μιας πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης (για την πληθ/κή σταθεροποίηση του Νομού) και οικιστικής αποκέντρωσης (στο εσωτερικό του Νομού).

2.22. Οικιστική Ενότητα Κ. Μακρινούς

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Κ. Μακρινού)

27 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Ορίζεται με βάση τη μικρή πεδινή ενότητα που δημιουργείται στο Ν.Α. μυχό της Λ. Τριχωνίδας, και ενσωματώνει και τους γύρω ημιορεινούς οικισμούς που διασυνδέονται με ακτινωτά με την Κ. Μακρινού με υπάρχοντες ή προβλεπόμενους κλάδους του 2οντος οδικού δικτύου.

Ανήκει στην ευρύτερη αναπτυξιακή Ενότητα του Θέρμου από τον οποίον, άλλωστε εξυπηρετείται σε λειτουργίες 3^{ου} επιπέδου.

Πληθυσμιακά, παρουσίασε μια, αξιοσημείωτα, ευνοϊκή εξέλιξη μεταξύ των 10ετιών 61–71 και 71–81 (μετατροπή του αρνητικού Μ.Ε.Ρ. σε θετικό, ήτοι από –2.1 σε 0.4%). Ο προτεινόμενος Μ.Ε.Ρ. 81–2.000 είναι αρκετά ψηλός (1.0%) και υποδηλώνει ακριβώς την πρόθεση του σχεδιασμού για υποστήριξη των υποπεριοχών του Νομού με σχετικό ενδογενή δυναμισμό.

2.23. Οικιστική Ενότητα Θέρμου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 3^{ου} επιπέδου (Θερμο)

1 οικισμό 5^{ου} επιπέδου ενισχυμένου (Δρυμών)

50 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Αναμφισβήτητο κέντρο της Ο.Ε. είναι το Θέρμο, το οποίο ήδη συγκεντρώνει τις βασικές λειτουργίες (διοικητικές, οικονομικές, κοινωνικού εξοπλισμού) ενός κέντρου 3^{ου} επιπέδου αλλά που, γι' αυτό το λόγο, έχει επείγουσα ανάγκη Πολεοδομικού σχεδιασμού.

Σαν δευτερεύον κέντρο της Ενότητας, το οποίο να «παραλάβει» τους ορεινούς οικισμούς της περιοχής, προτείνεται ο Δρυμώνας, με την

προϋπόθεση βέβαια ότι είναι εφικτή οικονομικά η δημιουργία εγκάρσιων συνδέσεων στους 3 άξονες που διατάσσονται ακτινωτά ως προς Θέρμο. Σε διαφορετική περίπτωση, η σημασία του Δρυμόνα σαν υπό-κέντρου μειώνεται και θα χρειαστεί και άλλο κέντρο χαμηλού επιπέδου (5^{ου} ενισχυμένου), ιδίως στον άξονα Θέρμου-Διπλατάνου.

Επίσης και στις 2 περιπτώσεις, πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα εξυπηρέτησης ορισμένων ακραίων οικισμών των παραπάνω αξόνων από τον Προυσσό (κέντρο 4^{ου} επιπέδου του Ν. Ευρυτανίας).

Οι πληθυσμιακές εξελίξεις, και εδώ, παρουσιάζονται ευνοϊκές (κάθετη μείωση του αρνητικού μ.ε. ρυθμού στην 10ετία 71-81), η δε συλλογιστική για τον πληθυσμιακό στόχο είναι η ίδια που αναφέρθηκε για την προηγούμενη Ο.Ε (Κ. Μακρυνούς).

2.24. Οικιστική Ενότητα Πλατάνου

Περιλαμβάνει: 1 οικισμό 4^{ου} επιπέδου (Πλάτανος)

17 οικισμούς 5^{ου} επιπέδου

Η πρόθεση είναι να περιληφθούν στην Ο.Ε. οι οικισμοί που βρίσκονται σε μια λογική χρονοαπόσταση από τον Πλάτανο, με βάση το υπάρχον και προβλεπόμενο (απ' το Νομαρχιακό Πρόγρ.) οδικό δίκτυο, καθώς και οι εφικτές-οικονομικά και τεχνικά- μικροτροποποιήσεις. Έτσι, η ακριβής σύνθεση της Ο.Ε. πρέπει να επανελεγχθεί στη φάση του πολεοδομικού σχεδιασμού της. Σημειώνονται εδώ οι επιπτώσεις που θα έχουν στην οργάνωση του οικιστικού δικτύου τα προγραμματιζόμενα από τη Δ.Ε.Η. υδροηλεκτρικά φράγματα του Ευήνου (στις θέσεις Φαμίλα, Περιστα, Δενδροχώρι) και τα οποία πρέπει, επίσης, να ληφθούν υπ' όψιν, εφ' όσον διατεθούν επαρκή στοιχεία από τη Δ.Ε.Η.

ΠΛΗΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ

(ΠΙΝΑΚΑΣ Ν° 2)

α/α	ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	1° ΕΠΙΠ.	2° ΕΠΙΠ	3° ΕΠΙΠ	4° ΕΠΙΠ	5° ΕΠΙΠ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΒΟΝΙΤΣΑΣ				1*	1*+ 9	11
2	ΜΥΤΙΚΑ				1* + 1	9	11
3	ΑΣΤΑΚΟΥ			1	1	9	11
4	ΦΥΤΕΙΩΝ				1	5	6
5	ΚΑΤΟΧΗΣ-ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ				2	5	7
6	ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ				1*	13	14
7	ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ		1			27	28
8	ΕΥΗΝΟΥ				1	14	15
9	ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ			1	2	39	42
10	ΑΝΩ ΧΩΡΑΣ				1*	33	34
11	ΚΑΤΟΥΝΑΣ				1	6	7
12	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ			1		9	10
13	ΛΟΥΤΡΟΥ				1	13	14
14	ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ				1*	1* + 27	29
15	ΑΜΟΡΓΙΑΝΩΝ				1	15	16
16	ΑΓ. ΒΛΑΣΗ				1	34	35
17	ΛΕΠΕΝΟΥΣ				1	7	8
18	ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ				1	7	8
19	ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ				1* + 1	16	18
20	ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ				1* + 1	31	33
21	ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟΥ				1	11	12
22	ΑΓΡΙΝΙΟΥ	1			1	8	10
23	Κ. ΜΑΚΡΙΝΟΥΣ				1	27	28
24	ΘΕΡΜΟΥ			1		1* + 50	52
25	ΠΛΑΤΑΝΟΥ				1	17	18
ΣΥΝΟΛΟ		1	1	4	7* + 20	3* + 441	477

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

(ΠΙΝΑΚΑΣ Ν° 3)

ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			Μ.Ε.Ρ.Μ%			ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΟΣ	
	ΕΝΟΤΗΤΑΣ						ΣΤΟΧΟΣ	
	1961	1971	1981	61-71	71-81	81-2000	1987	2001
ΒΟΝΙΤΣΑΣ	9.138	9.313	9.190	0,2	-0,1	0,8	9.640	10.780
ΜΥΤΙΚΑ	7.080	6.761	6.751	-0,5	0,0	1,4	7.200	8.500
ΑΣΤΑΚΟΥ	10.711	9.329	8.094	-1,4	-1,4	1,4	8.300	10.600
ΦΥΤΕΙΩΝ	6.368	6.017	4.880	-0,6	-2,1	0,4	5.000	5.290
ΚΑΤΟΧΗΣ-ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	7.540	7.761	7.524	0,3	-0,3	0,8	7.900	8.800
ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ	11.970	11.422	10.250	-0,5	-1,1	0,8	10.750	12.000
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	14.835	14.323	13.048	-0,3	-0,9	1,0	13.800	15.800
ΕΥΗΝΟΥ	5.363	5.127	6.054	-0,4	1,5	1,0	6.370	7.300
ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	15.418	14.725	15.284	-0,4	0,4	1,0	13.600	18.700
ΑΝΩ ΧΩΡΑΣ	6.274	3.329	2.486	-6,1	-2,9	0,4	2.540	2.690
ΚΑΤΟΥΝΑΣ	7.093	7.046	6.524	-0,1	-0,8	0,4	6.680	7.070
ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	10.451	9.394	8.519	-1,1	-1,0	0,8	8.940	9.980
ΛΟΥΤΡΟΥ	3.846	4.112	4.342	0,7	0,5	0,8	4.550	5.100
ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ	7.829	6.803	4.713	-1,4	-3,6	0,8	4.940	5.530
ΑΜΟΡΓΙΑΝΩΝ	3.913	3.740	3.340	-0,4	-1,1	0,8	3.500	3.920
ΑΓ. ΒΛΑΣΗ	5.129	4.537	3.082	-1,2	-3,8	0,4	3.160	3.840
ΛΕΠΕΝΟΥΣ	7.533	8.481	6.502	1,2	-2,6	1,0	6.900	7.930
ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	5.328	5.303	4.850	0,0	-0,9	1,0	5.150	5.920
ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ	12.103	11.094	8.467	-0,9	-2,7	1,2	9.100	10.750
ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ	10.545	10.693	10.019	0,1	-0,6	1,2	10.700	12.700
ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟΥ	6.201	6.490	6.776	0,5	0,4	0,4	6.940	7.340
ΑΓΡΙΝΙΟΥ	32.677	41.661	45.504	2,4	0,9	0,4	46.600	49.300
Κ. ΜΑΚΡΙΝΟΥΣ	5.416	4.394	4.596	-2,1	0,4	1,0	4.880	5.600
ΘΕΡΜΟΥ	10.725	8.405	8.151	-2,4	-0,3	1,2	8.750	10.400
ΠΛΑΤΑΝΟΥ	4.471	2.716	2.077	-4,9	-2,6	0,5	2.140	2.300
ΣΥΝΟΛΟ			216.700	-0,4	-0,4	0,8	227.300	254.000

ΜΕΡΟΣ Γ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ

Η σωστή δομή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης συμβάλλει στην ανάπτυξη του Νομού Αιτ/νίας με ενέργειες που εξυπηρετούν το γενικό συμφέρον και έχουν σαν περιεχόμενο την επιμέλεια των κοινών υποθέσεων του Νομού.

Η διοικητική δομή απαρτίζεται από (3) επίπεδα:

- α) Τις κρατικές υπηρεσίες στο Νομό
- β) τις υπηρεσίες της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης
- γ) τις υπηρεσίες των Δήμων και Κοινοτήτων.

Η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση διαιρείται σε είκοσι τρεις επιμέρους διευθύνσεις οι οποίες συμβάλλουν στην ορθότερη και αποτελεσματικότερη ανάπτυξη του Νομού ως ακολούθως:

1 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Η διεύθυνση αυτή απαρτίζεται από τέσσερα επιμέρους τμήματα:

- α) ΤΜΗΜΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

2 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Περιλαμβάνει τα εξής 11 τμήματα:

- α) ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ
- δ) ΤΜΗΜΑ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
- στ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- ζ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΑΣΟΠΟΝΙΑΣ
- η) ΓΡΑΦΕΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, ΑΓΡΙΝΙΟΥ,

ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ, ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ, ΒΟΝΙΤΣΑΣ, ΑΣΤΑΚΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΜΟΥ

θ) ΓΡΑΦΕΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, ΑΓΡΙΝΙΟΥ

ι) ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΟ ΦΥΤΩΡΙΟ ΛΕΣΙΝΙΟΥ

ια) ΚΡΑΤΙΚΟ ΚΤΗΜΑ ΕΥΗΝΟΧΩΡΙΟΥ

3 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

Περιλαμβάνει τα εξής τμήματα:

α) ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

β) ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΖΩΙΚΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

γ) ΤΜΗΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ

δ) ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΕΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, ΑΓΡΙΝΙΟΥ, ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ, ΒΟΝΙΤΣΑΣ, ΚΑΤΟΥΝΑΣ, ΑΣΤΑΚΟΥ, ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ, ΘΕΡΜΟΥ, ΚΑΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ.

4 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΓΓΕΙΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

α) ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΥΔΡΟΛΟΓΙΑΣ

β) ΤΜΗΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ

γ) ΤΜΗΜΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ Ο.Ε.Β.

δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

5 ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ

6 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Περιλαμβάνει τα εξής:

α) ΤΜΗΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ

β) ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

γ) ΤΜΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

7 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Περιλαμβάνει τα εξής τμήματα:

α) ΤΜΗΜΑ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

- β) ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
- γ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
- δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

8 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ
- γ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
- δ) ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
- στ) ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
- ζ) ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

9 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ
- δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- στ) ΤΜΗΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
- ζ) ΤΜΗΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ
- ι) ΤΜΗΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΒΟΝΙΤΣΑΣ

10 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
- δ) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
- στ) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

11 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
- δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- στ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
- ζ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ
- η) ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

12 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ
- β) ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ
- δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
- ε) ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
- στ) ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- ζ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

13 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Περιλαμβάνει τα εξής τμήματα:

- α) ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
- γ) 1^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
- δ) 2^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- ε) 3^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ
- στ) 5^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
- ζ) 6^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΘΕΡΜΟΥ
- η) 7^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΒΟΝΙΤΣΑΣ

14 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
- γ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
- δ) 1^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
- ε) 2^ο ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

15 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΛΑΪΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
- δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ
- ε) ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΤΕΡΟΔΗΜΟΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ

16 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΚΛΟΓΩΝ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
- δ) ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
- ε) ΓΡΑΦΕΙΟ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ
- στ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.

17 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
- β) ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
- δ) ΤΜΗΜΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
- στ) ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΓΩΝ
- ζ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΘΕΟΜΗΝΙΟΠΛΗΓΟΥΝΤΩΝ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

18 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ
- β) ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ-ΧΑΡΤΩΝ

19 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
- β) ΤΜΗΜΑ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

20 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
- β) ΤΜΗΜΑ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
- δ) ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
- ε) ΤΜΗΜΑ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

21 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
- β) ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
- γ) ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

22 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΟΜΑΡΧΗ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Περιλαμβάνει τα εξής:

- α) ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΑΡΧΗ
- β) ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ
- γ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

δ) ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ε) ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

στ) ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

23 ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Με βάση του παραπάνω διαχωρισμό των διευθύνσεων και της σωστής ανάληψης των ευθυνών κάθε διεύθυνσης οι προοπτικές ανάπτυξης του Νομού είναι περισσότερες, ουσιαστικότερες και πιο εφικτές.

ΜΕΡΟΣ Δ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός του προγράμματος

Η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αναγνωρίζεται πλέον από όλους ως το κρίσιμο δομικό πρόβλημα του τοπικού πολιτικού και διοικητικού μας συστήματος. Η βασική πτυχή του είναι η εγγενής δημογραφική, οικονομική και αναπτυξιακή καχεξία 5.500 περίπου ΟΤΑ δηλαδή των 5.318 Κοινοτήτων και των περίπου 100 Δήμων με πληθυσμό κάτω των 1500 κατοίκων που δεν είναι σε θέση να λειτουργήσουν με τις ταχύτητες που προκρίνουν τα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα της Αυτοδιοίκησης. Δεν είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες ενός ελαχίστου επιπέδου στους πολίτες, πολύ δε περισσότερο δεν έχουν την ικανότητα να εκπληρώσουν την σύγχρονη αποστολή τους, να αναλάβουν δυναμικό ρόλο στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της τοπικής ανάπτυξης.

Η αντιμετώπιση του δομικού προβλήματος της πολυδιάσπασης επιβάλλεται να προκριθεί στη βάση της ανασυγκρότησης ή, όπως εύγλωττα έχει αποδοθεί, της «ανακυττάρωσης» των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Δεν πρέπει βέβαια να υποτιμάται και η μακροπρόθεσμη λύση της συνεργασίας μεταξύ των ΟΤΑ η οποία μπορεί να συμβάλλει, εν μέρει, στην άρση των αρνητικών συνεπειών της πολυδιάσπασης. Η προώθηση των Συνενώσεων των ΟΤΑ είναι πάντως προσφορότερη διότι διαμορφώνει ευνοϊκές προοπτικές για την ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της δεν πρέπει να θεωρηθούν μόνον ως διαδικασία διοικητικής συνένωσης εκτάσεων και πληθυσμών, η οποία μάλιστα διεξάγεται είτε επί χάρτου είτε με τη λογική τοπικιστικών υπολογισμών. Εάν δε συμβεί αυτό, τότε παραμένουν ανοιχτοί οι ορίζοντες για τη σχεδιασμένη ανασυγκρότηση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ,

ανασυγκρότηση που ως αφετηρία θα έχει το χωροταξικό σχεδιασμό των νέων ΟΤΑ, αλλά στη συνέχεια θα περιλαμβάνει την έγκαιρη θεσμοθέτησή τους, την προσαρμογή του συστήματος της πολιτικής διοικητικής τους οργάνωσης στις σύγχρονες απαιτήσεις της αποτελεσματικής αυτοδιοίκησης, την άμεση σύνδεσή της με την εφαρμογή ενός υλοποιήσιμου προγράμματος επενδύσεων σε βασικές υποδομές, στην κάλυψη λειτουργικών δαπανών, στη στελέχωση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι παραπάνω επιλογές θεμελιώνουν τους ακόλουθους βασικούς στόχους οι οποίοι τεκμηριώνουν άλλωστε τη σκοπιμότητα του προτεινόμενου Προγράμματος:

1. Εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος, γιατί η ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών ισοδύναμης αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωριών καθώς και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών.

2. Εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος.

3. Η τήρηση της νομιμότητας, η διαφάνεια στην διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικός έλεγχος στην άσκηση της τοπικής εξουσίας.

4. Ενίσχυση του ρόλου της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με την ανάθεση σημαντικών αρμοδιοτήτων που μόνο ευρύτερες –από τις υφιστάμενες– διοικητικές μονάδες είναι σε θέση να ασκήσουν.

5. Η ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί την δυναμικότερη προϋπόθεση για την απόκτηση της οικονομικής αυτοδυναμίας και της διοικητικής αυτοτέλειάς της.

6. Η ανασυγκρότηση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είναι η αναγκαία προϋπόθεση για την «αναγέννηση των χωριών» και την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

Αυτοί οι στόχοι αναπτύσσονται αναλυτικά στη συνέχεια.

1.2 Οι στόχοι της Ανασυγκρότησης

α. Εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού αποτελούν τη βάση του διοικητικού μας συστήματος. Από αυτούς αντιμετωπίζονται κρίσιμα για την ποιότητα ζωής των πολιτών προβλήματα και αυτοί είναι εκ του Συντάγματος αποκλειστικά αρμόδιοι για τη διοίκηση εκείνων των δημοσίων υποθέσεων που αναφέρονται στον κοινωνικό, διοικητικό και τεχνικό εξοπλισμό των χωριών και των πόλεων.

Αυτοί οι οργανισμοί, στερούμενοι πόρων αλλά και ανθρώπινου δυναμικού, δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν την αποστολή της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως αυτή προσδιορίζεται από το Σύνταγμα και εξελίσσεται στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών. ***Εκπλήρωση της αποστολής σημαίνει πρωτίστως ικανοποίηση των κρίσιμων τοπικών κοινωνικών αναγκών, δημιουργία και υποστήριξη του βασικού (πρωτοβάθμιου) κοινωνικού, διοικητικού και τεχνικού εξοπλισμού και δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη στην εδαφική τους περιφέρεια.***

Σήμερα, η ***εκπλήρωση της αποστολής των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ σημαίνει, εξάλλου, ικανότητα παροχής σε όλους τους κατοίκους ενός ελάχιστου επιπέδου υπηρεσιών σχετικών με την ποιότητα ζωής έτσι ώστε όλοι οι πολίτες, στην ελληνική επικράτεια, και κυρίως εκτός των αστικών κέντρων, να απολαμβάνουν, σε συνθήκες ισότητας, ισοδύναμης ποιότητας υπηρεσίες.*** Η εκπλήρωση αυτής της αποστολής είναι συνυφασμένη με τον στόχο του εκσυγχρονισμού του διοικητικού συστήματος, ως προϋπόθεσης και για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας μας.

β. Εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος

Η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης έχει οδηγήσει σε αρκετές περιπτώσεις –τόσες ώστε να χαρακτηρίζουν εν μέρει το υφιστάμενο τοπικό πολιτικό σύστημα– στην ***πλήρη εξάρτηση των αιρετών από τα δίκτυα της προσωπικής πολιτικής επιρροής του πολιτι-***

κού προσωπικού του ευρύτερου τοπικού, νομαρχιακού ή και εθνικού επιπέδου. Το φαινόμενο αυτό γίνεται αρνητικό όταν καθίσταται προϋπόθεση για την εξοικονόμηση των ισχνών, έτσι και αλλιώς, οικονομικών ενισχύσεων για την ικανοποίηση των τοπικών αναγκών. Γίνεται αρνητικό γιατί επιτρέπει τη διανομή δημοσίων πόρων κατά τρόπο αδιαφανή, άνισο και χωρίς αναπτυξιακά κριτήρια. **Η στοιχειώδης, πολλές φορές, τοπική κοινωνική και οικονομική ανάγκη γίνεται αντικείμενο πελατειακής σχέσης.** Η θέσπιση κριτηρίων, π.χ. για τη διανομή των εκτάκτων πιστώσεων, είναι η μία όψη της ορθολογικής λύσης στο πρόβλημα. Η οργάνωση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ στη βάση στοιχειώδους αποτελεσματικής διοικητικής και προγραμματικής μονάδας ικανής να σχεδιάσει την αναπτυξιακή προοπτική του χώρου της, είναι η άλλη όψη. Μόνο η συνύπαρξη των δύο όψεων επιφέρει αποτελεσματική λύση.

Η «απελευθέρωση» του πολιτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης από την πελατειακή εξάρτηση και ταυτόχρονα η ανασυγκρότησή της στη βάση αποτελεσματικών διοικητικών μονάδων θα ενισχύσει την θέση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης στο πολιτικό και διοικητικό σύστημα. Αυτό θα επιτρέψει, ως προς το τοπικό σύστημα, την διαμόρφωση ισορροπιών μεταξύ των τοπικών φορέων άσκησης της πολιτικής εξουσίας οι οποίες θα συμβάλλουν στην εξυγίανση των θεσμών, θα εμπεδώσουν στην κοινωνία την εμπιστοσύνη προς αυτούς και θα επιτρέψουν στην Πολιτεία τη δρομολόγηση διαδικασιών εξυγίανσης στο συνολικό πολιτικό και διοικητικό σύστημα.

γ. Η τήρηση της νομιμότητας, η διαφάνεια στη διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικός έλεγχος στην άσκηση της τοπικής εξουσίας

Τα φαινόμενα της πολιτικής αυθαιρεσίας, της παραβίασης της νομιμότητας και ιδίως της προσβολής δικαιωμάτων των πολιτών χαρακτηρίζουν, αρκετές φορές, την άσκηση της τοπικής εξουσίας. Οι περιπτώσεις αυτές εστιάζονται τόσο στους δήμους όσο και στις κοινότητες. **Στις κοινότητες η ανάπτυξη τέτοιων φαινομένων οφείλεται και στην**

αδυναμία άσκησης ουσιαστικού ελέγχου νομιμότητας εξαιτίας του κατακερματισμού σε πολυάριθμες μικρές διοικητικές μονάδες. Είναι πράγματι γεγονός ότι η στοιχειώδης προστασία του δημοσίου συμφέροντος, η ικανοποίηση του αισθήματος της νομιμότητας, η κατοχύρωση των δικαιωμάτων των πολιτών και η προστασία της νομιμοπολιτικής αποστολής του θεσμού της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης επιβάλλουν την άμεση λήψη θεσμικών και πολιτικών μέτρων για την αντιμετώπιση φαινομένων προσβολής της νομιμότητας. Προϋπόθεση για πόρων στην ευρύτερη χωρική ενότητα θα συντελέσει σταδιακά στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής αυτοδυναμίας, προϋπόθεση κρίσιμη για την αυτοτέλεια του θεσμού.

στ. Η ανασυγκρότηση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ όχημα για την «αναγέννηση των χωριών» και την ανάπτυξη της Ελλάδας

Η ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αναγκαίος, αν όχι και ικανός όρος, για να εκπληρωθούν οι στόχοι της ισόρροπης ενδογενούς ανάπτυξης της χώρας μας. Ιδιαίτερη μάλιστα είναι η σημασία της για την ανασύνταξη του κοινωνικού και οικονομικού ιστού της εκτός των αστικών κέντρων Ελλάδας με επίκεντρο την ανάδειξη του πολιτισμικού, οικολογικού και κοινωνιολογικού πλούτου της ελληνικής κοινωνίας. Σ' αυτή την προοπτική, **η διοικητική ανασυγκρότηση θα επιτρέψει στην Πολιτεία να καταστρώσει και να υλοποιήσει άμεσα ένα πρόγραμμα τοπικών δημοσίων επενδύσεων για τη δημιουργία βασικών υποδομών κοινωνικού, διοικητικού και τεχνικού εξοπλισμού έτσι ώστε να καταστεί ικανή η τοπική αυτοδιοίκηση να δρομολογήσει σχέδια τοπικής ανάπτυξης έχοντας πλέον την ικανότητα να τα υλοποιήσει με αυτάρκεια.**

Η εφαρμογή του προτεινόμενου, γι' αυτόν τον σκοπό, Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ιωάννης Καποδίστριας», με συγκεκριμένα μέτρα, πόρους και χρονοδιάγραμμα εφαρμογής αποτελεί την «εγγυητική πρωτοβουλία» της Πολιτείας. Η ολοκλήρωσή του θα έχει αποδώσει στην ελληνική ύπαιθρο και κυρίως στα χωριά της ορεινής

και νησιώτικης Ελλάδας σύγχρονες υποδομές διοικητικού, κοινωνικού και τεχνικού εξοπλισμού. Ως «αντίτιμο» αυτής της πρωτοβουλίας η Πολιτεία θα ζητήσει από τη νέα ανασυγκροτημένη πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση και τους συλλογικούς φορείς των κατοίκων και των καταγόμενων από τα χωριά να μεριμνήσουν, μέσα στο πλαίσιο των νέων αρμοδιοτήτων που θα αποκτήσουν οι νέοι ΟΤΑ και να αναλάβουν την σημαντική ευθύνη της περαιτέρω ανάπτυξης των υποδομών, της κινητοποίησης των τοπικών κοινωνικών δυνάμεων για την ανάδειξη των **πολιτισμικής και ιστορικής κληρονομιάς του «ελληνικού χωριού», ως αναπόσπαστου στοιχείου της ελληνικής κοινωνίας στο διάβα της προς την επόμενη χιλιετία.**

Η παραπάνω προοπτική είναι η απάντηση σε όλους εκείνους που επιχειρούν να ανακόψουν την πορεία της ανασύνταξης της Πολιτείας και της κοινωνίας και επικαλούνται «την κατάργηση των χωριών», την καθυστόταξη του «ελληνικού θεσμού της κοινότητας», την ταύτιση του συναισθηματισμού του έλληνα με το χωριό, την κιβωτό της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, προκειμένου να διατηρηθεί το υφιστάμενο πολιτικό και διοικητικό σύστημα της καχεκτικής τοπικής αυτοδιοίκησης.

1.3 Μεθοδολογικά ζητήματα

Η εκπόνηση του Προγράμματος βασίζεται στο σχεδιασμό τριών αλληλοσυμπληρούμενων προτάσεων. Η πρώτη αναφέρεται στη νομική διαδικασία των Συνενώσεων και στο **νέο πλαίσιο των ΟΤΑ**, η δεύτερη επικεντρώνεται στην επιλογή των **βασικών χωροταξικών και πολεοδομικών στοιχείων** που είναι αναγκαία για τη συγκρότηση δημογραφικά οικονομικά και αναπτυξιακά βιώσιμων ΟΤΑ, η τρίτη εστιάζεται **στο σχεδιασμό και τη διερεύνηση πηγών χρηματοδότησης ενός Ειδικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** με το οποίο θα εξασφαλίζεται μεσοπρόθεσμα το ελάχιστο των βασικών υποδομών στους νέους ΟΤΑ, με έμφαση στις ορεινές και παραμεθόριες περιοχές καθώς και η υποστήριξη της εφαρμογής του συνολικού Προγράμματος. Σ' αυτές προ-

στίθεται η πρόταση επικοινωνιακής προβολής και δημιουργίας αποτελεσματικού μηχανισμού υποστήριξής του.

Η διάκριση των τριών προτάσεων γίνεται προφανώς για μεθοδολογικούς λόγους. Στην πράξη ο διαχωρισμός τους δεν είναι ούτε πρόσφορος ούτε σκόπιμος. Αντίθετα, η εκπόνηση της πρότασης για το Ειδικό Πρόγραμμα Επενδύσεων προϋποθέτει την καταγραφή των βασικών χαρακτηριστικών της «πρότυπης» χωρικής ενότητας του νέου ΟΤΑ έτσι ώστε να ακολουθήσει στη συνέχεια η αποτίμηση των αναγκαίων υποδομών που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά του. Ο σχεδιασμός των χωροταξικών προϋποθέσεων και των αναπτυξιακών προτύπων δεν αρκεί αν δε διαμορφωθεί το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα κατοχυρώνει εγγυήσεις για την εφαρμογή τους.

Η υφιστάμενη δομή του θεσμικού καθεστώτος της Συνένωσης των ΟΤΑ, η εμπειρία από τη δεκάχρονη, περίπου, εφαρμογή του και η λειτουργικότητα και φιλοσοφία των υφιστάμενων οικονομικών κινήτρων, που καταγράφονται ως η αιχμή του δόρατος της «εθελοντικής Συνένωσης» αποτελούν αναμφίβολα βασικό αντικείμενο μελέτης. Η μελέτη αυτή αποτελεί την ικανή και αναγκαία προϋπόθεση για να τεκμηριωθούν επιστημονικά αλλά –κυρίως– πολιτικά οι προτάσεις που συνθέτουν το Πρόγραμμα.

Κρίσιμο ζήτημα για τη μεθοδολογία, αλλά όχι μόνο, είναι η αξιολόγηση των αντίστοιχων θεσμικών πρωτοβουλιών που επικεντρώθηκαν μάλιστα με ιδιαίτερη επιμονή, στο παρελθόν, σε ίδιους στόχους. Με άλλα λόγια, η αξιολόγηση και η αξιοποίηση προηγηθέντων σχεδιασμών, όπως η εφαρμογή του ν. 1622/1986, προσφάτως τα Συμβούλια Περιοχής ή ακόμη παλαιότερα οι γεωγραφικές ενότητες των Αναπτυξιακών Συνδέσμων (ν. 1416/1984) δεν είναι μόνο αυτονόητη ανάγκη αλλά και αναγκαία προϋπόθεση. Άλλωστε, η ενδεχόμενη αγνόηση εκείνων των χωρικών διαιρέσεων και η επεξεργασία νέων θα υπονόμει το κύρος της νέας πολιτικής την οποία επιχειρεί να οργανώσει το προτεινόμενο Πρόγραμμα. Ήδη είναι διάχυτη η εντύπωση ότι οι προηγηθείσες χωρικές ενότητες δεν υπήρξαν μόνο η αρχή αλλά ουσιαστικά και το τέλος αντί-

στοιχων πολιτικών. Αντίθετα, η αξιοποίησή τους καθώς επίσης και η συγκριτική τους αξιολόγηση δε θα διευκολύνει μόνο την εφαρμογή της νέας πολιτικής αλλά θα επιβεβαιώσει τη συνέχεια των προηγούμενων θεσμικών πρωτοβουλιών. **Τώρα το νέο στοιχείο θα είναι ο προγραμματικός σχεδιασμός των νέων ΟΤΑ και η συστηματική υποστήριξη της έγκαιρης εφαρμογής του.**

Γι' αυτό είναι χρήσιμο να ζητηθεί από τα συλλογικά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης και όσους κληθούν σε τοπικό επίπεδο να εκφράσουν γνώμη, να επιλέξουν καταρχήν την ευρύτερη δυνατή χωρική ενότητα, δηλαδή εκείνη των Συμβουλίων Περιοχής διότι αυτές είναι οι ενεργές σήμερα ενότητες στις οποίες εξελίσσεται η αναγκαστική συνεργασία των ΟΤΑ. Εφόσον κρίνουν πλήρως αιτιολογημένα ότι οι περιφέρειες των Συμβουλίων Περιοχής δεν πληρούν τις κρίσιμες προϋποθέσεις για την ίδρυση ΟΤΑ πρέπει να τεκμηριώνουν μία άλλη πρόταση η οποία μπορεί να έχει ως βάση τις γεωγραφικές ενότητες του ν.1622/1986 αλλά δε θα κατευθύνεται προς την πολυδιάσπαση ενότητων που είναι ταυτόχρονα οι κατ' ελάχιστον αναγκαίες από άποψη χωρικής δυναμικότητας και γι' αυτό δεν ενδείκνυται η διάσπασή τους.

Εν τέλει, εκτιμάται ότι σε κάθε Νομό ο αριθμός των νέων ΟΤΑ θα είναι ίσος ή μεγαλύτερος από τον αριθμό των Συμβουλίων Περιοχής, σε καμία πάντως περίπτωση, δε θα πρέπει να υπερβεί τον αριθμό των γεωγραφικών ενότητων του ν.1622/1986.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

2.1 Χαρακτηριστικά της υφιστάμενη κατάστασης

Η πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση διαρθρώθηκε σε δήμους και κοινότητες και συνακόλουθα απέκτησε τα γνωρίσματα της πολυδιάσπασης μετά τη μεταρρύθμιση που συντελέστηκε το 1912 με τον ν. ΔΝΖ/1912, έργο της Κυβέρνησης του Ελ. Βενιζέλου. Η σημερινή διάρθρωση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης περιγράφεται από άποψη αριθμητική κατάσταση ως εξής: Οι ενότητες ανέρχονται σε 5.318 και ο πληθυσμός του κυμαίνεται από 0 έως περίπου 600 κατοίκους. Ειδικότερα, σύμφωνα με την περιγραφή του 1991 ο αριθμός των κοινοτήτων κατά πληθυσμό κλιμακώνεται ως εξής:

Πληθυσμός	Αριθμός Κοινοτήτων	Πληθυσμός
0-100	342	24.660
101-200	861	130.287
201-300	792	195.042
301-400	654	228.100
401-500	515	232.812
501-600	424	231.853
601-700	320	206.444
701-800	234	176.162
801-900	192	165.052
901-1.000	157	149.333
1.001-2.000	620	831.563
2.001-3.000	145	342.075
3.001-4.000	45	157.029
4.001 και άνω	17	81.325
Σύνολα	5.318	3.151.737

Πίνακας 1ος, Κοινότητες κατά πληθυσμό

Ο αριθμός δήμων ανέρχεται σε 457 και ο πληθυσμός τους κυμαίνεται από 172 έως 772.072 κατοίκους. Ειδικότερα σύμφωνα με την απο-

γραφή του 1991 ο αριθμός των δήμων κλιμακώνεται στις ακόλουθες κατηγορίες:

ΑΠΟ	ΜΕΧΡΙ	Αριθμός Δήμων	Πληθυσμός
0	1.000	31	22.673
1.001	2.000	52	77.961
2.001	3.000	60	150.171
3.001	4.000	46	160.623
4.001	5.000	32	137.308
5.001	10.000	101	660.154
10.001	20.000	48	662.525
20.001	30.000	27	657.684
30.001	40.000	17	599.616
40.001	50.000	10	444.769
50.001	100.000	24	1.581.180
100.001	200.000	6	817.357
200.001	και άνω	2	1.156.039
Σύνολα		457	7.128.060

Πίνακας 2ος, Δήμοι κατά πληθυσμό

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο πληθυσμός της χώρας κατανέμεται σε 12.548 συνοικισμούς. Οι περισσότεροι από τους ΟΤΑ περιλαμβάνουν τουλάχιστον δύο οικισμούς. Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο πληθυσμός που παρατίθεται στους Πίνακες είναι ο απογεγραμμένος. Αυτός δεν ανταποκρίνεται απολύτως στην πραγματικότητα αφού οι κάτοικοι που πραγματικά κατοικούν στις κοινότητες είναι λιγότεροι από τους απογεγραμμένους, ενώ αντίθετα οι κατοικούντες στους δήμους, ιδιαίτερα των μεγάλων αστικών κέντρων, είναι περισσότεροι. Είναι γνωστή η προσπάθεια των αιρετών στα μικρά χωριά να μεταφέρουν κατά την απογραφή όσο γίνεται περισσότερους ετεροδημότες στον τόπο καταγωγής.

Η διάκριση σε δήμους και κοινότητες θεμελιώθηκε, το 1912, στην επιλογή της διαφορετικής διοικητικής οργάνωσης των αγροτικών και αστικών οικισμών. Έτσι, *η αναγνώριση και ίδρυση κοινοτήτων βασίστηκε στο πληθυσμιακό κριτήριο και την ύπαρξη σχολείου στοιχειώδους εκπαίδευσης, ως βασικής υποδομής. Επικουρικά πάντως, ως*

εξαίρεση από τα γενικά κριτήρια, καθιερώνεται και η οικονομική δυνατότητα.

Ως προς τους δήμους τα κριτήρια ήταν ακόμη πιο συγκεκριμένα **Δήμος μπορούσε να αναγνωρισθεί πόλη με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων ή πρωτεύουσα νομού ανεξαρτήτως πληθυσμού.** Στην ουσία επρόκειτο και στη δεύτερη περίπτωση για πόλεις με λιγότερους πάντως από 10.000 κατοίκους.

Η διάκριση των δύο μορφών οργάνωσης της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης κατανοήθηκε, στις εννέα περίπου δεκαετίες της εφαρμογής της, ιδίως μάλιστα στις δύο τελευταίες δεκαετίες, ως αξιολογική διάκριση έτσι ώστε το πολιτικό προσωπικό των κοινοτήτων και οι κάτοικοι, στην περίπτωση που συνέτρεχαν νόμιμες προϋποθέσεις, επεδίωκαν την «αναβάθμιση» της κοινότητας σε δήμο. Τέτοιες προϋποθέσεις προστέθηκαν στα αρχικά κριτήρια και αναφέρονται σε λουτροπόλεις με περισσότερους από 2500 κατοίκους και σε κοινότητες ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας. **Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα την ουσιαστική κατάργηση του αρχικού κριτηρίου της διάκρισης δήμων και κοινοτήτων και οδήγησε στην υφιστάμενη κατάσταση όπου από τους 456 δήμους οι 223, δηλαδή ποσοστό 48,45%, έχουν λιγότερους από 5.000 κατοίκους, όριο που τελικά έχει προκύψει ως ουσιαστική πληθυσμιακή προϋπόθεση για την αναγνώριση δήμου.**

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει η σταδιακή κατάργηση των αρχικών κριτηρίων για τη διάκριση δήμων και κοινοτήτων. Στην εξέλιξη αυτή δεν συνετέλεσε μόνο η αναζητούμενη αίγλη του δήμου, αίγλη που έχει τις ρίζες της στη δυναμική του θεσμού πριν από την μεταρρύθμιση του 1912. Συνετέλεσε αποφασιστικά και η δυνατότητα που παρέχει το οργανωτικό πλαίσιο του δήμου για τη διοικητική ανάπτυξη της περιοχής του. Με αυτό τον τρόπο, κοινότητες που είχαν τη δυνατότητα να επικαλεσθούν τις νόμιμες προϋποθέσεις επεδίωκαν μέσω της «αναβάθμισης» σε δήμους να αντιμετωπίσουν την εγγενή καχεξία σε υποδομές και οι-

κονομική δυνατότητα, καχεξία που χαρακτηρίζει προδήλως τις κοινότητες. **Άλλωστε από τις 5.318 οι:**

4.513, δηλαδή ποσοστό 84,46%, έχουν λιγότερους από 1.000 κατοίκους, οι 3.183, δηλαδή ποσοστό 59,57%, έχουν λιγότερους από 500 κατοίκους και 2.009, δηλαδή ποσοστό 37,60%, έχουν λιγότερους από 300 κατοίκους, όσοι ήταν το όριο για την αναγνώριση συνοικισμού ως κοινότητας με τον ιδρυτικό νόμο, το ΔΝΖ/1912.

Η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης έχει ως συνέπεια την αδυναμία της να αντεπεξέλθει στις στοιχειώδεις διοικητικές λειτουργίες πολύ δε περισσότερο να εκπληρώσει την οριζόμενη από το Σύνταγμα αποστολή της, δηλαδή τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Αν λάβουμε υπόψη ότι η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων προϋποθέτει και τη συνεχή προσαρμογή των ΟΤΑ στην εξέλιξη του περιεχομένου των τοπικών υποθέσεων σε συνδυασμό με την αναγκαία προσαρμογή της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης στις κατευθύνσεις του τοπικού πολιτικού και διοικητικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνεται προδήλως αντιληπτό ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ΟΤΑ είναι αδύναμοι να εκπληρώσουν στοιχειωδώς την αποστολή τους.

Η πολυδιάσπαση δε συντελεί μόνο στην κατάτμηση των ανθρωπίνων πόρων, ιδιαίτερα μετά την ερήμωση της ελληνικής υπαίθρου από ενεργό ανθρώπινο δυναμικό, εξέλιξη που πήρε δραματικές διαστάσεις στις τρεις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, αλλά οδηγεί στον πολυτεμαχισμό και την μη αποδοτική διαχείριση των οικονομικών πόρων εφόσον σπαταλώνται πολλές δημόσιες επενδύσεις σε έργα μικρής κλίμακας. Το σημαντικότερο είναι ότι η πολυδιάσπαση δυσχεραίνει την εκτέλεση των αναγκαίων έργων σε διακοινοτική κλίμακα και παράλληλα συντελεί στην ανορθολογική κατανομή των βασικών υποδομών εφόσον αυτές δεν μπορούν ούτε πρέπει, από άποψη αποτελεσματικότητας και οικονομίας, να πολυδιασπώνται σε αντίστοιχες με τους ΟΤΑ μονάδες.

Οι γηρασμένες κοινωνίες της άλλοτε «ξεχασμένης Ελλάδας» δεν είναι μόνο αδύναμες να στηρίξουν τις στοιχειώδεις αναπτυξιακές πρω-

τοβουλίες των ΟΤΑ και να συγκεντρώσουν τους ελάχιστους αναγκαίους πόρους, είναι αδύναμες να ενεργοποιήσουν σε πολιτικό και διοικητικό επίπεδο τις ενδογενείς πολιτικές τους δυνάμεις. Με άλλα λόγια η πολυδιάσπαση δεν παρέχει την ευχέρεια στις τοπικές κοινωνίες να αναδείξουν ικανές και δραστήριες τοπικές πολιτικές ηγεσίες, ικανές κυρίως να ανταποκριθούν, έστω και με τα πενιχρά μέσα, στην υποστήριξη τοπικών πολιτικών στο πλαίσιο των σύγχρονων προδιαγραφών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης δεν είναι απλώς ένα γνώρισμα ή ένα απλό πρόβλημα του διοικητικού μας συστήματος. Αναδεικνύεται στο κατεξοχήν δομικό πρόβλημα της τοπικής αυτοδιοίκησης. ***Είναι δομικό υπό την έννοια ότι η ύπαρξή του δημιουργεί αδυναμίες αναπτυξιακής ανέλιξης στο σύνολο των δομών και υποδομών της τοπικής αυτοδιοίκησης.*** Αυτές οι αδυναμίες δεν περιορίζονται στην έλλειψη λειτουργικών πόρων, στην οικονομική καχεξία ή τη διοικητική αναποτελεσματικότητα. Η επίλυση του ζητήματος της πολυδιάσπασης δεν είναι δυνατόν να συντελεστεί ή δε θα αποδώσει τα αναμενόμενα εάν δεν εναρμονισθεί με παράλληλες μεταρρυθμίσεις στο οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι αρμοδιότητες και το σύστημα διοίκησης αποτελούν κρίσιμα σημεία αναφοράς. ***Από την άλλη πλευρά καμία μεταρρύθμιση που αναφέρεται στην αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης διαμέσου της ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων ή του εξορθολογισμού και του εκσυγχρονισμού του συστήματος διοίκησης δεν είναι δυνατόν να επιφέρει αποτελέσματα εάν δεν αντιμετωπισθεί δραστικά το ζήτημα της πολυδιάσπασης.***

2.2 Ιστορικές καταβολές του προβλήματος

Οι βάσεις του συστήματος της τοπικής αυτοδιοίκησης τέθηκαν με το Β.Δ. της 27ης Δεκεμβρίου 1834. Τότε η χώρα διαιρέθηκε σε δήμους οι οποίοι απέκτησαν αιρετή διοίκηση παρότι το πολίτευμα είχε οργανωθεί ως Απόλυτη Μοναρχία. Κατά κανόνα οι δήμοι ήταν ενότητες χωριών

και ως επί το πλείστον δεν αντιστοιχούσαν στο κοινοτικό σύστημα της Τουρκοκρατίας. Στόχος των Βαυαρών ήταν να διασπάσουν τα υφιστάμενα κέντρα τοπικής εξουσίας και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις ελέγχου των νέων διοικητικών κέντρων. Ως προς την χωροταξική διάρθρωση πάντως οι δήμοι των Βαυαρών αντιστοιχούσαν σε ευρείες περιφέρειες, είχαν στοιχειώδη οικονομική δυνατότητα και αρμοδιότητες σε σημαντικούς τομείς όπως η εκπαίδευση, η πρόνοια, η δημόσια τάξη κ.ο.κ. Κύρια πηγή εσόδων ήταν η τοπική φορολογία η οποία βασιζόταν σε πέντε δυναμικούς φόρους.

Στο πλαίσιο των δήμων τα χωριά είχαν σχετική διαχειριστική αυτονομία, δηλαδή είχαν δικαίωμα να διαχειρίζονται αυτοτελώς την περιουσία τους ακόμη δε και να διεκδικούν δικαστικά την προστασία της. Το 1863 με το γνωστό σχέδιο της Επιτροπής Αινιάν προτάθηκε η συγκρότηση στο εσωτερικό των δήμων συστήματος δημοτικής αποκέντρωσης βάση του οποίου θα ήταν η αναγνώριση των χωριών ως κοινοτήτων, κοινοτήτων όμως που δε θα ήταν ΟΤΑ αλλά όργανα δημοτικής αποκέντρωσης. Το σχέδιο δεν εφαρμόστηκε ποτέ. Η ιδέα αποκέντρωσης θεσμοθετήθηκε τελικά το 1884 και εφαρμόστηκε στις αποκαλούμενες νέες χώρες, δηλαδή στις περιοχές που προσαρτήθηκαν τότε στην ελληνική επικράτεια.

Η συγκρότηση των δήμων σε ευρεία χωροταξική βάση, η άσκηση σημαντικών αρμοδιοτήτων και η σταδιακή συγκρότηση του πολιτικού συστήματος με άξονες τη σύνθεση τοπικών κέντρων πολιτικής επιρροής, ανέδειξε το πολιτικό προσωπικό των δήμων και ιδιαίτερα τους δημάρχους σε σημαντικούς πολιτικούς παράγοντες οι οποίοι επηρέαζαν τη διαμόρφωση του κεντρικού πολιτικού συστήματος. Τα πολιτικά κόμματα της εποχής υπήρξαν κυρίως πολιτικές συσσωματώσεις τοπικών παραγόντων έτσι ώστε οι βουλευτές να βρίσκονται σε συνεχή συναλλαγή με τους δημάρχους προκειμένου να διασφαλίζουν την επιρροή τους. Παράλληλα όμως η αρχική αντίδραση στο θεσμικό έργο των Βαυαρών που είχε τη μορφή ιδεολογικής υπεράσπισης των κοινοτήτων της τουρκοκρατίας βρήκε γόνιμο έδαφος ανάπτυξης και εξαιτίας των αναγκών

απεξάρτησης από την επιρροή των δημάρχων. Έτσι η αμφισβήτηση του θεσμού του Δημάρχου, που καταγράφεται γλαφυρά στη συζήτηση του ν.ΔΝΖ/11912, συνοδεύτηκε από το φιλελεύθερο σύνθημα της «απελευθέρωσης των συνοικισμών» και προβλήθηκε ως κατεξοχήν στόχος θεσμικού εκσυγχρονισμού.

Ο κεντρικός στόχος της Κυβέρνησης του Ελευθέριου Βενιζέλου ήταν πρόδηλος. Η συγκρότηση σύγχρονου αστικού κράτους περνούσε μέσα από την ενδυνάμωση του κεντρικού πολιτικού συστήματος και ιδιαίτερα την ανύψωση του κοινοβουλευτισμού. Αυτό σήμαινε ότι το παλαιό πολιτικό σύστημα έπρεπε να αντικατασταθεί από εθνικά κόμματα μεταφέροντας το κέντρο πολιτικής επιρροής στο κοινοβούλιο. Προϋπόθεση ήταν η αποδυνάμωση των τοπικών κέντρων εξουσίας. Η απελευθέρωση των συνοικισμών, δηλαδή η διάσπαση των δήμων ήταν το μέσον για την απελευθέρωση των βουλευτών από τα σχήματα τοπικής επιρροής.

Η πολυδιάσπαση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ προσέλαβε τη μορφή ενός «στιγμιαίας» διάρκειας θεσμικού εκσυγχρονισμού. Ο νομοθέτης του ν. ΔΝΖ/1912 δημιούργησε εξ αρχής τις βάσεις για την εξέλιξη του φαινομένου της δημογραφικής και αναπτυξιακής καχεξίας των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Είναι χαρακτηριστικές μελέτες, σύγχρονες της τότε νομοθεσίας που αποδείκνυαν την αδυναμία των κοινοτήτων να αντεπεξέλθουν στην κάλυψη των βασικών λειτουργικών δαπανών τους αλλά και σχετικές διαμαρτυρίες κοινοταρχών στα αντίστοιχα Συνέδρια της τοπικής αυτοδιοίκησης, στις αρχές της δεκαετίας του '30.

Εντούτοις ο ν. ΔΝΖ/1912 εισήγαγε το δυαδικό σύστημα οργάνωσης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ με βάση την αντιστοιχία σε αγροτικό ή σε αστικό οικισμό. Το διοικητικό σύστημα του δήμου προσαρμόσθηκε στις προϋποθέσεις διοικητικής αποτελεσματικότητας των πόλεων ενώ το διοικητικό σύστημα των κοινοτήτων ικανοποιούσε τις διοικητικές λειτουργίες της κονιορτοποιημένης αυτοδιοίκησης των αγροτικών οικισμών. Πράγματι, οι κοινότητες που διοικούνται από τον Πρόεδρο και το Κοινοτικό Συμβούλιο συγκροτούνται στους οικισμούς που είχαν περισσότερους από 300 κατοίκους και σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης ή

λιγότερους από 200 κατοίκους και χωρίς σχολείο αλλά είχαν ικανούς οικονομικούς πόρους. Οι δήμοι διοικούνται από το Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο, τη Δημαρχιακή Επιτροπή και τους υποβαθμισμένους πλέον δημαρχιακούς παρέδρους. Ως δήμοι αναγνωρίζονται οι πόλεις με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων ή οι πρωτεύουσες των νομών ανεξαρτήτως πληθυσμού. Η αντιδημοτική ψύχωση του πολιτικού κόσμου της εποχής απέτρεψε την αποδοχή πρότασης για την αναγνώριση ως δήμων όλων των πόλεων με πληθυσμό άνω των 5000 κατοίκων καθώς και των πρωτευουσών των επαρχιών. Στις κοινότητες η υπηρεσιακή δομή προσωποποιείται στον γραμματέα, στους δήμους ο οργανισμός των υπηρεσιών είναι συνθετότερος και διευρύνεται ανάλογα με τον πληθυσμό και τις διοικητικές ανάγκες που καλείται να διαχειρισθεί.

Στην σκληρή πραγματικότητα της Κατοχής, ο θεσμός της Αυτοδιοίκησης παρά τις εγγενείς αδυναμίες αποτέλεσε την κιβωτό της Εθνικής Αντίστασης και ανέδειξε μίαν άλλη, εν πολλοίς άγνωστη εποποιία, εκείνη της λαϊκής τοπικής δημοκρατίας. ***Η εμπειρία αυτή υπήρξε ασφαλώς μία λαμπρή παρένθεση που μετέβαλε πάντως αποφασιστικά, στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας, το κύρος και την προοπτική του θεσμού και απετέλεσε το «προάγγελμα» της αναγνώρισής του, μερικές δεκαετίες αργότερα, ως «βάθρου της δημοκρατίας».***

Η διαμορφωθείσα, από την άποψη της αναπτυξιακής καχεξίας, κατάσταση επιδεινώθηκε αμέσως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και κυρίως κατά την περίοδο της έντονης αστυφιλίας. Η ελληνική ύπαιθρος ερήμωσε και μαζί της αποδεκατίσθηκαν δημογραφικά οι κοινότητες, κυρίως στις ορεινές περιοχές. Η «εκ γενετής» καχεξία του θεσμού επαυξήθηκε για δύο κύριους λόγους: η δημογραφική αφαίμαξη στέρησε τις κοινότητες από ανθρώπινο δυναμικό ικανό να παράγει οικονομικούς πόρους.

Στην περίοδο της βιομηχανικής ανάπτυξης και της μετεξέλιξης των κοινωνικών αναγκών μεταβλήθηκαν και οι προϋποθέσεις για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών, δηλαδή άλλαξε, εν προκειμένω, το περιεχόμενο και η ποιότητα των τοπικών υποθέσεων. Μαζί τους άλλαξαν και

οι μέθοδοι της διοίκησης. Παρόλα αυτά τα κοινοτικό σύστημα παρέμεινε σταθερό και αμετάβλητο. Έτσι επιδεινώθηκε η αναποτελεσματικότητα που προκλήθηκε και από τη δημογραφική αφαίμαξη.

Η περιγραφόμενη κατάσταση συνέπεσε με την έξαρση των συγκεντρωτικών αντανεκλαστικών του μετεμφυλιακού αυταρχικού κράτους. Η ισχυρή αυτοδιοίκηση όχι μόνο δεν ήταν επιθυμητή αλλά γινόταν κατανοητή ως εν δυνάμει εχθρός της κρατικής εξουσίας. Ακόμη και όταν συγκροτήθηκαν οι πρώτες δομές του Κράτους Πρόνοιας στο τέλος της δεκαετίας του '50, αυτές ήταν απολύτως συγκεντρωτικές και απέκλειαν κάθε σχέση της αυτοδιοίκησης με αυτές. Γι' αυτό άλλωστε η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 ήταν παντελώς αμέτοχη στην εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών, τη στιγμή δηλαδή που η τοπική αυτοδιοίκηση όλων των ευρωπαϊκών –τουλάχιστον– κρατών είχε τη μερίδα του λέοντος στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής. Πάντως και εκείνη την περίοδο δεν έλειψαν οι προτάσεις και οι μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες για τη συγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης σε βιώσιμη βάση. Χαρακτηριστική είναι η σχεδόν άγνωστη πρωτοβουλία της ΚΕΔΚΕ να προτείνει ενόψει της συζήτησης του Σχεδίου Κώδικα που θεσπίσθηκε εν συνεχεία ως ΝΔ. 2888/1954 τη ριζική οργανωτική ανασυγκρότηση του θεσμού. Η ΚΕΔΚΕ με το υπόμνημά της προς τον Υπουργό Εσωτερικών (με ημερομηνία 17 Φεβρουαρίου 1953) προτείνει την συγκρότηση των ΟΤΑ πρώτου βαθμού του ΒΔ της 27^{ης} Δεκεμβρίου 1833 που καταργήθηκε το 1912. **Ως κατώτερο όριο για την συγκρότηση ενός Δήμου γ' τάξεως προτείνονται οι 2.000 κάτοικοι. Προτείνεται επίσης η ρύθμιση και της εκπροσώπησης κάθε συνοικισμού, που δεν πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις, στην Διοίκηση του Δήμου καθώς και της κατανομής των δαπανών κατά συνοικισμό.** Η ευθεία αυτή πρόταση για την κατάργηση των κοινοτήτων δεν έγινε δεκτή από την τότε Κυβέρνηση υιοθετήθηκαν πάντως η εναλλακτικές προτάσεις της ΚΕΔΚΕ για την αύξηση του πληθυσμιακού κριτηρίου για την αναγνώριση Κοινότητας από 300 σε 500 κατοίκους.

Η πολυδιάσπαση σε καχεκτικούς ΟΤΑ συνέβαλε στην περιθωριοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης στο πολιτικό και διοικητικό σύστημα αλλά ταυτόχρονα αυτή η περιθωριοποίηση διευκόλυνε τη συντήρηση της πολυδιάσπασης.

Εξάλλου, η πολυετής λειτουργία του φαινομένου οδήγησε στην παγίωση πολιτικών και διοικητικών νοοτροπιών τόσο στο πολιτικό προσωπικό όσο και στους διοικούμενους. Οι κάτοικοι των κοινοτήτων όχι μόνο αρκέσθηκαν στην αναποτελεσματική λειτουργία των κοινοτήτων τους αλλά βρήκαν σ' αυτές το μοναδικό φορέα δημόσιας εξουσίας στο οποίο μπορούσαν να έχουν άμεση πρόσβαση, γεγονός που «νομιμοποίησε» την κοινότητα ως κύτταρο δημοκρατίας. Γύρω από αυτήν την ιδεολογικοποιημένη σχέση αναπτύχθηκε ένα πλέγμα πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών δεσμών. Αυτοί ακριβώς ενισχύθηκαν όταν η κοινότητα έχανε τον πληθυσμό της. Οι ετεροδημότες κάτοικοι διατήρησαν, κυρίως για λόγους πολιτικούς και οικονομικούς τους δεσμούς με την τοπική κοινωνία και ενδυνάμωσαν την παράμετρο: συναισθηματική σχέση με τον τόπο καταγωγής. Η σχέση αυτή τροφοδοτήθηκε και από την ανάγκη αυτοσυντήρησης του πολιτικού προσωπικού σε τοπικό επίπεδο».

Το πολιτικό προσωπικό ανέπτυξε τη δυναμική του στο πλαίσιο αυτής της πραγματικότητας. Η διατήρηση της κοινότητας έγινε αυτοσκοπός και όταν ακόμη το κοινοτικό συμβούλιο, όλο ή κατά μεγάλο μέρος, ήταν απόν από τη ζωή του χωριού. Η έννοια του τοπικού συμφέροντος στο πλαίσιο αυτής της μικροκλίμακας πήρε τη μορφή του τοπικιστικού και το τοπικιστικό, πολλές φορές, γίνεται το ισχυρότερο όχημα του «ατομικού».

Η περιγραφή των ιστορικών καταβολών της πολυδιάσπασης αλλά και η προσπάθεια να διερευνηθούν και κυρίως να ερμηνευθούν οι νοοτροπίες που αναπτύχθηκαν εξαιτίας της και οι οποίες εντέλει καταλήγουν να γίνονται ισχυροί τροφοδότες της είναι αναγκαία προϋπόθεση για την κατανόηση και την δραστική αντιμετώπιση του προβλήματος. Άλλωστε η εμπειρία που περιγράφεται στη συνέχεια ανέ-

δειξε –έστω εξ αντιδιαστολής– και την πολύπτυχη διάσταση της Συνένωσης των ΟΤΑ ως προβλήματος θεσμικού πολιτισμού που μεταξύ των άλλων επιβάλλει και την αντιμετώπισή του στο επικοινωνιακό επίπεδο, στο μέτρο μάλιστα που αυτό μεταβάλλει και διαμορφώνει νοοτροπίες.

2.3 Αξιολόγηση των θεσμικών πρωτοβουλιών της δεκαετίας του '80

Η προσπάθεια για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πολυδιάσπασης άρχισε από το 1980 με τη σημαντική αύξηση του πληθυσμιακού ορίου για την αναγνώριση ενός αυτοτελούς συνοικισμού σε κοινότητα. Η αφετηρία αυτής της πολιτικής ήταν απολύτως αμυντική. Επιχειρούσε να σταματήσει την περαιτέρω διάσπαση, η οποία άλλωστε δεν ήταν ποτέ θεαματική σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των ΟΤΑ.

Αυτή η πολιτική άλλαξε το 1984, στο πλαίσιο της αναβάθμισης του ρόλου της αυτοδιοίκησης, της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας και της ενίσχυσης του αναπτυξιακού ρόλου του θεσμού. Πρώτο σημαντικό βήμα ήταν η διαμόρφωση ευνοϊκού διαδικαστικού πλαισίου έτσι ώστε οι πρωτοβουλίες για τη Συνένωση των ΟΤΑ να προέρχονται διαζευκτικά είτε από τους αιρετούς είτε από τους ίδιους τους εκλογείς κατοίκους. **Το νεωτεριστικό στοιχείο αυτής της πολιτικής ήταν η παροχή οικονομικών κινήτρων ως δέλεαρ περισσότερο, παρά ως ένεση αναπτυξιακής προοπτικής, προς τους νέους ΟΤΑ που προέκυπταν από συνένωση.** Παράλληλα δε ως προς τους νέους ΟΤΑ το πληθυσμιακό όριο για την αναγνώριση σε δήμους ορίσθηκε στους 2500 κατοίκους.

Από την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του νόμου 1416/1984 προέκυψαν έως το 1987 δεκαεπτά νέοι δήμοι. Από σχετική ερευνητική μελέτη προέκυψε ότι οι δεκαεπτά δήμοι του ν.1416/1984, που εξετάσθηκαν, μπορούσαν να καταταγούν σε δύο κατηγορίες με κριτήριο την αναπτυξιακή ισορροπία μεταξύ των συνενούμενων κοινοτήτων. Στην κατηγορία των **«ισόρροπων Συνενώσεων»** κατατάσσονται εκείνες που έγιναν μεταξύ κοινοτήτων που είχαν παρόμοιο βαθμό ανάπτυξης. Στην περίπτωση αυτή γίνεται λόγος για **«ουσιαστική συνένωση ισοδύναμων**

ΟΤΑ». Στην κατηγορία των **«μη ισόρροπων Συνενώσεων»** κατατάσσονται εκείνες που παρουσιάζουν έντονες αναπτυξιακές διαφορές. Συνήθως σ' αυτήν την κατηγορία παρουσιάζεται ένας δυναμικός ΟΤΑ και οι υπόλοιποι συνδέονται ήδη «δορυφορικά» μαζί του. Εδώ η Συνένωση είναι τυπική και προκύπτει στο διοικητικό επίπεδο ενώ έχει ήδη προηγηθεί η Συνένωση στο ουσιαστικό οικονομικό και κοινωνικό, υπό την έννοια της εξάρτησης των υπολοίπων από τον δυναμικό πρώην ΟΤΑ. Ως παράμετροι για την κατάταξη εξετάσθηκαν η **κεντρικότητα**, δηλαδή η συνισταμένη της απόστασης των συνενωθέντων ΟΤΑ από τα δυναμικά κέντρα του νομού, **η θέση του ΟΤΑ σε σχέση με το ιεραρχημένο οδικό δίκτυο** και **η εν γένει γεωγραφική του θέση, οι διοικητικές λειτουργίες**, δηλαδή το σύνολο των δημοσίων υπηρεσιών που εδρεύουν στους συνενωθέντες ΟΤΑ και εξυπηρετούν τους υπολοίπους (Σχολεία, ΔΟΥ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, Τράπεζες, Ειρηνοδικείο, Υποθηκοφυλακείο κ.ο.κ.), **η πληθυσμιακή εξέλιξη**, όπου εξετάσθηκε το μέγεθος και δυναμισμός της πληθυσμιακής εξέλιξης από 1951 έως 1981, **ο αριθμός των οικισμών, το ανάγλυφο του εδάφους, οι χρήσεις γης και συνακόλουθα οι προϋποθέσεις παραγωγής και η ανάπτυξη της τεχνικής υποδομής.**

Με βάση την εν λόγω έρευνα από τις δεκαεπτά πρώτες Συνενώσεις που προέκυψαν με τον ν. 1416/1984 οι επτά ανήκουν στην κατηγορία των ισόρροπων Συνενώσεων. Οι υπόλοιπες δέκα ανήκουν στην κατηγορία των μη ισόρροπων Συνενώσεων.

Τα πορίσματα της προαναφερόμενης μελέτης συντάχθηκαν το 1988 και συνεπώς δεν ανταποκρίνονται, εξ αντικειμένου, στη συνολική θεώρηση της εφαρμογής του ν.1416/1984 σχετικά με τις Συνενώσεις. Εν τούτοις, εστιάζονται σε μία κρίσιμη φάση όπου μία νέα πολιτική αρχίζει να αναπτύσσεται. Βασικό χαρακτηριστικό της η **πρωτοβουλιακή Συνένωση** που δεν εντάσσεται σε προκαθορισμένο χωρικό πεδίο αναφοράς. αυτή η πολιτική στο δείγμα των 17 πρώτων εφαρμογών έδειξε ότι είναι προσφορότερο το έδαφος για τη μη ισόρροπη Συνένωση, δηλαδή ουσιαστικά για την **διοικητική ενοποίηση ενός ήδη διαμορφωμένου χώρου** στο επίκεντρο του οποίου βρίσκεται ένας δυναμικός ΟΤΑ. Σ' αυτό

το χώρο οι υπόλοιποι ΟΤΑ κινούνται ως δορυφόροι γύρω από το κέντρο. Αντίθετα ο αριθμός των Συνενώσεων μεταξύ ισοδύναμων ΟΤΑ είναι μικρότερος αλλά ενδεχομένως να έχουν εμπεδωθεί από τους συντελεστές τους τα "ιδεώδη" της συγκεκριμένης πολιτικής. Για την επαλήθευση της υπόθεσης είναι χρήσιμη η διερεύνηση των πολιτικών συνθηκών που οδήγησαν στην ανάληψη των σχετικών πρωτοβουλιών και γενικότερα η εξέλιξη των ζυμώσεων που έγιναν σε τοπικό επίπεδο.

Στη δεύτερη περίπτωση των μη ισόρροπων Συνενώσεων εκτός από την ωρίμανση της αποδοχής ενός ΟΤΑ ως κέντρου σίγουρα έπαιξαν σημαντικό ρόλο τα οικονομικά κίνητρα.

Πράγματι, το νεωτεριστικό στοιχείο της πολιτικής που εισήγαγε ο ν.1416/1984 είναι η παροχή οικονομικών κινήτρων. Αυτά κυρίως ήταν:

α. Αν ο νέος ΟΤΑ είχε έως 1000 κατοίκους η επιχορήγηση πολλαπλασιάζεται επί του αριθμού των ΟΤΑ που συνενώνονται.

β. Αν ο νέος ΟΤΑ είχε έως 10.000 κατοίκους τότε η επιχορήγηση διπλασιάζεται.

γ. Αν ο νέος ΟΤΑ είχε περισσότερους από 10.000 κατοίκους λαμβάνει επιπλέον επιχορήγηση μόνο για το ποσοστό του πληθυσμού που υπερβαίνει τους 10.000 κατοίκους.

δ. Στους νέους ΟΤΑ παρέχονται με ευνοϊκές ρυθμίσεις άτοκα δάνεια ενώ οι οφειλές από δάνεια των ΟΤΑ που ενώνονται διαγράφονται με την προϋπόθεση να έχει ο καθένας πληθυσμό έως 10.000 κατοίκους.

ε. Στην έννοια του έμμεσου οικονομικού κινήτρου εμπίπτει και η ρύθμιση σύμφωνα με την έννοια οι νέοι ΟΤΑ υποχρεούνται να διαθέσουν το μισό της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης για την εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων στους χώρους των πρώην ΟΤΑ ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Έτσι διασφαλίζεται, καταρχήν, η ορθολογική και ισομερής κατανομή των πιστώσεων αλλά δεν αντιμετωπίζονται ικανοποιητικά οι υφιστάμενες αναπτυξιακές ανισότητες.

Ως διοικητικά κίνητρα θεσπίσθηκαν: **η εκπροσώπηση των πρώην ΟΤΑ από πρόεδρο και η αναγνώριση ως πλήρους της θητείας των εν ενεργεία προέδρων κοινοτήτων ή δημάρχων των ΟΤΑ που συνενώθηκαν.**

Δύο χρόνια μετά την εφαρμογή του νόμου 1416/1984 και ενώ είχαν συντελεστεί οι 17 προαναφερόμενες Συνενώσεις ο νομοθέτης επιχειρεί, με το νόμο 1622/1986, μία ακόμη δραστικότερη παρέμβαση για την επίλυση του προβλήματος της πολυδιάσπασης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Εισάγεται η διαδικασία της **«σχεδιασμένης Συνένωσης»**. Οι νομοί διαιρούνται σε γεωγραφικές ενότητες εντός των οποίων οι ΟΤΑ καλούνται να συνενωθούν. Οι σχετικές ενότητες καθορίζονται με Προεδρικά Διατάγματα αφού έχει προηγηθεί διάλογος με τους ΟΤΑ και έχει γνωμοδοτήσει σχετικά το οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο. Η εφαρμογή του νόμου ως προς τον καθορισμό των γεωγραφικών ενοτήτων απέδωσε 1.116 ενότητες.

Εντός της γεωγραφικής ενότητας οι ΟΤΑ μπορούσαν να συνενωθούν και ο νέος ΟΤΑ θα ήταν απαραίτητος δήμος. Έτσι καταργείται η διάκριση μεταξύ δήμου και κοινότητας εφόσον τελικά δε θεμελιώνεται σε καμία πλέον πληθυσμιακή ή χωροταξική προϋπόθεση. Η διαδικασία της συνένωσης εξελίσσεται όπως ορίζει ήδη ο ν. 1416/1984 με την διαφορά ότι, με το ν. 1622/1986, εισάγεται και το στοιχείο της μερικής και ιδιότυπης αναγκαστικότητας. **Πράγματι, εάν τα 3/5 των ΟΤΑ της γεωγραφικής ενότητας αποφάσιζαν να συνενωθούν και ταυτόχρονα εκπροσωπούσαν περισσότερο από το 50% του πληθυσμού η Συνένωση ήταν υποχρεωτική και για τα υπόλοιπα 2/5 των ΟΤΑ. Με την ευκαιρία μάλιστα αυτής ακριβώς της αναγκαστικότητας το Σ.τ.Ε. έκρινε ότι η αναγκαστική Συνένωση είναι σύμφωνη προς το Σύνταγμα (Απ. Ολομ. 3194/1990) [βλ. παρακάτω σχετικό κεφάλαιο].**

Ο νομοθέτης ενίσχυσε το πλαίσιο οικονομικών κινήτρων ορίζοντας πάντως ως χρονική διάρκεια παροχής την τριετία. Επιπλέον δε προέβλεψε την παροχή ειδικών επιχορηγήσεων από το τότε Νομαρχιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων καθώς επίσης και την κατανομή έως

και του 1/2 των συνολικών εσόδων από το Φ.Α.Π. Το ποσό από το Φ.Α.Π. και ίσιο ποσό από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων έπρεπε να δοθεί αποκλειστικά για:

- α. την κάλυψη των αναγκών οργάνωσης και μηχανοργάνωσης*
- β. την προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού*
- γ. την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής των ΟΤΑ σε επιχειρήσεις που συνιστούν ή συμμετέχουν*
- δ. την κάλυψη των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν από προγραμματικές συμβάσεις*
- ε. την εκπόνηση μελετών και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης*
- στ. την κάλυψη δαπανών από τη συμμετοχή σε στεγαστικά προγράμματα*
- ζ. την κάλυψη δαπανών για πρόσληψη επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού.*

..Για τη συνδρομή των παραπάνω κινήτρων ορίσθηκε ως όριο η δημιουργία του νέου ΟΤΑ έως 31.12.1989. Στόχος του νομοθέτη ήταν ασφαλώς η άσκηση πίεσης για να προχωρήσουν σε Συνένωση. Το όριο αυτό καταργήθηκε στη συνέχεια.

Ως προς τα αποκαλούμενα διοικητικά κίνητρα προβλέφθηκε στη θέση κάθε καταργούμενου ΟΤΑ με περισσότερους από 200 κατοίκους η ίδρυση τοπικού συμβουλίου. Το **τοπικό συμβούλιο** είναι όργανο αποκέντρωσης του δήμου, παρότι ατυχώς ο νομοθέτης το ορίζει ως δημοτικό νομικό πρόσωπο. Αρμοδιότητές του είναι σχεδόν εκείνες που «εν τοις πράγμασι» ασκεί ένα κοινοτικό συμβούλιο.

Από την εφαρμογή του ν. 1622/1986 προέκυψαν έως σήμερα 59 νέοι ΟΤΑ. Από αυτούς οι 24 προέκυψαν από το 1989 έως το 1990 και οι υπόλοιποι 35 από το 1994 έως σήμερα. Στο διάστημα 1991-1993 δεν έγινε καμία Συνένωση.

Οι 59 Συνενώσεις του ν. 1622/1996, προήλθαν από 246 κοινότητες και από άποψη πληθυσμού κατανέμονται ως εξής:

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ
0-1.000	12
1.001-2.000	20
2.001-3.000	13
3.001-4.000	5
4.001-5.000	3
5.001-7.000	5
7.001-10.000	1
ΣΥΝΟΛΟ	59

ΠΙΝΑΚΑΣ 3^{ος}, Αριθμός Συνενώσεων του ν. 1622/1986 με Βάση τον Πληθυσμό

Ως προς τον αριθμό των ΟΤΑ που συνενώθηκαν ανά νέο δήμο σύμφωνα με τον ν.1622/1986.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΝΩΘΕΝΤΩΝ ΟΤΑ ΑΝΑ ΝΕΟ ΔΗΜΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ
2	7
3	20
4	10
5	7
6	13
7	1
12	1
ΣΥΝΟΛΟ (246)	59

ΠΙΝΑΚΑΣ 4^{ος}, Αριθμός Συνενώσεων του ν. 1622/1986 με Βάση των Αριθμό των Συνενωθέντων ΟΤΑ.

Ο νομοθέτης με το ν.1622/1986 εισάγοντας τη "σχεδιασμένη Συνένωση" δεν κατήργησε τη νομοθεσία που θεσπίσθηκε με τον ν.1416/1984, η οποία βασίσθηκε στην «**απολύτως πρωτοβουλιακή και ασχεδιάστη Συνένωση**». Ουσιαστικά, **παρείχε τη δυνατότητα στους ΟΤΑ να αμφισβητήσουν με δύο τρόπους τον σχεδιασμό της Συνένωσης, ο οποίος είχε γίνει στο πλαίσιο των γεωγραφικών ενότητων, κα-**

τά Νομό, με τη συνδρομή κριτηρίων σχετικών με τις συγκοινωνιακές, γεωγραφικές και κοινωνικές συνθήκες, όπως άλλωστε επιτάσσει και το Σύνταγμα για κάθε διοικητική διαίρεση της χώρας (άρθρο 101, παρ. 2 Συντ.). Μπορούσαν να την αμφισβητήσουν **παθητικά** με το να μη συνενωθούν εντός της γεωγραφικής ενότητας αλλά μπορούσαν να την αμφισβητήσουν και **ενεργητικά**, επιλέγοντας την ασχεδίαστη Συνένωση με προϋποθέσεις που δεν είναι τεκμηριωμένα σύμφωνες με τις συγκοινωνιακές, γεωγραφικές ή κοινωνικές συνθήκες, δεδομένου ότι η συνδρομή αυτών των κριτηρίων δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τη συγκρότηση των νέων ΟΤΑ σύμφωνα με το ν.1416/1984.

Πράγματι, από το 1994 που άρχισε πάλι η διαδικασία των Συνενώσεων ή των Ενώσεων, όταν πρόκειται να εφαρμοσθεί ο ν.1416/1984, έως σήμερα προέκυψαν 31 νέοι δήμοι από την εφαρμογή του ν.1416/1984. Ο αντίστοιχος αριθμός για τους δήμους του ν.1622/1986 είναι 36 δήμοι. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι από τους 31 Δήμους του ν. 1416/1984 οι 27 αποτελούν Συνένωση δύο μόνο ΟΤΑ. Από τους 27 οι 13 αποτελούν συνένωση υφιστάμενου δήμου με κοινότητα. Συνολικά από τη Συνένωση 123 ΟΤΑ προέκυψε η ακόλουθη κατάσταση:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΝΩΘΕΝΤΩΝ ΟΤΑ ΑΝΑ ΝΕΟ ΔΗΜΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ
2	37
3	6
4	3
5	1
6	1
ΣΥΝΟΛΟ (246)	49

ΠΙΝΑΚΑΣ 5ος, Αριθμός των Νέων Δήμων ανά Αριθμό Συνενωθέντων ΟΤΑ με βάση το ν. 1416/1984

Από την παράθεση των παραπάνω στοιχείων προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

α. Η "ασχεδίαστη Συνένωση" του ν. 1416/1984 ανέδειξε πράγματι την περιορισμένη αλλά δυναμική λειτουργία των οικονομικών κινήτρων. Από τις ενώσεις δύο κοινοτήτων η συντριπτική πλειοψηφία ανήκει στις μη ισόρροπες Συνενώσεις. Πρόκειται για την "προσάρτηση" μικρών κοινοτήτων σε μία μεγαλύτερη ή ακόμη και σε δήμο. Ο νέος ΟΤΑ δεν απέχει πολύ σε πληθυσμό και σε δυνατότητες ανάπτυξης από τον μεγάλο ΟΤΑ που συνενώθηκε. Εντούτοις η ένωση αυτή επιφέρει διπλασιασμό των τακτικών επιχορηγήσεων εξαιτίας των οικονομικών κινήτρων. Αντίθετα, δεν συντελείται μεγάλος αριθμός ασχεδίαστων συνενώσεων με περισσότερους ΟΤΑ διότι στην περίπτωση αυτή διακυβεύονται τα "κεκτημένα" περισσότερων μερών και η ισχύς τους υποβαθμίζει την όποια αναπτυξιακή λειτουργία των κινήτρων.

β. Η μετάβαση από την ασχεδίαστη στην σχεδιασμένη Συνένωση αποτελεί πράγματι μία ευπρόσδεκτη εξέλιξη. Η προσπάθεια της εφαρμογής του ν.1622/1986 είχε ήδη δρομολογηθεί με την έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων που καθόρισαν τις γεωγραφικές ενότητες ενώ είχε προηγηθεί επίπονος και επίμονος διάλογος στις τοπικές κοινωνίες και στα νομαρχιακά συμβούλια. Για την εφαρμογή των κριτηρίων που έθετε ο νομοθέτης και για το τελικό αποτέλεσμα έχουν διατυπωθεί πολλές αντιρρήσεις. Σε κάθε περίπτωση δεν είναι εύκολο επίτευγμα ο καθορισμός της άριστης γεωγραφικής διαίρεσης. Υπήρξαν και προφανή λάθη, όπως παράδειγμα η θέση ότι η συνδρομή των κριτηρίων δεν πρέπει να είναι σωρευτική αλλά αρκεί η συνδρομή ενός από αυτά, θέση που τραυμάτισε την εγκυρότητα του αποτελέσματος. Σε κάθε περίπτωση πάντως το αποτέλεσμα της γεωγραφικής διαίρεσης προσέλαβε κανονιστική ισχύ. Από την στιγμή που ορίστηκαν οι γεωγραφικές ενότητες έπρεπε να ακολουθήσει η προσπάθεια για την δημιουργία των Συνενώσεων. **Ικανή και αναγκαία προϋπόθεση για την ενίσχυση της νέας πολιτικής ήταν η κατάργηση κάθε διαδικασίας που θα υπονόμειε την εφαρμογή του ν.1622/1986. Πρώτον, καμία αναγνώριση νέας κοινότητας, δεύτερον καμία μετεξέλιξη κοινότητας σε δήμο, εκτός αν υπερέβαινε το νόμιμο πληθυσμό και τρίτο –και σημαντικότερο– άμεση**

κατάργηση κάθε άλλης διαδικασίας συνένωσης. Ο νομοθέτης δεν απαγόρευσε τις διαδικασίες συνένωσης εκτός του ν.1622/1986 και το Υπουργείο Εσωτερικών δεν αποθάρρυνε τις συνενώσεις με τον ν.1622/1984.

Η εφαρμογή των Συνενώσεων του ν.1416/1984 υπονόμει την εφαρμογή των σχεδιασμένων Συνενώσεων του ν.1622/1986. Η διαδικασία της Συνένωσης κατέληξε να είναι, για τους μισούς σχεδόν από τους νέους ΟΤΑ των τελευταίων δύο ετών (τους 31), τρόπος απόσπασης περισσότερων επιχορηγήσεων, διαδικασία καθορισμού τοπικών προσωποκεντρικών πολιτικών συσχετισμών. Είναι γνωστή άλλωστε, συμβαίνει μάλιστα και στην εφαρμογή των Συνενώσεων του ν.1622/1986, η εμπλοκή εξωτερικών σε σχέση με την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση πολιτικών παραγόντων που φέρονται να «πατρονάρουν» ορισμένους ΟΤΑ και μερικές φορές και συγκεκριμένες μορφές συνένωσης, εναντίον άλλων πολιτικών παραγόντων που φέρονται να «πατρονάρουν» άλλες. Έτσι μία κατεξοχήν πολιτική δομικής μεταρρύθμισης γίνεται αντικείμενο πελατειακών σχέσεων και συγκρούσεων, υποδαυλίζοντας αναχρονιστικά τοπικιστικά αντανακλαστικά. Η εξέλιξη αυτή ίσως δεν θα είχε επέλθει, στο μέτρο που επήλθε, εάν η διαδικασία των συνενώσεων εντός των γεωγραφικών ενοτήτων είχε παραμείνει ως μοναδική διαδικασία συνένωσης.

γ. Τα οικονομικά κίνητρα, ακόμη και εκείνα του ν.1622/1986, που θεσπίστηκαν ταυτόχρονα με κατευθύνσεις αξιοποίησης, δεν είχαν τελικά αναπτυξιακή δυναμική. Οι λόγοι που τους αποστέρησαν αυτή τη δυναμική αναφέρονται κυρίως στην αγνόηση των πραγματικών δεδομένων του τοπικού πολιτικού συστήματος και των πρακτικών που αναπτύσσονται στη διοίκηση κυρίως των κοινοτικών υποθέσεων. **Η παροχή οποιουδήποτε κινήτρου δεν είναι από μόνη της ικανή να μεταβάλει την ανασφάλεια των μικρότερων ΟΤΑ σχετικά με την άνιση κατανομή των πόρων στο εσωτερικό του νέου δήμου.** Ανασφάλεια που γεννήθηκε από το φαινόμενο της άνισης κατανομής των πόρων μεταξύ των οικισμών στις περισσότερες κοινότητες της χώρας. Αντίθετα, ο πρόεδρος και το κοινοτικό συμβούλιο γνωρίζουν καλά ότι έστω και ένα μικρό ποσό

είναι εύκολο να εξασφαλισθεί ιδίως μέσα από τις κατά κανόνα αδιαφανείς κατανομές κονδυλίων από τα διάφορα Υπουργεία και Δημόσιους Οργανισμούς. Μ' αυτή τη δυνατότητα αντιμετωπίζει και την κάλυψη μικρών αναγκών της κοινότητας, διαμορφώνει ενδεχομένως στην τοπική κοινωνία και την εικόνα της οικονομικής επάρκειας και αποτρέπει έτσι την ανάδειξη των αρνητικών δεδομένων που θα δικαιολογούσαν την κατάργηση της κοινότητάς του.

Ακόμη και αν τα οικονομικά κίνητρα είχαν αναπτυξιακό περιεχόμενο αυτό ακυρώνεται από την δυνατότητα των υφισταμένων ΟΤΑ να έχουν πρόσβαση σε έκτακτες επιχορηγήσεις ή σε άτοκο δανεισμό. Ειδικότερα στις μικρές κοινότητες αυτό το φαινόμενο τους παρέχει την ψευδαίσθηση της ευκαιριακής οικονομικής επάρκειας, ιδιαίτερα όταν το πολιτικό προσωπικό τους περιορίζεται στη διαχείριση των κλασικών κοινοτικών υποθέσεων και δεν αντιλαμβάνεται τη θέση της κοινότητάς του στο αναπτυξιακό γίνεσθαι της ευρύτερης περιοχής. Συνεπώς έπρεπε παράλληλα να είχε αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των αδιαφανών διαδικασιών και της εύκολης πρόσβασης των κοινοτήτων στις έκτακτες επιχορηγήσεις από Υπουργεία και Οργανισμούς.

δ. Η Πολιτεία εμφανίσθηκε άτολμη και αντιφατική στην αντιμετώπιση του προβλήματος της πολυδιάσπασης. Όταν το 1984 καταστρώθηκε ο ν.1416/1984 ουσιαστικά μπήκαν οι βάσεις για την ανάδειξη με σύγχρονες δομές και λειτουργίες της διακοινοτικής και διαδημοτικής συνεργασίας. Ενώ η Πολιτεία εμφανίζεται να επιθυμεί την αναπτυξιακή συνεργασία μεταξύ των ΟΤΑ ταυτόχρονα επιδιώκει την Συνένωση. **Η εμπειρία των ευρωπαϊκών κρατών έχει δείξει ότι οι δρόμοι της επίλυσης προβλημάτων πολυδιάσπασης είναι κυρίως δύο: συνένωση ή συνεργασία. Η προώθηση ταυτόχρονα και των δύο προϋποθέτει τον συντονισμό και την αλληλουχία. Ο ν.1416/1984 στο σημείο αυτό δεν επέτυχε ούτε το συντονισμό ούτε την αλληλουχία.**

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι για την υποστήριξη του Αναπτυξιακού Συνδέσμου, ως θεσμού διακοινοτικής συνεργασίας υπήρξαν, στα τέλη της δεκαετίας του '80, έστω και ασυντόνιστα, ορισμένα

προγράμματα και μέτρα πολιτικής ανάλογα με αυτά που σήμερα αποτελούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις και συστατικά του προτεινόμενου Προγράμματος:

- Χρηματοδότηση των Αναπτυξιακών Συνδέσμων από το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Α.Π.Τ.Α.) για την εκπόνηση αναπτυξιακών προγραμμάτων, την κατασκευή διακοινοτικών έργων τεχνικής υποδομής, την προμήθεια εξοπλισμού, κλπ.
- Χρηματοδότηση των Αναπτυξιακών Συνδέσμων από τους Κ.Α.Π. για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών τους
- Τεχνική και επιστημονική υποστήριξη των Αναπτυξιακών Συνδέσμων από την Ε.Ε.Τ.Α.Α., με την κατάρτιση νέων επιστημόνων ως συμβούλων των Αναπτυξιακών Συνδέσμων (με σύμβαση έργου), τη συμβουλευτική υποστήριξη των Αναπτυξιακών Συνδέσμων για την οργάνωσή τους, την εξασφάλιση πρόσθετων πόρων κλπ.

Παρότι σε ορισμένες περιοχές οι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι ανέπτυξαν σημαντική δραστηριότητα, επιβεβαιώνοντας την ορθότητα της θεσμοθέτησής τους, τα προγράμματα και μέτρα πολιτικής που αφορούσαν την υποστήριξή τους άρχισαν από τις αρχές της δεκαετίας του '90 να ατονούν.

Άλλωστε, δύο μόλις χρόνια μετά τον ν.1416/1984 η **Πολιτεία αμφισβητεί πολιτικά τη δυνατότητα του θεσμού των Αναπτυξιακών Συνδέσμων να λειτουργήσει ως πρόδρομος των Συνενώσεων και το 1986, με το ν.1622/1986, φαίνεται ότι προκρίνει τη σχεδιασμένη αλλά εθελοντική Συνένωση**. Από το 1990 έως το 1993 η σχεδιασμένη Συνένωση, διακόπτεται εξαιτίας της πολιτικής της τότε Κυβέρνησης και επαναρχίζει το 1994 με την ταυτόχρονη πάντως εφαρμογή δύο συστημάτων που, όπως αναδείχθηκε, είχαν διαφορετική, αντιθετική φιλοσοφία. Ταυτόχρονα σε νομοθετικό επίπεδο και εν συνεχεία στο επίπεδο της θεσμικής πολιτικής φαίνεται να εγκαταλείπεται η προώθηση της Συνένωσης και επαναφέρεται, με αποφασιστικότερο, ενδεχομένως, τρόπο η διακοι-

νοτική και διαδημοτική συνεργασία, με την σύσταση των Συμβουλίων Περιοχής.

Ακριβώς δύο χρόνια αργότερα η Συνένωση επανέρχεται ακόμη δυναμικότερα στο προσκήνιο. **Αυτές οι πολιτικές παλινδρομήσεις αποδυνάμωσαν κάθε σχεδιασμό τόσο για τις Συνενώσεις όσο και για τις Συνεργασίες, και υπονόμισαν κάθε προοπτική εφαρμογή τους.** Οι ενότητες των αναπτυξιακών συνδέσμων, οι γεωγραφικές ενότητες του ν.1622/1986, οι ενότητες των Συμβουλίων Περιοχής δε δημιούργησαν τις αναγκαίες προϋποθέσεις μίας ουσιαστικής μεταρρύθμισης και ιδιαίτερα εκείνες που θα διευκόλυναν την εθελοντική Συνένωση.

Αν η διαδρομή αυτή δεν αποτυπωθεί ως «ιστορική μνήμη» στο πολιτικό και διοικητικό μας σύστημα, αν οι αιτίες που προκάλεσαν την αναποτελεσματικότητα των παραπάνω εγχειρημάτων δεν αξιολογηθούν με επάρκεια και αν τα συμπεράσματα αυτής της αξιολόγησης δεν αποτελέσουν οδηγό για την πολιτικά σταθερή και επιχειρησιακά συνεπή υποστήριξη –σε μεσοπρόθεσμα, διαχρονικά, βάση– του προτεινόμενου Προγράμματος τα αποτελέσματα θα είναι ανάλογα.

ε. Ο νομοθέτης και η Διοίκηση φαίνεται ότι περιόρισαν τη δράση τους στη θέσπιση των ρυθμίσεων και στη διεκπεραίωση της έκδοσης διαταγμάτων ενώ η τοπική αυτοδιοίκηση ανέλαβε τον πρωταγωνιστικό ρόλο για την εφαρμογή τους. Αγνοήθηκε ή δεν έγινε αντικείμενο ενδελεχούς ανάλυσης το γεγονός ότι η ανασυγκρότηση των χωρικών ενοτήτων των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ αποτελεί κατεξοχήν κρατική υπόθεση, δηλαδή δεν είναι τοπική υπόθεση. Οι ΟΤΑ δεν έχουν, εκ του Συντάγματος, εξουσία να αποφασίζουν για την χωρική ανασύνταξή τους. Η συμμετοχή τους σ' αυτή τη διαδικασία περιορίζεται στην έκφραση γνώμης. Η εμπειρία των 108 Συνενώσεων απέδειξε ότι η κινητοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης εξελίσσεται στο μέτρο που το τοπικό πολιτικό προσωπικό καταλήγει σε ενδοτοπικές συμφωνίες ανασύνταξης των συσχετισμών του, με απλά λόγια: μοιράζονται ρόλοι στο νέο τοπικό αντιπροσωπευτικό σύστημα.

στ. Συμπύκνωση των παραπάνω αιτιών και ταυτόχρονα επιβεβαίωση τους είναι η έλλειψη υποστηρικτικού μηχανισμού στο επίπεδο του Υπουργείου Εσωτερικών. Ο μηχανισμός αυτός θα λειτουργούσε συνδυασμένα σε πολιτικό και διοικητικό επίπεδο.

ζ. Ανάλογης σημασίας με την προηγούμενη είναι και η έλλειψη επικοινωνιακής πολιτικής. Μερικοί τοπικοί παράγοντες που αντιδρούν στις Συνενώσεις ασκούν και αυτοί στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας αποτελεσματική πολιτική επικοινωνίας, ενημέρωσης και προβολής ενισχύοντας τα αντανακλαστικά ανασφάλειας των κατοίκων και του πολιτικού προσωπικού, θέτοντας ψευτοδιλήμματα ή επιχειρώντας την εύκολη ιδεολογικοποίηση των ανασφαλειών.

2.4 Η πολιτική των Συνενώσεων σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες

Η πολυδιάσπαση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ αναδείχθηκε ως πρόβλημα του διοικητικού συστήματος των ευρωπαϊκών κρατών ευθύς αμέσως μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου με την έναρξη της εποχής της ραγδαίας βιομηχανικής ανάπτυξης. Η αστυφιλία ως αποτέλεσμα της ανακατανομής των θέσεων εργασίας μεταξύ πόλεων και υπαίθρου αποδυνάμωσε του μικρούς ΟΤΑ και ενίσχυσε την σημασία της διοικητικής δομής των μεγαλύτερων. Επίσης η βιομηχανική ανάπτυξη μετέβαλε τις συνθήκες διαβίωσης, εισήγαγε νέα δεδομένα στις μεταφορές, τις συγκοινωνίες και τις επικοινωνίες. Η πρόσβαση των κατοίκων, ακόμη και της υπαίθρου σε κέντρα κοινωνικών οικονομικών και πολιτιστικών υποδομών αποδυνάμωσε δραστικά τη σημασία της διοικητικής υποδομής των μικρών ΟΤΑ.

Παράλληλα, ο πληθυσμός απαιτούσε νέες σύγχρονες υποδομές σε βασικούς τομείς της καθημερινής ζωής, υποδομές που με την σειρά τους έπρεπε να συγκροτηθούν για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά σε ευρύτερο γεωοικονομικό χώρο. Οι ανάγκες αυτές οδήγησαν εν συνεχεία στην απαίτηση νέων σύγχρονων διοικητικών υποδομών στους

ΟΤΑ, υποδομών που θα τους επέτρεπαν να επιλύσουν προβλήματα διαχείρισης του χώρου, προστασίας του περιβάλλοντος, άσκησης κοινωνικής πολιτικής, κ.ο.κ.

Με έναυσμα αυτά τα δεδομένα τα ευρωπαϊκά κράτη επιχειρούν να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της πολυδιάσπασης και να συγκροτήσουν ευρύτερους ΟΤΑ, ικανούς να αντεπεξέλθουν στις νέες ανάγκες. Σ' άλλες περιπτώσεις βέβαια για λόγους ιστορικούς και πολιτικούς προωθήθηκε ως λύση η διαδημοτική συνεργασία, ιδιαίτερα εκεί όπου οι επιλογές των κεντρικών πολιτικών ηγεσιών, για διαφορετικούς λόγους, διατήρησαν τις πολλές μικρές κοινότητες εξαιτίας της ταύτισης με μία μονοσήμαντη εκδοχή της αρχής της δημοκρατικότητας ή ενίσχυσαν τη συντήρηση της πολυδιάσπασης για να αποδυναμώσουν την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και να ενισχύσουν το υφιστάμενο *modus vivendi* του πολιτικού συστήματος (κατά κύριο λόγο στον ευρωπαϊκό νότο).

Στα περισσότερα κράτη επέλεξαν μικτό σύστημα, δηλαδή διαδοχικές φάσεις προαιρετικών και υποχρεωτικών Συνενώσεων με οικονομικά και διοικητικά κίνητρα.

Τα αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών από το 1950 έως το 1993 αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΚΡΑΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (εκατομμύρια)	ΕΚΤΑΣΗ (m ²)	ΑΡΙΘΜΟΣ Ο.Τ.Α.		ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)
			1950	1993	
ΑΥΣΤΡΙΑ	7.6	83.8	3.999	2.300	-42
ΒΕΛΓΙΟ	9.9	30.5	2.669	589	-78
ΓΑΛΛΙΑ	55.9	541.1	38.814	36.627	-5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	78.5	357	-	16.115	-
Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ	61.3	248.5	24.272	8.077	-67
ΔΑΝΙΑ	5.1	43.1	1.387	275	-80
ΕΛΒΕΤΙΑ	6.8	41.3	3.097	3.021	-2.5
ΕΛΛΑΔΑ*	10.2	132	5.994	5.75	-3.3
ΕΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	58.9	244.1	2.028	481	-76
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	3.5	70.3	115	84	-26

ΚΡΑΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (εκατομμύρια)	ΕΚΤΑΣΗ (m ²)	ΑΡΙΘΜΟΣ Ο.Τ.Α.		ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)
			1950	1993	
ΙΣΠΑΝΙΑ	39	504.8	9.214	8.082	-12
ΙΤΑΛΙΑ	57.5	301.3	7.781	8.100	+4
ΛΟΥΞΕΜΒ.	0.4	2.6	127	118	-7
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	14.7	41.8	7.781	702	-36
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	4.3	324.2	744	439	-41
ΣΟΥΗΔΙΑ	8.6	412	2.500	284	-89

Πίνακας 6^{ος}, Μεταβολή αριθμού ΟΤΑ σε Ευρωπαϊκά Κράτη

* Στοιχεία 1996

Ο αριθμός των ΟΤΑ σε συνάρτηση με το μέσο πληθυσμό και τη μέση έκταση ανά μονάδα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζεται ανάγλυφα στον Πίνακα που ακολουθεί:

ΚΡΑΤΟΣ-ΜΕΛΟΣ ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΜΕΣΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΜΕΣΗ ΕΚΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (KM ²)
ΑΥΣΤΡΙΑ	2300	3439	36
ΒΕΛΓΙΟ	389	17094	52
ΓΑΛΛΙΑ	36627	1571	15
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	16115	5002	23
ΔΑΝΙΑ	275	18838	157
ΕΛΛΑΔΑ*	5775	1776	23
ΕΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	481	120497	507
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	84	42381	820
ΙΣΠΑΝΙΑ	8082	4840	62
ΙΤΑΛΙΑ	8100	7399	37
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	118	3349	22
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	702	21708	58
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	306	32327	302
ΣΟΥΗΔΙΑ	284	30606	1584
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	460	10989	733
ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ	80445	4580	40

ΠΙΝΑΚΑΣ 7^{ος}, Μέσος πληθυσμός και μέση έκταση ανά ΟΤΑ στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

* Στοιχεία 1996

Από το Πίνακα προκύπτει ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην προτελευταία θέση από άποψη μέσου πληθυσμού και στην τρίτη από το τέλος θέση από άποψη μέσης έκτασης ανά πρωτοβάθμιο ΟΤΑ. Απέχει μάλιστα αρκετά από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η περίπτωση της Σουηδίας είναι χαρακτηριστική όχι τόσο για τη δραστική μείωση η οποία άλλωστε επήλθε σε διάστημα 30 ετών μετά την εφαρμογή διαδοχικών προαιρετικών και υποχρεωτικών Συνενώσεων (από 2.500 το 1950 σε 286 σήμερα) αλλά κυρίως για τη **σταθερή επιμονή της Πολιτείας στην εφαρμογή μακροχρόνιας πολιτικής ανασυγκρότησης**. Τα οικονομικά δε κίνητρα είχαν απολύτως αναπτυξιακό χαρακτήρα επενδύθηκαν σε υποδομές και συνοδεύτηκαν από **διοικητικά και πολιτικά κίνητρα που εμπέδωσαν την «συνέργια» αποτελεσματικότητας και δημοκρατικότητας**. Πάντως και εκεί η δραστική μείωση επήλθε στις φάσεις της υποχρεωτικής Συνένωσης.

Εν κατακλείδι, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η επίκληση των ευρωπαϊκών εμπειριών δεν έχει ουσιώδη σημασία αν αναφέρεται σε αριθμούς χωρίς να διερευνά το περιεχόμενο και το αποτέλεσμα των πολιτικών που ασκήθηκαν. Η σημασία αυτών των εμπειριών εστιάζεται πρωτίστως στις πολιτικές που ασκήθηκαν σε συνδυασμό με τον χρόνο εφαρμογής και το νομικοπολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον της κάθε χώρας.

2.5 Συνταγματικές Παράμετροι των Συνενώσεων

Το Σύνταγμα όρισε για πρώτη φορά το 1975 ρητά τους δήμους και τις κοινότητες ως πρωτοβάθμιους ΟΤΑ. Τούτο συνέβη διότι τότε κατοχυρώθηκε πρωτίστως και πλήρως σε συνταγματικό επίπεδο ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το Σύνταγμα του 1927 (άρθρο 107) το οποίο πάντως δεν εφαρμόσθηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Ο συντακτικός νομοθέτης ορίζει ότι: **«Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των**

οποίων την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες. Οι λοιπές βαθμίδες ορίζονται με νόμο» (άρθρο 102, παρ. 1 Συντ.).

Η συγκεκριμένη επιταγή δεν απετέλεσε ως προς περιεχόμενο της διάκρισης μεταξύ δήμων και κοινοτήτων αντικείμενο ενδελεχούς συζήτησης στην Ε' Αναθεωρητική Βουλή. Συνεπώς δεν προκύπτουν ευχερώς και ρητά οι προθέσεις του ιστορικού συντακτικού νομοθέτη. Εντούτοις από τη συστηματική ερμηνεία της προκύπτει ότι ο συντακτικός νομοθέτης επιθυμούσε να προσδιορίσει το πρώτο επίπεδο αυτοδιοίκησης, έτσι ώστε να κατευθύνει σε ευρύτερο από τους ιστορικά δεδομένους ΟΤΑ επίπεδο τη διάρθρωση των υπολοίπων βαθμίδων. Ως εκ τούτου το Σύνταγμα δεν επιβάλλει μία δεδομένη και μάλιστα την υφιστάμενη το 1975 μορφή δήμων και κοινοτήτων.

Εξάλλου, το Συμβούλιο της Επικρατείας με την κρίσιμη απόφαση 3194/1990 (Ολομ.) έκρινε ότι το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει το υφιστάμενο κατά την ιστορική στιγμή της ψήφισής του (1975) σύστημα δυαδικής οργάνωσης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ ούτε αυτούς καθαυτούς τους υφιστάμενους τότε ΟΤΑ. Με την ίδια απόφαση κρίθηκε σύμφωνη προς το Σύνταγμα (άρθρο 102, παρ. 1) η διάταξη του άρθρου 1 του ν.1622/1986, τώρα άρθρο 4, παρ. 8 επ. ΔΚΚ, που εξαναγκάζει τα 2/5 των κοινοτήτων, παρότι δεν συναινούν να συμμετέχουν υποχρεωτικά στον νέο ΟΤΑ που προκύπτει στις καθορισμένες γεωγραφικές ενότητες. Υπό αυτήν την έννοια η αναγκαστική συνένωση δεν είναι αντίθετη προς το Σύνταγμα.

Πρόβλημα θα δημιουργούσε ενδεχομένως η κατάργηση των κοινοτήτων ως μορφής πρωτοβάθμιων ΟΤΑ με διάταξη νόμου. Η διάταξη αυτή θα ήταν ευθέως αντίθετη στο γράμμα του Συντάγματος, παρότι ενδεχομένως θα εκπλήρωνε το πνεύμα και την πεμπουσία της επιταγής του άρθρου 102, παρ. 1 εδ.α' Συντ. Εντούτοις είναι προφανές ότι δεν αποκλείεται από το Σ.τ.Ε κάθε άλλη διαδικασία ουσιαστικής κατάργησης των κοινοτήτων ως μορφής ΟΤΑ παρά μόνο η ρητή κατάργηση με νόμο, ακόμη και εάν παρέμεναν οι ίδιοι ΟΤΑ ως δήμοι. Εν προκειμένω, καθίσταται επίσης σαφές ότι είναι συμβατή με το Σύνταγμα η κατάργη-

ση κοινοτήτων διαμέσου της Συνένωσης, ακόμη και της αναγκαστικής. Όχι μόνο αυτό, αλλά και από τη συστηματική ερμηνεία των επιταγών των παραγράφων 1 και 6, εδ.α' του άρθρου 102 Συντ. προκύπτει η απόλυτη εναρμόνισή της με τη βούληση του συντακτικού νομοθέτη για την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής των ΟΤΑ, δηλαδή την ουσιαστική και αποδοτική διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. ***Συνεπώς η προγραμματική ανακυττάρωση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ συντελεί στην πραγμάτωση της πεμπτουσίας της συνταγματικής επιταγής για την τοπική αυτοδιοίκηση.***

Η διάκριση πάντως των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ σε δήμους και κοινότητες όπως καταστρώθηκε αρχικά από το ν. ΔΝΖ/1912, δηλαδή το διαφορετικό θεσμικό πλαίσιο της διοικητικής οργάνωσης για τους αστικούς και τους αγροτικούς οικισμούς θα μπορούσε ενδεχομένως να είχε δημιουργήσει ένα κεκτημένο: ***την εναρμόνιση του διοικητικού συστήματος και της πολιτικής οργάνωσης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ στις ιδιαίτερες συνθήκες των τοπικών κοινωνιών. Η σταδιακή υπέρβαση αυτής της πρωτογενούς και ουσιαστικής διαφοράς είχε πάντως συντελεστεί πριν από τη θέσπιση της συνταγματικής επιταγής, συνεπώς δεν είναι δυνατόν να επικαλεσθεί κανείς με βάσιμα επιχειρήματα τόσο τη συνδρομή όσο και τη συνταγματική θεμελίωση ενός τέτοιου κεκτημένου.***

Υποστηρίζεται από ορισμένους συγγραφείς αλλά υπονοείται και στο σκεπτικό της μειοψηφίας στην Απόφαση 3194/1990 του Σ.τ.Ε. η αναγνώριση ***δικαιώματος αυτοδιοίκησης των κατοίκων των οικισμών***, δικαίωμα στο οποίο βασίζεται η συγκρότηση των ΟΤΑ. Ο ισχυρισμός αυτός βασίζεται στη νομικά δογματική ερμηνεία της έννοιας του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως «φυσικής» κοινωνικής συσσωματώσεως, θεωρία που πηγάζει από τη γενικότερη θεωρία περί Φυσικού Δικαίου. Τόσο η ιστορική εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου των ΟΤΑ στην χώρα μας από το 1833 έως σήμερα, όσο και η νομολογία του Σ.τ.Ε., ακόμη και σε περιόδους άνθησης αυτών των θεωριών δεν αναδεικνύουν την εγκυρότητα ενός τέτοιου ισχυρισμού. Μάλιστα το ισχύον Σύνταγμα

όπως και τα προηγούμενα δεν περιλαμβάνουν κανένα κανόνα από τον οποίο μπορεί να συναχθεί η θεμελίωση δικαιώματος αυτοδιοίκησης.

Διαφορετικής φύσεως είναι το **συμμετοχικό δικαίωμα ή το δικαίωμα συμμετοχής των κατοίκων στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων**. Τούτο πηγάζει άρρηκτα από την λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης ως θεσμικού πεδίου εκδήλωσης και άσκησης της λαϊκής κυριαρχίας, οργανώνεται κατά κανόνα με τη μορφή της πολιτικής αντιπροσώπευσης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με τη μορφή της άμεσης, αδιαμεσολάβητης συμμετοχής των πολιτών. **Η συνταγματική θεμελίωση του συμμετοχικού δικαιώματος και με τη μορφή θεσμών αδιαμεσολάβητης συμμετοχής προκύπτει αναμφισβήτητα από τη συστηματική ερμηνεία των επιταγών των άρθρων 1 και 102 Συντ.**

Η παραβίαση του δικαιώματος συμμετοχής των κατοίκων από την εφαρμογή της υποχρεωτικής Συνένωσης δεν είναι δυνατόν να θεμελιωθεί δεδομένου ότι το **δικαίωμα αυτό καταστρώνεται αποκλειστικά για τη συμμετοχή στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και δεν περιλαμβάνει την άσκηση κρατικών πολιτικών όπως η διοικητική αναδιοργάνωση της χώρας διαμέσου της ανασυγκρότησης και πρωτοβάθμιων ΟΤΑ**. Τέλος, δεν ευσταθεί και η ενδεχόμενη επίκληση του **συμμετοχικού κεκτημένου** που ο κοινός νομοθέτης είχε καταστρώσει με την ενεργοποίηση του λαϊκού στοιχείου στις διαδικασίες της αναγνώρισης, συνένωσης και γενικά των χωρικών μεταβολών των ΟΤΑ, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο κεκτημένο έχει «εξουδετερωθεί» από το 1984 όταν η συνδρομή του από δεσμευτική κατέστη διαζευκτική. Επίσης είναι δεδομένο ότι ανεξάρτητα από την ύπαρξη συμμετοχικού κεκτημένου η διοικητική οργάνωση αποτελεί κρατική δημόσια υπόθεση, **το σχετικό μάλιστα Διάταγμα συγκρότησης ενός ΟΤΑ έχει κανονιστικό περιεχόμενο και συνεπώς δεν θεμελιώνεται η άσκηση δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης των ενδιαφερομένων πολιτών**.

Ανακεφαλαιώνοντας συμπεραίνουμε ότι η διαμέσου των Συνενώσεων κατάργηση των κοινοτήτων είναι συνταγματικά αποδεκτή. Ο συ-

ντακτικός νομοθέτης δεν επιθυμεί οπωσδήποτε τη διατήρηση συγκεκριμένων ονομασιών για τους τύπους των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ φαίνεται πάντως να επιτάσσει δύο ζητήματα: *την προσαρμογή των θεσμικών δομών στις ιδιαίτερες συνθήκες των τοπικών κοινωνιών (αστικοί, αγροτικοί, κ.ο.κ. οικισμοί) και την ουσιαστική εκπλήρωση της αποστολής των ΟΤΑ, επιταγή που δεν επιτρέπει μόνο αλλά και επιβάλλει στον κοινό νομοθέτη την ανάληψη πρωτοβουλιών για την προσαρμογή των οργανωτικών δεδομένων στις ανάγκες υλοποίησης του ουσιαστικού κανόνα, της διοίκησης των τοπικών υποθέσεων, όπως αυτές διαμορφώνονται στις σύγχρονες, κάθε φορά συνθήκες.*

2.6 Γενικό Συμπέρασμα – Σκοπιμότητα του Προγράμματος

Από την αξιολόγηση των πολιτικών που ασκήθηκαν έως σήμερα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πολυδιάσπασης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, από την περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και την αναζήτηση των συνταγματικών παραμέτρων προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα τα οποία τεκμηριώνουν και την σκοπιμότητα του προτεινόμενου Προγράμματος για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

α. Η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αντιμετωπίζεται δραστικά μόνο με τη σχεδιασμένη Συνένωση. Τούτο προϋποθέτει τη διακήρυξη βασικών αρχών που θα διέπουν τόσο τη σύνταξη του θεσμικού πλαισίου όσο και την εφαρμογή του.

β. Οι βασικές αρχές πρέπει να συνδέονται και με την επιλογή κριτηρίων με βάση τα οποία θα γίνεται ο χωροταξικός σχεδιασμός των νέων ΟΤΑ.

γ. Ο χωροταξικός σχεδιασμός των νέων ΟΤΑ και οι αντίστοιχες δημόσιες τοπικές επενδύσεις πρέπει να ανταποκρίνονται σε μία τυπολογία ΟΤΑ που προκύπτει από τις ιδιαίτερες ανάγκες των τοπικών κοινωνιών σε στοιχειώδεις υποδομές και ταυτόχρονα να εξασφαλίζουν την ικανότητα των νέων ΟΤΑ να βελτιώνουν αυτές τις υποδομές.

δ. Η υλοποίηση της πολιτικής των Συνενώσεων είναι πρωταρχικό καθήκον της Πολιτείας. Είναι κρατική πολιτική η οποία μάλιστα σήμερα αποκτά ιδιαίτερα βαρύνουσα σημασία για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού και διοικητικού συστήματος αλλά και της κοινωνίας μας γενικότερα.

ε. Από την πολιτική των σχεδιασμένων Συνενώσεων δεν πρέπει να υπάρχει διέξοδος διαφυγής. Υπό αυτήν την έννοια εξαντλήθηκαν τα όρια της εθελοντικότητας.

στ. Τα οικονομικά κίνητρα δεν είχαν και δε φαίνεται ότι μπορούν να αποκτήσουν αναπτυξιακή δυναμική. Άλλωστε η άσκηση μίας κρατικής πολιτικής, και μάλιστα τέτοιας εμβέλειας, δεν πρέπει να γίνεται αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Υπό αυτή την έννοια τα οικονομικά κίνητρα εξαντλούνται στο μέτρο που περιορίζονται στη διάπλαση της κοινωνικής συναίνεσης, με την προϋπόθεση ότι δεν ακυρώνουν στην πράξη την ουσία της πολιτικής αυτής.

ζ. Η πολιτική των Συνενώσεων ως μείζονος σημασία δημόσια πολιτική διοικητικής ανασυγκρότησης πρέπει να υπερβεί την λογική των κινήτρων και να θεμελιωθεί στην εφαρμογή ενός προγράμματος δημοσίων επενδύσεων σε τοπική κλίμακα και ανάπτυξης του ανθρωπίνου δυναμικού με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η συγκρότηση βιώσιμων ΟΤΑ με στοιχειώδη υποδομή σε διοικητικό, τεχνικό και κοινωνικό εξοπλισμό και κατάλληλο προσωπικό.

η. Η πολιτική των Συνενώσεων πρέπει επομένως να συμπυκνώνεται σε ένα Πρόγραμμα πολλαπλών και συντονισμένων πολιτικών και επιχειρησιακών στόχων. Κρίσιμη πτυχή του Προγράμματος είναι οι πόροι, ο χρονικός ορίζοντας και το χρονοδιάγραμμά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3.1. Αρχές της δημοκρατικότητας και της αποτελεσματικότητας

Είναι γνωστή η προβαλλόμενη αντίθεση μεταξύ της *μικρής χωρικής ή διοικητικής κλίμακας, στην οποία ο διοικούμενος πολίτης βρίσκεται πλησιέστερα, καταρχήν από άποψη πρόσβασης, στα κέντρα λήψης των αποφάσεων* και συνεπώς είναι ευχερέστερη η συμμετοχή του ή η άσκηση επιρροής σ' αυτά, και της *μεγάλης χωρικής και διοικητικής κλίμακας όπου επιτυγχάνεται η συσσώρευση πόρων και είναι ευχερέστερη η αποδοτική οργάνωση του ανθρώπινου δυναμικού*. Η μεγάλη διοικητική μονάδα εναρμονίζεται με την οικονομία αυτής της κλίμακας ενώ αντίθετα η μικρή μονάδα χαρακτηρίζεται από έλλειψη αρκετών τουλάχιστον των αναγκαίων: οικονομικών και ανθρωπίνων πόρων. Αντίθετα, η μεγάλη διοικητική μονάδα, τόσο ως χωρική διάσταση όσο και ως ποσοτική σχέση διοικούντων και διοικούμενων δεν επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση των διοικούμενων πολιτών σ' αυτήν.

Η παραπάνω αντίθεση προσλαμβάνει ιδιαίτερες διαστάσεις στο επίπεδο της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο λόγος είναι προφανής; η κοινότητα ως βασική διοικητική μονάδα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, εξαιτίας των λόγων που αναπτύχθηκαν παραπάνω, έχει μικρό πληθυσμιακό μέγεθος και συνεπώς ευνοεί, έστω θεωρητικά, την άμεση πρόσβαση των πολιτών της στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Η πραγματικότητα αυτή δεν δημιούργησε μόνο ένα κεκτημένο εύκολης, φυσικής πρόσβασης στο κέντρο λήψης των αποφάσεων αλλά και ένα κεκτημένο αμεσότερης πολιτικής συμμετοχής, αντιμετωπίζοντας, έως ένα σημείο και τις γεωγραφικές ιδιομορφίες των διασπαρτων 12.543 οικισμών.

Το κεκτημένο της κοινοτικής αυτοδιοίκησης ικανοποιούσε την αρχή της δημοκρατικότητας υπό την έννοια της αμεσότερης πρόσβασης του πολίτη στο κέντρο λήψης των αποφάσεων. Από την άλλη πλευρά, η μικρή διοικητική μονάδα, ιδίως μετά τη δημογραφική αφαίμαξη των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών και το συνακόλουθο οικονομικό μαρασμό δεν ήταν ικανή να ασκήσει σε ενδοκοινοτικό πεδίο. **Δεν είναι τυχαίο ότι από τις προβλεπόμενες αρμοδιότητες τα κοινοτικά συμβούλια ασκούν στην πράξη κυρίως εκείνες που εστιάζονται στη διαχείριση της τεχνικής υποδομής των οικισμών.** Αυτή η πραγματικότητα έλαβε δραματικότερες διαστάσεις στη δεκαετία του '80 όταν αναδείχθηκε η ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών αναπτυξιακής πολιτικής από τους ΟΤΑ. Άλλωστε, η αδυναμία εύρυθμης αναπτυξιακής λειτουργίας στη μικροκλίμακα των ΟΤΑ αναγνωρίσθηκε το 1975 και από το συντακτικό νομοθέτη ο οποίος εκτός από την αναγκαστική συνεργασία ρύθμισε και την ενοποίηση των υπηρεσιών.

Η εμπειρία των ευρωπαϊκών χωρών, όπου αντιμετώπισαν παρόμοιο πρόβλημα, αποδεικνύει ότι η αρχή της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης ή της δημοκρατικότητας και η αρχή της αποτελεσματικής διοίκησης σε ευρύτερη μονάδα μπορούν να εναρμονιστούν άριστα με τα συστήματα της δημοτικής αποκέντρωσης και της άμεσης συμμετοχής των πολιτών. Αλλά και η ελληνική εμπειρία δεν είναι πολύ διαφορετική, δεδομένου ότι πριν από την ισχύ του ΔΝΖ/1912 είχαν καθιερωθεί θεσμοί δημοτικής αποκέντρωσης (από το 1884 στις «νέες χώρες») αλλά και προσφάτως με το θεσμό του παρέδρου των οικισμών.

Ο συγκερασμός των δύο αρχών επιτυγχάνεται με την κατάστρωση θεσμών δημοτικής αποκέντρωσης και συμμετοχής των δημοτών έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πολιτική συμμετοχή του πολίτη στη διαμόρφωση της δημοτικής πολιτικής και στη διαχείριση των προβλημάτων μικρής εμβέλειας. Παράλληλα ο σχεδιασμός, και η εφαρμογή των αναπτυξιακών πολιτικών καθώς η παροχή σύγχρονων διοικητικών υπηρεσιών ανατίθεται στη δημοτική αρχή και η οποία άλλωστε ως αιρετή είναι προϊόν της πολιτικής συμμετοχής των ίδιων των

πολιτών. Ο συγκερασμός των δύο αρχών στο πεδίο των νέων βιώσιμων ΟΤΑ συντελεί μάλιστα στη συνδυασμένη αναβάθμισή τους. Η αρχή της δημοκρατικότητας ως διαδικασία πολιτικής συμμετοχής κατευθύνεται πλέον σε ένα αποτελεσματικότερο διοικητικό κέντρο, δηλαδή γίνεται αποδοτικότερη, ενώ η αρχή της αποτελεσματικότητας, ως λειτουργίας αποδοτικού διοικητικού κέντρο, απολαμβάνει αμεσότερη και διαρκέστερη δημοκρατική νομιμοποίηση επειδή διαχέεται και ελέγχεται από διαδικασίες πολιτικής συμμετοχής.

3.2. Αρχή του συντονισμένου σχεδιασμού και δράσης σε νομοθετικό επίπεδο και προώθησης ειδικών μέτρων υποστήριξης και εφαρμογής.

Οι έως τώρα θεσμικές πρωτοβουλίες για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης ήταν κυρίως επικεντρωμένες στο νομοθετικό πεδίο. Αντίθετα, *η εφαρμογή της αποτελούσε σχεδόν αποκλειστικό «προνόμιο» των άμεσα ενδιαφερομένων τοπικών αρχών οι οποίες είχαν ασφαλώς ως κέρδος τη συνδρομή οικονομικών κινήτρων αλλά έπρεπε στην καλύτερη περίπτωση να απεμπολήσουν τα άμεσα πολιτικά συμφέροντά τους, στη χειρότερη να διασφαλίσουν την πραγματική αξιοποίηση των κινήτρων.* Σε κάθε περίπτωση η υπόθεση των Συνενώσεων έμοιαζε περισσότερο με μία ημιεπίσημη διαπραγμάτευση της Πολιτείας και του ενδιαφερομένου τοπικού πολιτικού προσωπικού ή σε ορισμένες περιπτώσεις και των ίδιων των κατοίκων των ΟΤΑ, όπου η Πολιτεία επεδίωκε την ανασυγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης και την ένταξή της σε αναπτυξιακή τροχιά και οι τοπικές αρχές ελάμβαναν ως αντάλλαγμα περισσότερα χρήματα από άλλες απρόθυμες. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά.

Η νέα πολιτική πρέπει να θεμελιώνεται στην αρχή της συντονισμένης δράσης των επιμέρους πτυχών της. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι η υπέρβαση της λογικής της διαπραγμάτευσης και η προβολή του σχεδίου αναπτυξιακής ανασυγκρότησης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Συνεπώς η Πολιτεία στο σύνολό της, δηλαδή στο νομοθετικό και

διοικητικό επίπεδο, δεν αποδίδει bonus σ' όσους αποδέχονται την πολιτική διότι αυτή αναφέρεται υποχρεωτικά σ' όλους αλλά καταστρώνει σχέδια ειδικών αναπτυξιακών επενδύσεων και εφαρμόζει αντίστοιχες πολιτικές οι οποίες στοχεύουν στη διαμόρφωση των ελαχίστων προϋποθέσεων βιωσιμότητας και αναπτυξιακής προοπτικής όλων των νέων ΟΤΑ, με ιδιαίτερη έμφαση στις ορεινές περιοχές και παραμεθόριες περιοχές.

Η εφαρμογή των ειδικών επενδυτικών προγραμμάτων για τις βασικές υποδομές, την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών και τη στελέχωση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και η τεχνική και επιστημονική υποστήριξη του Προγράμματος δεν πρέπει να κατανοηθούν ως, υπό γενική έννοια, κίνητρο που προσφέρεται ως υπόσχεση αλλά στο μέτρο του δυνατού όχι μόνο πρέπει να τεθεί σε ισχύ από την έναρξη της εφαρμογής του νέου θεσμικού πλαισίου των Συνενώσεων αλλά και να αρχίσει από την προπαρασκευαστική φάση, γεγονός που θα επιβεβαιώσει την αξιοπιστία του Προγράμματος και των δεσμεύσεων της Πολιτείας. **Η διαχείρισή τους μάλιστα πρέπει να γίνεται με την ευθύνη του Κράτους (σε επίπεδο Περιφέρειας) και όχι αποκλειστικά από τους νέους ΟΤΑ. Η ευθύνη του Κράτους σηματοδοτείται και από το περιεχόμενο αυτής της πολιτικής ως δημόσιας πολιτικής στρατηγικού προσανατολισμού για την αναγέννηση της χώρας. Γι' αυτό πρέπει να διασφαλισθεί η διαχείριση των έργων και η εφαρμογή του Προγράμματος, στο μέτρο που υλοποιείται από τους ΟΤΑ ή από συλλογικά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, με την καθιέρωση αυστηρών διαδικασιών ελέγχου και τήρησης του χρονοδιαγράμματος.**

Η συντονισμένη εφαρμογή των νομοθετικών μέτρων και των επενδυτικών προγραμμάτων για την δημιουργία βασικών υποδομών, κ.λ.π. καταλαμβάνει τη θέση αρχής που πρέπει να διέπει τη νέα πολιτική των Συνενώσεων και συνεπώς το προτεινόμενο Πρόγραμμα.

3.3 Αρχή της αναπτυξιακής ενδοδημοτικής ισορροπίας

Η μελέτη των υφιστάμενων Συνενώσεων αλλά κυρίως η μελέτη των προβλημάτων που παρουσιάζονται στους θεσμούς διακοινοτικής συνεργασίας έχουν αναδείξει το ζήτημα της μη ισόρροπης ενδοδημοτικής ανάπτυξης. Δηλαδή, οι περισσότερες επενδύσεις κατευθύνονται στην έδρα του Δήμου ή Συνδέσμου ενώ αντίθετα υποβαθμίζονται οι μικροοικισμοί, κυρίως όταν δεν έχουν εκπροσώπηση. Αυτή η πραγματικότητα που προβάλλεται ως ενδοιασμός από μικρές κοινότητες, επιβεβαιώνεται στην πράξη. Βέβαια η ισχύουσα νομοθεσία επιδιώκει να επιτύχει μία στοιχειώδη ισορροπία στην κατάρτιση του τεχνικού προγράμματος αλλά ούτε αυτή επαρκεί ούτε ελέγχεται η εφαρμογή της.

Στόχος των νέων θεσμικών πρωτοβουλιών είναι η εφαρμογή ρυθμίσεων και διαδικασιών που περιέχουν εγγυήσεις και των οποίων θα ελέγχεται η τήρηση με στόχο την διασφάλιση ενός minimum αναπτυξιακής ισορροπίας. Η καθιέρωση της προτεινόμενης αρχής θα λειτουργήσει και ως θετικό στοιχείο για την επίτευξη κλίματος κοινωνικής συναίνεσης στην νέα πολιτική ιδίως στο επίπεδο των τοπικών κοινωνιών.

3.4. Η αρχή της κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης

Η επιδίωξη της κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης είναι ένας αυτονόητος στόχος εφόσον η εφαρμογή του προτεινόμενου Προγράμματος επηρεάζει άμεσα τις πολιτικές κυρίως σχέσεις σε τοπικό επίπεδο αλλά κατεξοχήν επηρεάζει τη ζωή των τοπικών κοινωνιών, μεταβάλλοντας το σημερινό status των σχέσεων των πολιτών με την τοπική αυτοδιοίκηση αλλά, προπαντός στοχεύει στη διαμόρφωση νέων αναπτυξιακών προοπτικών για τις ίδιες τις τοπικές κοινωνίες. Η συναίνεση της κοινωνίας είναι επίσης πρόσφορη και ως αναφορά στο εθνικό επίπεδο εξαιτίας της διάστασης του φαινομένου των ετεροδημοτών κατοίκων και των ισχυρών πολιτιστικών, οικονομικών και κυρίως συναισθηματικών δεσμών που συνδέουν τους Έλληνες με τον τόπο καταγωγής τους.

Η προοπτική των εθελοντικών συνενώσεων ήταν συνώνυμη με την παθητική συναίνεση. Το αποτέλεσμα της δεν ήταν τελικά το επιθυμητό διότι οδήγησε στην «μη Συνένωση».

Τώρα η αρχή της κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης πρέπει να τεθεί σε νέα ενεργητική βάση. **Αντικείμενο της συναίνεσης δεν πρέπει να είναι η αποδοχή ή μη των Συνενώσεων επί της αρχής αλλά η διαμόρφωση συμφωνιών για τους στόχους και τις επιμέρους διαδικασίες. Η συναίνεση θα επικεντρωθεί στην τυπολογία των νέων ΟΤΑ, στην εφαρμογή των ειδικών επενδυτικών προγραμμάτων και στη διαμόρφωση του νέου δημοτικού πολιτικοδιοικητικού συστήματος.**

Σήμερα άλλωστε οι αντιρρήσεις προς τον θεσμό των Συνενώσεων σε ιδεολογική βάση, ιδίως υπό την μορφή «κοινοτιστικής ιδεολογίας» περί ελληνογενούς θεσμού παρουσιάζονται μειωμένες και υποτονικές. Οι αντιρρήσεις επικεντρώνονται στη διαδικασία και στο ενδεχόμενο αρνητικό αποτέλεσμά της. Προβάλλονται ενδοιασμοί για την αποδυνάμωση της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης για τον περαιτέρω μαρασμό των ορεινών οικισμών εξαιτίας των φαινομένων της ενδοδημοτικής αναπτυξιακής μη ισορροπίας, για τις ατέλειες του οδικού και επικοινωνιακού δικτύου και την έλλειψη υποδομών, για τη μελλοντική τύχη των ελαχίστων κοινοτικών πόρων που αφορούν κληροδοτήματα, περιοχές ιστορικής, αρχαιολογικής ή τουριστικής σημασίας, έσοδα από κοινοτικές επιχειρήσεις, κ.ο.κ. Συνεπώς η προϋπόθεση για την εφαρμογή των αρχών της πολιτικής και κυρίως της κοινωνικής συναίνεσης είναι η καταγραφή και η αντιμετώπιση των προβαλλομένων ενδοιασμών, είτε θεμελιώνονται με αιτιολογημένα επιχειρήματα είτε αποτελούν προσχήματα. Προς αυτή την κατεύθυνση στοχεύουν οι προαναφερόμενες αρχές. Εδώ ακριβώς εντοπίζεται και η ποιοτική διαφορά του περιεχομένου της πολιτικής και κοινωνικής συναίνεσης η οποία θα καθορίσει τελικά και το περιεχόμενο του πολιτικού και κοινωνικού διαλόγου σε τοπικό επίπεδο καθώς επίσης και την πολιτική που θα υποστηρίξει το Πρόγραμμα.

Βέβαια σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να διαφεύγει από την προσοχή μας ότι το ισχυρότερο επιχείρημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί

πρωτίστως και αποτελεσματικά από την Πολιτεία είναι η έως τώρα μη πειστικότητά της στην εφαρμογή μίας διαχρονικά σταθερής πολιτικής.

3.5. Συμπερασματικά: Στόχος του Προγράμματος είναι η «Διοικητική και Προγραμματική Συνένωση με κοινωνική συναίνεση».

Η εφαρμογή των παραπάνω αρχών επικεντρώνεται στην υπέρβαση του διλήμματος: εθελοντική ή υποχρεωτική συνένωση. **Στο επίκεντρο τίθεται πλέον η έννοια του προγραμματισμού της χωρικής και θεσμικής ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με τη σχεδιασμένη και συνδυασμένη εφαρμογή θεσμικών μέτρων και προγραμμάτων για την εξασφάλιση υποδομών, των ελαχίστων αναγκαίων λειτουργικών δαπανών και του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού.** Η Πολιτεία δεν περιορίζεται στην ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών και στην εφαρμογή διοικητικών μέτρων αλλά προγραμματίζει, σχεδιάζει την τυπολογία των νέων ΟΤΑ και μεριμνά άμεσα για την απόκτηση των κρίσιμων προϋποθέσεων βιωσιμότητας. Έως τώρα πρωταγωνιστής, κινητήρια δύναμη των Συνενώσεων ήταν η ίδια η τοπική αυτοδιοίκηση. Οι επιπτώσεις τους κατανοήθηκαν ως αποτέλεσμα τοπικής εμβέλειας. Παρότι είναι βέβαιο ότι δεν αποτελούν είδος τοπικών υποθέσεων και παρότι και η νομολογία του Σ.τ.Ε. (3194/91) τις έχει κρίνει ως κρατικές υποθέσεις κρίνοντας θετικά τον βαθμό αναγκαστικότητας που επέβαλε ο ν. 1622/1986, η Πολιτεία περιορίσθηκε στην παθητική επιλογή της παροχής οικονομικών κινήτρων. Τώρα η ευθύνη για την υλοποίηση του Προγράμματος ανήκει κυρίως στην Πολιτεία, η δε τοπική αυτοδιοίκηση συμβάλλει γνωμοδοτικά στον σχεδιασμό και ενεργά στην εφαρμογή χωρίς να υποτάσσει σε τοπικές επιλογές τις βασικές συνιστάμενες του Προγράμματος.

Η έννοια και το περιεχόμενο της «Διοικητικής και Προγραμματικής Συνένωσης με κοινωνική συναίνεση» πρέπει να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος για την προβολή του Προγράμματος. Σ' αυτήν συσσωρεύονται, ως συνιστώσες της, οι παραπάνω προτεινόμενες αρχές.

ΜΕΡΟΣ Ε

**ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ
ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Τυπολογία των ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας

*Το οργανωτικό σχήμα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που εισήγαγε ο ν. ΔΝΖ / 1912 θεμελίωσε τη διττή τυπολογία των ΟΤΑ στη βάση της διάκρισης μεταξύ αγροτικών και αστικών οικισμών. Η αμφισβήτηση όμως κατά του δημοτικού θεσμού οδήγησε στον προσδιορισμό με αυστηρά πληθυσμιακά και εμμέσως χωροταξικά κριτήρια των αστικών οικιστικών ενοτήτων οι οποίες προσέλαβαν αντίστοιχη διοικητική μορφή, ως δήμοι. Το σύνθημα της απελευθέρωσης των συνοικισμών επένδυσε ιδεολογικά ένα εύπλαστο θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης των κοινοτήτων και συνέβαλε στο επίμαχο φαινόμενο της πολυδιάστατης και της ίδρυσης εξαρχής μη βιώσιμων διοικητικών μονάδων. Πάντως, **ως προς την αναγνώριση των κοινοτήτων δεν πρέπει να διαφύγει από την προσοχή μας η καθιέρωση και λειτουργικών κριτηρίων**, όπως η ύπαρξη ή η ικανότητα χρηματοδότησης σχολείου στοιχειώδους εκπαιδευσεως.*

Αλλά και το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς του Β.Δ. της 27ης Δεκεμβρίου 1834 κατέτασσε τους δήμους σε τρεις «τάσεις» ανάλογα με τον πληθυσμό. Σε κάθε τάξη αντιστοιχούσε διαφορετικός αριθμός δημαρχιακών παρέδρων και υπήρξε διαφορά και ως προς τον τρόπο διορισμού του Δημάρχου. Εν ολίγοις, **το πληθυσμιακό κριτήριο συνδέθηκε και τότε με διαφορές στη συγκρότηση των διοικητικών οργάνων.**

Το φαινόμενο της θέσπισης διαφορετικών τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ συναντάται και σε ευρωπαϊκές χώρες, χαρακτηριστικότερη των οποίων είναι η περίπτωση της Γερμανίας. Υπάρχουν πάντως και πολλές που έχουν ενιαίο τύπο ανεξάρτητα από πληθυσμό ή οικιστική μορφή γεγονός που συνήθως σχολιάζεται από τους ειδικούς ως αρνητικό.

Στην χώρα μας παρατηρείται μία ανακόλουθη κατάσταση; ενώ η αρχική διαφορετικότητα μεταξύ δήμου και κοινότητας είχε θεμελιωθεί σε πλη-

θυσιακά και χωροταξικά κριτήρια, γεγονός που αποτελούσε θετικό γνώρισμα για το σύστημά μας, στη συνέχεια η μεν κοινότητα έμεινε καθηλωμένη στα δεδομένα του 1912, ο δε δήμος έγινε κατανοητός ως αξιολογική οντότητα ανώτερη της κοινότητας και έτσι επιδιώκεται η μετεξέλιξη κοινοτήτων σε δήμους μεταβάλλοντας το αρχικό περιεχόμενο της διαφοράς. Ταυτόχρονα παρατηρείται η θεσμοθέτηση δήμων που έχουν ενιαίο θεσμικό πλαίσιο αλλά κρίσιμες πληθυσμιακές και χωροταξικές διαφορές.

Προκειμένου να υπάρχει ορθολογικότερη διοικητική οργάνωση αλλά και να προσαρμοσθεί το θεσμικό πλαίσιο στη σύγχρονη πραγματικότητα και τις διοικητικές και αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας προτείνεται η εξειδίκευση των επιμέρους τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Ασφαλώς ως προς το βασικό ονομαστικό προσδιορισμό, για ιστορικούς αλλά και δεοντολογικούς λόγους προτείνεται η χρήση του όρου: **Δήμος**. Οι Δήμοι όμως πρέπει να διακρίνονται σε ειδικούς τύπους και στον καθένα θα αναλογούν ιδιαιτερότητες τόσο ως προς το διοικητικό σύστημα αλλά και ως προς τις αρμοδιότητες. Επίσης είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι επιθετικοί προσδιορισμοί των τύπων των δήμων δεν πρέπει να αποτυπωθούν και στο νομικό πλαίσιο. Άλλωστε η διάκρισή τους έχει μόνο λειτουργικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί αξιολογική ή οργανωτική διάκριση ΟΤΑ.

Δήμος – Ενότητα Χωριών

Βασικό χαρακτηριστικό είναι η ενότητα αγροτικών οικισμών. Θα αποτελεί το κατεξοχήν «προϊόν» των Συνενώσεων. Κύριο γνώρισμα η αναπτυξιακή λειτουργία της Δημοτικής Αρχής και η δημοτική αποκέντρωση στη βάση των πρώην Κοινοτήτων με τα Τοπικά Συμβούλια, ακόμη και στην έδρα του νέου ΟΤΑ. Εκλογικό σύστημα που επιτρέπει την εκπροσώπηση όλων, στο μέτρο του δυνατού, των πρώην κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες μπορούν να αναφέρονται στις ορεινές ή παραμεθόριες περιοχές.

Δήμος – Ημιαστικός οικισμός

Βασικό χαρακτηριστικό η ύπαρξη ενός ημιαστικού οικισμού με πληθυσμό άνω των 2.500 ή 5.000 κατοίκων. Μ' αυτόν συνενώνονται όμοροι ΟΤΑ εφόσον βρίσκονται στην άμεση επιρροή του. Τοπικά Συμβούλια στις μικρότερες κοινότητες που θα συνενωθούν μαζί του. Σύστημα εκπροσώπησης και των μικρότερων κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Αστικός Δήμος

Ο κλασικός τύπος του σύγχρονου αστικού δήμου. Προσαρτώνται οι όμορες κοινότητες δορυφόροι. Τοπικά Συμβούλια στις προσαρτώμενες κοινότητες.

Δήμος – Νησί

Εκτός από τα μεγάλα νησιά που αποτελούν, σε αρκετές περιπτώσεις, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ή εκείνα που έχουν μεγάλη έκταση και πληθυσμό, όλοι οι ΟΤΑ των υπολοίπων μικρών νησιών επιδιώκεται η Συνένωση έτσι ώστε κάθε νησί να οργανώνεται ως δήμος. Ως προς το διοικητικό σύστημα ισχύουν κατεξοχήν τα αναφερόμενα στους αντίστοιχους τύπους που περιγράφονται παραπάνω.

Δήμος – Πολεοδομικό Συγκρότημα

Πρόκειται για μεγάλους δήμους (εκτός των δύο μητροπολιτικών κέντρων) που αποτελούν ήδη μικρές μητροπολιτικές περιοχές. Σ' αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να εξετασθεί, μετά την ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης και την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών, η συγκρότηση θεσμών συνεργασίας για τη διαχείριση ευρύτερων λειτουργιών της περιοχής.

Δήμοι – Τμήματα μητροπολιτικών περιοχών

Πρόκειται για τους ΟΤΑ της μητροπολιτικής περιοχής Αττικής και Θεσσαλονίκης που ο ρόλος τους καθώς και η χωρική τους ανασυγκρότηση πρέπει να αναπροσδιορισθεί στο πλαίσιο συστήματος μητροπολιτικής διοίκησης. (Γι' αυτό άλλωστε το προτεινόμενο Πρόγραμμα δεν αφορά την Αττική και τα πολεοδομικά συγκροτήματα της Θεσσαλονίκης και του Βόλου – Ν. Ιωνίας).

Κοινότητες

Ως κοινότητες αναγνωρίζονται οι ήδη υφιστάμενες «Χειμάζουσες Κοινότητες» στον πίνακα 8:

ΝΟΜΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΑΒΔΕΛΛΑΣ	130
	ΔΟΤΣΙΚΟΥ	70
	ΜΕΣΟΛΟΥΡΙΟΥ	135
	ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	312
	ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ	285
	ΣΜΙΞΗΣ	491
	ΦΙΛΙΠΠΑΙΩΝ	294
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΒΡΑΔΕΤΟΥ	32
	ΚΑΛΑΡΙΤΩΝ	300
	ΜΑΤΣΟΥΚΙΟΥ	232
	ΣΙΡΑΚΟΥ	141
	ΑΕΤΟΜΗΛΙΤΣΑΣ	196
ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΜΑΤΩΝ	186
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΑΝΘΟΥΣΗΣ	37
	ΚΑΤΑΦΥΤΟΥ	165
	ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ	151
	ΚΡΑΝΕΑΣ	129
	ΠΟΛΥΘΕΑΣ	215
	ΣΤΕΦΑΝΙΟΥ	65
	ΧΑΛΙΚΙΟΥ	38
	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	228
	ΑΘΑΜΑΝΙΑΣ	100
	ΓΑΡΔΙΚΙΟΥ	359
	ΔΕΣΗΣ	125
	ΔΡΟΣΟΧΩΡΙΟΥ	22
	ΛΙΒΑΔΟΧΩΡΙΟΥ	82
	ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ	529
	ΝΕΑΣ ΠΕΥΚΗΣ	121
	ΝΕΡΑΙΔΑΣ	244
	ΠΑΡΑΜΕΡΟΥ	57
	ΠΑΧΤΟΥΡΙΟΥ	289
	ΠΥΡΡΑΣ	150

ΠΙΝΑΚΑΣ 8^{ος}, «ΧΕΙΜΑΖΟΥΣΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ»

Τα νησιά που έχουν συνολικό πληθυσμό κάτω των 1000 κατοίκων που δεν είναι ήδη Δήμοι αναφέρονται στον πίνακα 9.

ΝΟΜΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΓΓΙΣΤΡΙΟΥ	791	
	ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ	70	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΕΡΕΙΚΟΥΣΣΑΣ	334	
	ΜΑΘΡΑΚΙΟΥ	143	
	ΟΘΩΝΩΝ	98	
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΑΝΑΦΗΣ	261	
	ΘΗΡΑΣΙΑΣ	233	
	ΣΙΚΙΝΟΥ	267	
	ΚΙΜΩΛΟΥ	728	
	ΔΟΝΟΥΣΑΣ	111	
	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	115	
	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	275	
	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ	122	
	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	819	
	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΥ	725
	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	112
ΧΑΝΙΩΝ	ΓΑΥΔΟΥ	115	
ΛΕΣΒΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	286	

ΠΙΝΑΚΑΣ 9^{ος}, ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ – ΝΗΣΙΑ

Η αναγνώριση αυτών των κοινοτήτων πρέπει να θεμελιωθεί σε συγκεκριμένα κριτήρια. Για μεν τις «χειμάζουσες» το κριτήριο μπορεί να αναφέρεται στην «κοινωνιολογική» τους ιδιαιτερότητα. Ανάλογο κριτήριο ισχύει και για τα μικρά νησιά της «άγονης γραμμής».

Στην κατηγορία των διατηρούμενων κοινοτήτων μπορούν να ενταχθούν επίσης και σε άλλες με αυστηρά κριτήρια, όπως π.χ. απομακρυσμένα ορεινά χωριά τα οποία ενώ δεν είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις βασικές λειτουργίες του θεσμού απέχουν άνω των 40 χλμ. από το πλησιέστερο νέο διοικητικό κέντρο. Επίσης στην κατηγορία των κοινοτήτων μπορούν να ενταχθούν και νέοι ΟΤΑ, προερχόμενοι από την Συνένωση, των οποίων ο πληθυσμός δεν υπερβαίνει τους 1000 κατοίκους. Οι κοινότητες πρέπει συνεπώς να καταστούν οι αναγκαίες εξαιρέσεις του δημοτικού μας συστήματος. Ως γενικό κριτήριο διατήρησή τους πρέπει να αναδειχθεί η

αδυναμία ένταξής τους στις προδιαγραφές των νέων βιώσιμων ΟΤΑ. Οι Κοινότητες αυτές θα ασκούν αυτοτελώς τις απολύτως αναγκαίες αρμοδιότητες. Το σύνολο των υπολοίπων υποθέσεων θα μεταβιβάζεται στις υπηρεσίες της Περιφερειακής Διοίκησης του Νομού, στα συνταγματικά πάντως επιτρεπτά όρια.

1.2 Γενικές αρχές για το χωροταξικό σχεδιασμό των νέων ΟΤΑ

Ο καθορισμός των εδαφικών περιφερειών των νέων ΟΤΑ θα πρέπει να γίνει στη βάση χωροταξικών ενοτήτων, σε συνδυασμό με το μέγεθος του πληθυσμού που προσδιορίζει όλες σχεδόν τις βασικές λειτουργικές εξυπηρετήσεις. Το κύριο στοιχείο εδώ είναι η επιθυμητή κλίμακα ή το μέγεθος του νέου ΟΤΑ και όχι τόσο τα συγκεκριμένα όρια τα οποία ποτέ δεν μπορεί να είναι τέλεια. Η επιθυμητή κλίμακα προσδιορίζει με τη σειρά της το συνολικό αριθμό των ΟΤΑ στον εθνικό χώρο και τέλος γίνεται η οριοθέτηση.

Ένα πρώτο σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι δε θα ήταν σκόπιμο να ξεκινήσει από την αρχή ο καθορισμός νέων ενοτήτων, τη στιγμή που υπάρχουν ήδη αρκετά "είδη" από αυτές (Ανοικτές πόλεις, Συμβούλια Περιοχής, Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, Γεωγραφικές Περιοχές). Μια τέτοια ενέργεια θα προκαλούσε μεταξύ των άλλων και αρκετές αντιδράσεις στους πολίτες και τους φορείς της αυτοδιοίκησης. Αντίθετα **ο καθορισμός αυτός θα πρέπει να στηριχθεί σε κάποιο από τα προαναφερόμενα είδη και στη συνέχεια με κάποιες προσαρμογές (τις λιγότερες δυνατές) να δημιουργηθούν οι τελικές εδαφικές περιφέρειες.**

Ειδικότερα η επιλογή του είδους της ενότητας που θα χρησιμεύσει ως αφετηρία ή ως βάση, θα εξαρτηθεί από την επιλογή του επιθυμητού μεγέθους του νέου ΟΤΑ. Οι ενότητες που υπάρχουν σήμερα, δηλαδή οι ομαδοποιήσεις των ΟΤΑ που έχουν επιτευχθεί με ορισμένες διαδικασίες αλλά και με κάποια σκοπιμότητα, και αποτυπώνονται στον Πίνακα 10, δίδουν ανάλογα με το είδος τους διαφορετικό αριθμό μονάδων.

ΕΙΔΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΟΤΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ Ο.Τ.Α.
Ανοικτές Πόλεις	502 Ανοικτές πόλεις	500 μείωση 1/12
Συμβούλια Περιοχής	492 Συμβούλια Περιοχής	
Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι	573	600 Ενδιάμεση Λύση 800 – 1.000 Μείωση σε 1/7
Γεωγραφικές Περιοχές ν. 1622/1986	1.116	1.200 Μείωση σε 1/5
Σημερινοί ΟΤΑ	5.775	-

Πίνακας 10^{ος}, Είδη Γεωγραφικών Διαιρέσεων

Η συγκριτική παράθεση των προαναφερόμενων ενοτήτων από άποψη αριθμητικού συνόλου και μέσου πληθυσμού ανά νομό αποτυπώνεται στους πίνακες του Παραρτήματος.

Από τα δεδομένα αυτά μπορούμε να έχουμε μία βάση εκκίνησης ώστε να προσεγγίσουμε τον τελικό στόχο. Μια πρώτη επεξεργασία τους είναι απαραίτητη ώστε να καταδειχθεί η ύπαρξη σταθερής και διαχρονικής τάσης στη προτίμηση της γεωγραφικής ενότητας, δηλαδή του κοινού τόπου των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ (χώρος αλληλοεπικάλυψης των διαφόρων γεωγραφικών ενοτήτων). Αυτή είναι μια επιτελική εργασία γραφείου στο κέντρο. Από εκεί και πέρα θα υπάρξει μία άλλη σειρά διαδικασιών με συμμετοχή και των τοπικών παραγόντων.

Είναι πρόδηλο ότι δύο από τις υφιστάμενες διαιρέσεις πλεονεκτούν ως προς τη συνεργασία των στόχων της ανασυγκρότησης. Τα Συμβούλια Περιοχής έχουν βέβαια αρκετά διευρυμένες περιφέρειες αλλά ταυτόχρονα αποτελούν σήμερα ενεργές μονάδες συνεργασίας και ως εκ τούτου είναι σε θέση να υποκατασταθούν από το νέο δήμο. Τούτο πάντως θα αφεθεί στην εκτίμηση των συλλογικών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, και όσων κληθούν σε τοπικό επίπεδο να εκφράσουν γνώμη, να επιλέξουν καταρχήν την ευρύτερη δυνατή χωρική ενότητα, δηλαδή εκείνη των Συμβουλίων Περιοχής. Εφόσον κρίνουν πλήρως αιτιολογημένα ότι οι περιφέρειες των Συμβουλίων Περιοχής δεν πληρούν τις κρίσιμες προϋποθέσεις για την

ίδρυση ΟΤΑ πρέπει να τεκμηριώσουν μία άλλη πρόταση η οποία μπορεί να έχει ως βάση τη γεωγραφική ενότητα του ν.1622/1986 αλλά δε θα κατευθύνεται προς την πολυδιάσπαση ενοτήτων που είναι ταυτόχρονα κατ' ελάχιστο αναγκαίες εφικτές από άποψη χωρικής δυναμικότητας και γι' αυτό δεν ενδείκνυται η διάσπασή τους. Οι προτάσεις για επανακαθορισμό των γεωγραφικών περιοχών του ν.1622/1986 πρέπει να ανταποκρίνεται σε ορισμένες προδιαγραφές:

α. Να μη διασπούν υφιστάμενη γεωγραφική περιοχή μειώνοντας τον πληθυσμό της και τους αναμενόμενους πόρους.

β. Να μην καταλήγουν σε ενότητες δύο μόνον ΟΤΑ. Εκείνες μάλιστα από τις υφιστάμενες γεωγραφικές περιοχές που έχουν δύο ΟΤΑ θα πρέπει να ενταχθούν σε ευρύτερες μονάδες.

γ. Να επιδιώκεται στο ανώτερο δυνατό όριο η Συνένωση των ΟΤΑ σε συνάρτηση με τον πληθυσμό της γεωγραφικής περιοχής.

δ. Να επιδιώκεται η Συνένωση ΟΤΑ με ομοιογενή, στο μέτρο του δυνατού, γεωγραφική θέση, π.χ. ορεινών, πεδινών, παραλιακών περιοχών, κ.ο.κ.

1.3 Διαδικασία των Συνενώσεων

Με βάση τις αρχές και τους στόχους του προτεινόμενου Προγράμματος η νέα πολιτική των Συνενώσεων ανακαθορίζει, ως προς τη βούληση των ΟΤΑ, την προαιρετικότητα και υποχρεωτικότητα. Η ολοκλήρωση του Προγράμματος έχει χρονικό ορίζοντα και ενδιάμεσους αναγκαστικούς σταθμούς, όπως η οριστική διαμόρφωση των χωρικών ενοτήτων, η ψήφιση του σχετικού και η ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών. Παράλληλα, υλοποιούνται τα ειδικά Υποπρογράμματα για τις τοπικές επενδύσεις.

Η Πολιτεία πρέπει να αναδείξει ως τέσσερις αιχμές στη διαδικασία των Συνενώσεων, τις ακόλουθες: **Την προώθηση ενός θεσμικού πλαισίου που διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα, τον εκσυγχρονισμό και τη δημοκρατική αντιπροσώπευση, την εφαρμογή των Υποπρογραμμάτων βελτίωσης ή και δημιουργίας βασικών υποδομών διοικητικού, τεχνικού και κοινωνικού εξοπλισμού, τη διατήρηση όσων διευκολύνσεων ή προ-**

νομιών είχαν έως τώρα οι κάτοικοι των μικρών χωριών και την προσπάθεια να εξασφαλιστεί η ισορροπία ενδοδημοτικής ανάπτυξης. Αυτές οι αρχές πρέπει να προβληθούν μέσα από μία εύστοχη επικοινωνιακή πολιτική. Συνεπώς δε χρειάζονται οικονομικά κίνητρα, ως μέσα διαπραγμάτευσης, για την εφαρμογή της τόσο σημαντικής κρατικής πολιτικής των Συνενώσεων.

Η έδρα των νέων δήμων θα καθορίζεται με βάση τα κριτήρια που θέτει το Πρόγραμμα έτσι ώστε να είναι δυνατή η αντικειμενική αξιολόγηση όλων των οικισμών που έχουν τα απαραίτητα εφόδια για να ορισθούν ως έδρα. Τέτοια κριτήρια είναι: **η κεντρικότητα** του οικισμού δηλαδή η δυνατότητα πρόσβασης των κατοίκων των υπολοίπων οικισμών, πράγμα που επιβεβαιώνεται τόσο από την **οδική επικοινωνία** όσο και από την βατότητα του οδικού δικτύου, **η απαραίτητη διοικητική υποδομή, η υφιστάμενη χωροθέτηση των άλλων δημοσίων υπηρεσιών και ο πληθυσμός.** Με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης που προαναφέρονται και τις βασισμένες σε αυτά προτάσεις των συνενούμενων ΟΤΑ διατυπώνεται η απολύτως αιτιολογημένη γνωμοδότηση της Δ.Ε. της ΤΕΔΚ και του Γ.Γ. της Περιφέρειας. Η έδρα θα έχει οπωσδήποτε το Δημοτικό Κατάστημα αλλά όχι απαραίτητα και όλο τον κοινωνικό εξοπλισμό (π.χ. Κ.Α.Π.Η., Βρεφονηπιακός Σταθμός, κ.ο.κ.) του νέου Δήμου (ιδιαίτερα στην περίπτωση που συνενώνονται σχετικά ισοδύναμοι οικισμοί). Τέλος η σημασία της έδρας και η ανάδειξή της ως επίκεντρο τοπικής αντιπαλότητας, μεταξύ ΟΤΑ με ισοδύναμους οικισμούς, αμβλύνεται, στην περίπτωση αυτή, με την εκλογή Τοπικού Συμβουλίου και στον πρώην ΟΤΑ που ορίζεται ως έδρα.

Ως προς το όνομα των νέων δήμων οι προτάσεις των ενδιαφερομένων ΟΤΑ μαζί με τις σχετικές γνωμοδοτήσεις της Δ.Ε. της ΤΕΔΚ και του Γ.Γ. της Περιφέρειας θα υποβληθούν στο Συμβούλιο Τοπωνυμιών το οποίο θα υποβάλλει σχετική πρόταση στον Υπουργό ΕΣ.Δ.Δ.Α. Η πρόταση προς το Συμβούλιο Τοπωνυμιών μπορεί να συνοδεύεται και από γνωμοδότηση άτυπης ειδικής επιτροπής, ανάλογης σύνθεσης με εκείνης του Συμβουλίου Τοπωνυμιών, η οποία συγκροτείται, εφόσον κριθεί αναγκαίο, ανά Περιφέρεια με Απόφαση του Υπουργού. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε

ονομασίες που έχουν ιστορική καταβολή και συμβολίζουν την ενότητα της τοπικής κοινωνίας.

Η διαδικασία εξέλιξης του σχεδιασμού και της ίδρυσης των νέων ΟΤΑ αναπτύσσεται στη συνέχεια (Υποπρογράμματα 1^ο και 2^ο).

1.4 Αντιπροσωπευτικό σύστημα του νέου ΟΤΑ.

Στόχος πρέπει να είναι η επίτευξη, στο μέτρο του δυνατού, της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης των πρώην ΟΤΑ στο δημοτικό συμβούλιο και τη διοίκηση του νέου ΟΤΑ. Η σημασία της επίτευξης του στόχου είναι ακόμη σπουδαιότερη στους Δήμους που αποτελούν «ενότητες κοινοτήτων (χωριών)».

Η απόλυτη εφαρμογή του μέτρου με νομοθετική ρύθμιση, που θα ορίζει ότι όλοι ανεξαιρέτως οι πρώην ΟΤΑ θα συμμετέχουν στο Δημοτικό Συμβούλιο χωρίς όριο πληθυσμού είναι δύσκολο να εφαρμοσθεί εάν προηγουμένως δεν έχει καταγραφεί η πραγματικότητα των νέων γεωγραφικών περιοχών, διότι τούτο είναι συνάρτηση του αριθμού των ΟΤΑ που συνενώνονται αλλά και του πληθυσμού καθενός από αυτές.

Έτσι προτείνονται τα ακόλουθα:

- 1. Ο αριθμός των εδρών του Δημοτικού Συμβουλίου δεν είναι μόνο συνάρτηση του πληθυσμού αλλά και του αριθμού των ΟΤΑ που συνενώνονται.**
- 2. Οι αρχές του ισχύοντος εκλογικού συστήματος παραμένουν αμετάβλητες.**
- 3. Ο τρόπος εκλογής και αντιπροσώπευσης πρέπει να διασφαλίζει την ενότητα και το ενιαίο του Δήμου και ταυτόχρονα να εγγυάται τη συμμετοχή αντιπροσώπων των πρώην ΟΤΑ στη λήψη των αποφάσεων.**
- 4. Στη θέση των πρώην ΟΤΑ, ανεξαρτήτως πληθυσμού, λειτουργούν Τοπικά Συμβούλια ως όργανα δημοτικής αποκέντρωσης.**
- 5. Η περιφέρεια κάθε Τοπικού Συμβουλίου – πρώην ΟΤΑ με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων εκπροσωπείται στο Δημοτικό Συμβούλιο οπωσδήποτε με ένα τουλάχιστον Δημοτικό Συμβούλιο από το Συνδυασμό του επιτυχόντος Δημάρχου. Εάν αυτό δεν προκύψει αυτομάτως από την κα-**

τανομή των εδρών εφαρμόζονται ειδικές ρυθμίσεις για την εξομάλυνση. Σε κάθε Συνδυασμού Υποψηφίων, στις περιπτώσεις των παραπάνω πρώην ΟΤΑ, συμμετέχουν οπωσδήποτε δύο τουλάχιστον υποψήφιοι που εκπροσωπούν αυτούς.

6. Ο μοναδικός Δημοτικός Σύμβουλος ή, μεταξύ περισσοτέρων, ο πρώτος σε ψήφους με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων είναι Πρόεδρος του αντίστοιχου Τοπικού Συμβουλίου και ασκεί επίσης τις αρμοδιότητες που του αναθέτει ο Δήμαρχος.

7. Επικεφαλής των Τοπικών Συμβουλίων σε πρώην ΟΤΑ με λιγότερους από 300 κατοίκους είναι ο Δημαρχιακός Πάρεδρος (δεν είναι μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου) ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα λόγου σε όλες τις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και με δικαίωμα ψήφου μόνο στη συζήτηση θεμάτων που αναφέρονται άμεσα στην περιφέρεια του Τοπικού του Συμβουλίου.

1.5 Δημοτική Αποκέντρωση – Συγκρότηση και λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων – Δημαρχιακοί Πάρεδροι

Σε κάθε πρώην ΟΤΑ συγκροτείται ως όργανο δημοτικής αποκέντρωσης το **Τοπικό Συμβούλιο**. Το Τοπικό Συμβούλιο ως όργανο του νέου ΟΤΑ συγκροτείται υποχρεωτικά. Τα Τοπικά Συμβούλια δεν είναι νομικά πρόσωπα. Συνεπώς καταργείται η διάταξη του άρθρου 122, παρ. 1 ΔΚΚ. **Τοπικά Συμβούλια συγκροτούνται και στην έδρα του νέου ΟΤΑ όταν ο πληθυσμός του πρώην ΟΤΑ που έχει ορισθεί ως έδρα δεν υπερβαίνει τους 1000 κατοίκους.**

Οι διατάξεις του άρθρου 122 ΔΚΚ προσαρμόζονται στον προτεινόμενο ρόλο του Τοπικού Συμβουλίου ως οργάνου δημοτικής αποκέντρωσης. Αρμοδιότητες το Τοπικό Συμβούλιο έχει τις οριζόμενες από την επιταγή του άρθρου 122, παρ. 2 ΔΚΚ οι οποίες απαριθμούνται ως εξής:

α. Η συντήρηση των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης

β. Η συντήρηση και λειτουργία δικτύου άρδευσης

γ. Η συντήρηση συστήματος αποχέτευσης

δ. Η συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών

ε. Η συντήρηση και λειτουργία νεκροταφείων

στ. Η συντήρηση δημοτικών οδών και γεφυρών, πλατειών και άλλων κοινόχρηστων χώρων

ζ. Η εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων

Οι παραπάνω αρμοδιότητες ασκούνται εκ του νόμου, από το Τοπικό Συμβούλιο στο πλαίσιο των προγραμμάτων και των κατευθύνσεων που δίδει το Δημοτικό Συμβούλιο. Οι αποφάσεις των Τοπικών Συμβουλίων στα παραπάνω θέματα θεωρούνται αποφάσεις του Δήμου και εκτελούνται μετά την επικύρωσή τους από το Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο ή άλλο αρμόδιο όργανο του δήμου.

Στις υποχρεωτικές αρμοδιότητες προστίθενται και οι ακόλουθες:

η. Διαχείριση χορτολιβαδικών και δασικών εκτάσεων.

θ. Διαχείριση κληροδοτημάτων καθώς και άλλων πλουτοπαραγωγικών πηγών ιδιαίτερης σημασίας που ανήκαν στους καταργούμενους ΟΤΑ, υπό τις προϋποθέσεις που θα θέσει ο νόμος σχετικά με τον έλεγχο και την αξιοποίηση των εσόδων.

Ο νομοθέτης μπορεί να ορίσει και άλλες υποχρεωτικές αρμοδιότητες ειδικά για τα Τοπικά Συμβούλια των χαρακτηριζομένων ως ορεινών, νησιώτικων και παραμεθόριων περιοχών.

Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί επίσης να αναθέσει και άλλες αρμοδιότητες στο Τοπικό Συμβούλιο στους παρακάτω τομείς.

α. Παροχή υπηρεσιών και προστασία στους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής του, στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου.

β. Διαχείριση της πρώην κοινοτικής περιουσίας ή κοινοτικής επιχείρησης στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.

γ. Όσες άλλες αρμοδιότητες κρίνει πρόσφορο το Δημοτικό Συμβούλιο να αναθέσει.

Τοπικά Συμβούλια που συγκροτούνται σε πρώην ΟΤΑ με λιγότερους από 300 κατοίκους είναι **τριμελή** ενώ όταν συγκροτούνται σε πρώην ΟΤΑ με περισσότερους από 300 κατοίκους είναι **πενταμελή**. Στα τριμελή Τοπικά Συμβούλια εκλέγονται δύο μέλη από τα οποία ένα είναι από το συνδυασμό του επιτυχόντος Δημάρχου και ένα από τον επιλαχόντα συνδυασμό ο οποίος έλαβε το μεγαλύτερο αριθμό εγκύρων ψηφοδελτίων στην περιφέρεια του Τοπικού Συμβουλίου. Στα πενταμελή Τοπικά Συμβούλια εκλέγονται τέσσερα μέλη από τα οποία τα δύο ανήκουν στο συνδυασμό του επιτυχόντος Δημάρχου και δύο στους επιλαχόντες συνδυασμούς ανάλογα με τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στη περιφέρεια του Τοπικού Συμβουλίου.

Ο **Δημαρχιακός Πάρεδρος** ως επικεφαλής των τριμελών Τοπικών Συμβουλίων εκλέγεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για την εκλογή του Παρέδρου, με την διαφορά ότι εκλέγεται πλέον στην περιφέρεια των πρώην ΟΤΑ με πληθυσμό κάτω των 300 κατοίκων και όχι σε οικισμούς άνω των 150 κατοίκων.

Κατ' εξαίρεση για Τοπικά Συμβούλια ορεινών ή παραμεθορίων περιοχών μπορεί να προβλέπεται η τακτική παρουσία και παροχή υπηρεσιών από υπάλληλο του νέου ΟΤΑ έως και δύο πλήρεις εργάσιμες ημέρες στην έδρα του Τοπικού Συμβουλίου.

1.6 Παράλληλες αναγκαίες θεσμικές πρωτοβουλίες για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής και διοικητικής οργάνωσης των ΟΤΑ

Η αρχή της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης σε εναρμόνιση με την αρχή της αποτελεσματικότητας αναδεικνύουν και την αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων στο σύστημα διοίκησης των ΟΤΑ.

Ήδη ο **θεσμός του Δημοτικού Συμβουλίου βρίσκεται σε κρίση εξαιτίας της ανορθολογικής κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και του Δημάρχου**. Το Δημοτικό Συμβούλιο ασχολείται με όλα τα θέματα, έχοντας το τεκμήριο γενικής αρμοδιότητας. Στην πράξη δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του αποτελεσματικά, κυρίως εξαιτίας της σύγχρονης πολυπλοκότητας των τοπικών υποθέσεων. Πρέπει να αποκτήσει ευελι-

ξία και αποτελεσματικές διαδικασίες πολιτικού ελέγχου των εκτελεστικών οργάνων.

Η Δημορχιακή Επιτροπή, αποκτά κρίσιμη θεσμική σημασία, αναβαθμίζεται και ασκεί διαρκή έλεγχο στη διαχείριση των παντός είδους οικονομικών ζητημάτων του Δήμου θα αναλαμβάνει την απευθείας ανάθεση έργων, τη χορήγηση αδειών και άλλες σημαντικές αρμοδιότητες. Έτσι διασφαλίζεται μεγαλύτερη διαφάνεια στη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων και ευρύτερη κοινωνική και πολιτική συναίνεση των τοπικών υποθέσεων και ευρύτερη κοινωνική και πολιτική συναίνεση στο έργο της Δημοτικής Αρχής. Τη λειτουργία αυτή ευνοεί η ολιγομελής και διαπαραταξιακή σύνθεσή της.

Τέλος είναι αναγκαίες οι μεταρρυθμίσεις για τη διαφάνεια στην οικονομική διοίκηση των ΟΤΑ, τον εκσυγχρονισμό των δημοτικών επιχειρήσεων και την τήρηση της νομιμότητας.

1.7 Νέο πλαίσιο αρμοδιοτήτων κατά τύπο ΟΤΑ

Σύμφωνα με την τυπολογία των ΟΤΑ που θα προκύψει μετά την εφαρμογή της προτεινόμενης πολιτικής **πρέπει να εξετασθεί η ανάθεση ορισμένων επιπλέον αρμοδιοτήτων σε κατηγορίες ΟΤΑ ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.** Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να υπάρξει για τους νέους ΟΤΑ που αντιστοιχούν στη συνολική έκταση ενός νησιού και τους ΟΤΑ των ορεινών και παραμεθωρίων περιοχών.

1.8 Εγγύηση για τη διατήρηση δικαιωμάτων σε ΟΤΑ που συνενώνονται

α. Στους συνενούμενους ΟΤΑ παρέχεται το **δικαίωμα** να διαχειρίζονται με τα Τοπικά Συμβούλια την περιουσία τους στις περιπτώσεις που αυτή αναφέρεται σε κληροδοτήματα σε χορτολιβαδικές, δασικές εκτάσεις, πλουτοπαραγωγικές πηγές, κ.ο.κ.

β. Διατηρούνται οι ειδικές ρυθμίσεις που έχουν τεθεί υπέρ των κατοίκων των πρώην κοινοτήτων και αναφέρονται στην οικονομική ζωή των αντίστοιχων τοπικών κοινωνιών.

1.9 Εγγυήσεις για την καταστατική θέση των εν ενεργεία αιρετών των ΟΤΑ που συνενώνονται

Ως «ηθική αναγνώριση» της προσφοράς των εν ενεργεία Προέδρων Κοινοτήτων προτείνεται η καταβολή ισόβιας χορηγίας σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει η ισχύουσα νομοθεσία, ως προς την ηλικία χορήγησης, κ.ο.κ. Η ισόβια χορηγία θα είναι ίση με το κατώτερο ποσοστό της σημερινής χορηγίας των Προέδρων και θα αναπροσαρμοστεί στο μέλλον ανάλογα με την αναλογική στον αντίστοιχο πρώην ΟΤΑ αύξηση των ΚΑΠ που χορηγεί στους νέους ΟΤΑ. Το ποσόν θα καταβληθεί από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (Υπ.Εσ.Δ.Δ.&Α.) για την πρώτη δεκαετία και εν συνεχεία θα βαρύνει τους προϋπολογισμούς των νέων ΟΤΑ.

1.10 Ζητήματα Προσωπικού

Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης θα ρυθμίσει το υπηρεσιακό καθεστώς του προσωπικού που υπηρετεί σήμερα στις κοινότητες και στα νομικά τους πρόσωπα σύμφωνα με τις ανάγκες των νέων ΟΤΑ. Θα ληφθεί μέριμνα για την όσο το δυνατόν ευνοϊκότερη αντιμετώπιση της υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων αυτών, με γνώμονα πάντοτε την εύθυμη λειτουργία των νέων Δήμων.

1.11 Μέτρα προστασίας από ανεπιθύμητες επιπτώσεις στη διοικητική διαίρεση της χώρας.

Οι μεταβολές στη χωρική ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται να επιφέρουν μεταβολές στο διοικητικό χάρτη της χώρας από το επίπεδο των νομών και άνω. **Δηλαδή, δεν επιτρέπεται διαμέσου της εφαρμογής του προτεινόμενου Προγράμματος η μεταβολή των ορίων των νομών.** Τούτο δεν ισχύει, **σε ακραίες περιπτώσεις** για τα όρια των επαρχιών τα οποία άλλωστε δεν έχουν βαρύνουσα σημασία για τη λειτουργία του διοικητικού συστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

ΤΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ

Ο καθορισμός της κλίμακας ή του μεγέθους των νέων δήμων που θα προκύψουν από τις Συνενώσεις καθορίζει αυτόματα και το είδος των υποδομών που θα πρέπει να δημιουργήσουν για να στηρίξουν τη βιωσιμότητα και την ενδογενή ανάπτυξη.

Για την όσο το δυνατόν ακριβέστερη προσέγγιση των αναγκών σε τεχνικές και κοινωνικές υποδομές είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη ορισμένα στοιχεία βασικότερα των οποίων είναι **ο πληθυσμός**. Με βάση το μέγεθος αυτό καθορίζονται ποιοτικά και ποσοτικά οι διάφορες κοινωνικοοικονομικές και διοικητικές υποδομές. *Για τις τεχνικές υποδομές σημασία έχει (εκτός του πληθυσμού) η γεωγραφική και χωρική δομή της περιοχής του νέου δήμου, δηλαδή η έκταση, η μορφολογία εδάφους, η ύπαρξη φυσικών πόρων, η θέση σε σχέση με τα μεγάλα αστικά κέντρα και τους μεγάλους συγκοινωνιακούς άξονες της χώρας, τις παραμεθόριες περιοχές, καθώς επίσης και η γειτνίαση με την θάλασσα, κλπ.*

Με βάση την αρχή αυτή και με σχετική αφαίρεση δημιουργείται μία ιδεατή ανθρωπογεωγραφική και αναπτυξιακή οντότητα, ως πρότυπο νέου δήμου, το οποίο φυσικά θα πρέπει να προσαρμόζεται σε κάθε συγκεκριμένη εφαρμογή στην πράξη. Μπορεί έτσι να διαμορφωθούν ορισμένοι «τύποι» δήμων ανάλογα με τη διαφοροποίηση των παραμέτρων και των παραγόντων που εκτέθηκαν πιο πάνω. **Μία πρώτη τυπολογία με βάση την οποία μπορούν να προσδιορισθούν οι υποδομές διακρίνει τους δήμους σε «αστικούς» και «αγροτικούς» με την έννοια ότι όλοι κινούνται στο πλαίσιο του επαρχιακού χώρου και δεν αφορούν τους ΟΤΑ που απαρτίζουν τα πολεοδομικά συγκροτήματα και τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας.** Η διαφοροποίηση μεταξύ τους δε σημαίνει ότι είναι κατ' ανάγκη

ποσοτική (μέγεθος πληθυσμού) αλλά οπωσδήποτε το πληθυσμιακό μέγεθος συμβαδίζει στην πράξη με τις ποιοτικές διαφορές που παρατηρούνται λόγω της θέσης και του είδους ανάπτυξής τους.

Σε κάθε περίπτωση (ύπαρξης ή όχι κεντρικού οικισμού) υπάρχει ένα πρόβλημα κατανομής στο χώρο των υποδομών και του κοινωνικού εξοπλισμού κάθε νέου δήμου που θέλει αρκετή προσοχή στην αντιμετώπισή του. Τέλος το ζήτημα της κοστολόγησης αυτών των υποδομών μπορεί να αντιμετωπιστεί στην αρχή γενικά και ενδεικτικά ώστε να δοθεί μία εικόνα στο σύνολο του εθνικού χώρου ως προς την τάξη μεγέθους του Προγράμματος. Στην συνέχεια ο ακριβής υπολογισμός θα γίνει αφού έχουν προσδιοριστεί οι νέες αυτοδιοικητικές οντότητες.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

**ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
"ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

«ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1°:

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ - ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Το προτεινόμενο Υποπρόγραμμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα:

Μέτρο 1.: Νομική και νομοπαρασκευαστική επεξεργασία της διαδικασίας των Συνενώσεων μετά το χωροταξικό σχεδιασμό (κυρίως νομοθετικό πλαίσιο)

Μέτρο 2.: Νομική και νομοπαρασκευαστική επεξεργασία τροποποιήσεων στο ευρύτερο πεδίο των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και άλλων νόμων που βελτιώνουν την οργάνωση και λειτουργία της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης υπό το πρίσμα των Συνενώσεων των ΟΤΑ.

Υλοποίηση: ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.

Προϋπολογισμός:

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2°:

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΟΤΑ

Μέτρο 1.: *Προπαρασκευή χωροταξικού σχεδιασμού*

Διερεύνηση της αλληλοεπικάλυψης των υφιστάμενων ενοτήτων (επεξεργασία χαρτογραφική με GIS υπολογιστή). Παραγωγή νέων χαρτών με "κοινούς τόπους" (αφετηρία νέων ΟΤΑ).

Μέτρο 2.: *Επεξεργασία στο πεδίο εφαρμογής - Συμμετοχική διαδικασία*

Οργάνωση συζήτησης στις ΤΕΔΚ κάθε νομού με συμμετοχή των ενδιαφερομένων ΟΤΑ, αφού προηγηθεί η αποστολή του σχετικού υλικού και γραπτών οδηγιών καθώς και η κατάρτιση των κατάλληλων στελεχών των ΤΕΔΚ και των Περιφερειακών Διοικήσεων.

Σύνταξη πορίσματος και αιτιολογημένης πρότασης δημιουργίας νέων ΟΤΑ η οποία θα σταλεί στο ΥΠΕΣΔΔΑ και παράλληλα θα χρησιμεύσει ως εισήγηση για γνωμοδότηση από τη Διοικούσα Επιτροπή της ΤΕΔΚ.

Μέτρο 3.: Τελική Επεξεργασία – Σύνταξη οριστικού σχεδίου

Αποστολή: α) της πρότασης της ΤΕΔΚ και β) της πρότασης της Επιτροπής που θα συσταθεί με απόφαση του οικείου Γ.Γ. Περιφέρειας σε κάθε Περιφερειακή Διοίκηση Νομού. Εισήγηση της αρμόδιας Ομάδας Εργασίας. Πολιτική Απόφαση του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. και σύνταξη των σχετικών διατάξεων του Σχεδίου Νόμου, όπου θα αποτυπώνεται ανά νομό η διοικητική γεωγραφία της χώρας.

Υλοποίηση: ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α

Προϋπολογισμός:

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3^ο:

ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Μέτρο 1.: Διοικητική υποδομή και τεχνικός εξοπλισμός των νέων Δήμων

Το μέτρο αφορά:

- την επισκευή και τον εξοπλισμό ενός κτιρίου στην έδρα κάθε νέου Δήμου (εφόσον δεν υπάρχει κατάλληλο δημοτικό κατάστημα)
- την προμήθεια ενός ελάχιστου μεταφορικού μέσου (για την ενδοδημοτική μετακίνηση των κατοίκων, τη μεταφορά των μαθητών κλπ.)

Σημειώνεται ότι στο νέο δημοτικό κατάστημα θα εγκατασταθούν και τυχόν δημόσιες υπηρεσίες που είναι απαραίτητες, αλλά δεν έχουν δική τους εγκατάσταση (Γραφείο ΕΛΤΑ, ΔΕΗ κλπ.).

Φορέας προγραμματισμού και χρηματοδότηση: Υ.Εσ.Δ.Δ. & Α.

Προϋπολογισμός:

Μέτρο 2.: Βελτίωση και συμπλήρωση των διακοινωνικών έργων τεχνικής υποδομής και προστασίας του περιβάλλοντος

Το μέτρο αφορά:

- τον πολεοδομικό σχεδιασμό, τις αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων, αισθητικές παρεμβάσεις κλπ.

- τη βελτίωση και συμπλήρωση των διακοινωνικών έργων τεχνικής υποδομής που εξασφαλίζουν την συγκοινωνιακή επικοινωνία των πρώην κοινοτήτων με την έδρα του νέου Δήμου
- την κατασκευή έργων προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. του χώρου υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων).

Φορέας προγραμματισμού και χρηματοδότησης: Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Προϋπολογισμός:

Μέτρο 3.: Βελτίωση της εκπαιδευτικής υποδομής

Το Μέτρο αφορά:

- τη βελτίωση και επέκταση εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, που είναι απαραίτητες για την ενοποίηση ολιγοθέσιων σχολείων με στόχο, όπου είναι εφικτό, εξατάξιο σχολείο της πρωτοβάθμια και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Φορέας προγραμματισμού και χρηματοδότησης: ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Προϋπολογισμός:

Μέτρο 4.: Βελτίωση και συμπλήρωση του κοινωνικού εξοπλισμού υπερτοπικής σημασίας

Το Μέτρο αφορά:

- τη βελτίωση και συμπλήρωση του κοινωνικού εξοπλισμού υπερτοπικής (διακοινοτικής) σημασίας (π.χ. βρεφονηπιακός σταθμός, αγροτικό ιατρείο, Κ.Α.Π.Η.)

Φορέας προγραμματισμού και χρηματοδότησης: Υπ. Υγείας – Πρόνοιας

Προϋπολογισμός:

Μέτρο 5.: Βελτίωση και συμπλήρωση της πολιτιστικής και αθλητικής υποδομής υπερτοπικής σημασίας

Το Μέτρο αφορά:

- τη βελτίωση και συμπλήρωση της πολιτιστικής και αθλητικής υποδομής υπερτοπικής (διακοινοτικής) σημασίας (π.χ. χώρος πολλαπλών χρήσεων, βιβλιοθήκη, γήπεδα αθλοπαιδιών).

Φορέας προγραμματισμού και χρηματοδότησης: ΥΠ.ΠΟ. & Γ.Γ.Α.

Προϋπολογισμός:

Μέτρο 6.: Ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας και του ανθρώπινου δυναμικού

Το Μέτρο περιλαμβάνει:

- οικονομικά και άλλα κίνητρα προς τους κατοίκους κάθε περιοχής, που θα αναλαμβάνουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες για την ίδρυση βιώσιμων μονάδων, οι οποίες θα αξιοποιούν τοπικούς πόρους και θα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.
- προγράμματα συμβουλευτικής επαγγελματικού προσανατολισμού, κατάρτισης και ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας, νέων και κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, με αξιοποίηση και του θεσμού των τοπικών συμφώνων απασχόλησης.

Φορέας προγραμματισμού και συντονισμού της εφαρμογής:

Διυπουργικό όργανο με εκπροσώπους των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης, Γεωργίας και Εργασίας.

Φορείς χρηματοδότησης: Τα ανωτέρω Υπουργεία (κατά την αρμοδιότητα εκάστου)

Προϋπολογισμός (κατ' εκτίμηση):

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 4^ο:

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΟΤΑ

Μέτρο 1.: Εφαρμογή ρυθμίσεων θεμάτων υπηρετούντος προσωπικού.

Μέτρο 2.: Αποσπάσεις και μετατάξεις διοικητικού και τεχνικού προσωπικού από φορείς του δημοσίου τομέα, με οικονομικά και άλλα κίνητρα.

Μέτρο 3.: Πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού.

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 5^ο:

ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Το Υποπρόγραμμα στοχεύει στην κάλυψη των βασικών λειτουργικών δαπανών, κυρίως από τους Κ.Α.Π. οι οποίες θα προϋπολογισθούν μετά την ολοκλήρωση του προσδιορισμού προτύπου λειτουργικών δα-

πανών. Επιδιώκεται η εξασφάλιση ενός ελαχίστου επιπέδου παροχής δημοτικών υπηρεσιών.

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 6^ο:

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Το Υποπρόγραμμα στοχεύει στην οργάνωση των υπηρεσιών των νέων Δήμων με σύγχρονες μεθόδους και χρήση εργαλείων πληροφορικής και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού τους (υπηρετούντων και νεοπροσλαμβανομένων).

Προβλέπεται η χρηματοδότηση του κυρίως από το Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ» του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ. & Α.

Μέτρο 1.: Εκπόνηση προδιαγραφών, προτύπων και μελετών

Το Μέτρο περιλαμβάνει:

- την εκπόνηση προδιαγραφών και προτύπων για την οργάνωση και μηχανοργάνωση των δημοτικών λειτουργιών και του πληροφοριακού συστήματος των νέων ΟΤΑ
- την εκπόνηση των αναγκαίων ερευνών και μελετών.

Μέτρο 2.: Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού πληροφορικής

Το Μέτρο περιλαμβάνει την προμήθεια και εγκατάσταση του απαραίτητου εξοπλισμού πληροφορικής (H/W & S/W)

Μέτρο 3.: Κατάρτιση του προσωπικού

Το Μέτρο περιλαμβάνει προγράμματα κατάρτισης, σε πρώτη φάση των μελών των Επιτροπών Νομών και στη συνέχεια του προσωπικού των νέων Δήμων (υπηρετούντων και νεοπροσλαμβανομένων) καθώς και προγράμματα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των αιρετών.

Μέτρο 4.: Υποστήριξη της εφαρμογής του Υποπρογράμματος

Το μέτρο περιλαμβάνει:

- τη συλλογική συμβουλευτική υποστήριξη των νέων Δήμων για την οργάνωση και εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών τους και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού τους

- ενέργειες διοικητικής, τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης του προγράμματος «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» που είναι αναγκαίες για την επιτυχή εφαρμογή του Υποπρογράμματος 6.

Φορέας προγραμματισμού και χρηματοδότησης: Υπ. Εσ. Δ.Δ. & Α.

Προϋπολογισμός: 2.000.000 δρχ. από το Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ»

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 7^ο:

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Οι στόχοι του Υποπρογράμματος υπηρετούν τους πολιτικούς και τους επιχειρησιακούς στόχους του Προγράμματος «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» με μέτρα και ενέργειες μίας συγκροτημένης επικοινωνιακής πολιτικής.

Συνοπτικά, τα μέτρα και οι ενέργειες αυτές εξασφαλίζουν την κατάλληλη ενημέρωση, διαμορφώνουν τα απαραίτητα "μηνύματα" δημοσιότητας και δημιουργούν τις προϋποθέσεις ενός αποδοτικού δημοκρατικού διαλόγου, που θα αναδείξουν την σκοπιμότητα και την εφικτότητα του Προγράμματος, θα διασφαλίσουν την ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική συναίνεση και θα διευκολύνουν την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητά του.

1. Τα μέτρα και οι ενέργειες ενημέρωσης / δημοσιότητας απευθύνονται:
 - α. Στους αιρετούς και το προσωπικό των ΟΤΑ ώστε να συμβάλουν στην εξειδίκευσή του κατά Νομό και να συμμετάσχουν ενεργά στην εφαρμογή του.***
 - β. Στην πολιτική ηγεσία και τα αρμόδια στελέχη της κεντρικής και περιφερειακής Διοίκησης ώστε να αξιοποιήσουν τις δημόσιες πολιτικές, τα χρηματοδοτικά προγράμματα και άλλα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για την επιτυχή εφαρμογή του Προγράμματος.***

γ. Στα κόμματα και τους κοινωνικούς φορείς ώστε να συμβάλουν θετικά στο δημοκρατικό διάλογο και να εξασφαλιστεί η συναίνεση και υποστήριξή τους.

δ. Στα μαζικά μέσα ενημέρωσης, για να ενημερωθεί και ευαισθητοποιεί η κοινή γνώμη και ειδικότερα όσοι διατηρούν δεσμούς με τους τόπους καταγωγής τους, ώστε να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική συναίνεση.

2. Τα μέτρα και οι ενέργειες αυτές έχουν το ακόλουθο περιεχόμενο:

⇒ Καταδεικνύουν την σκοπιμότητα του Προγράμματος

⇒ Αναλύουν το περιεχόμενο του Προγράμματος

⇒ Αναδεικνύουν τον καινοτομικό χαρακτήρα του

⇒ Τονίζουν τα δημοκρατικά χαρακτηριστικά των επιλογών του Προγράμματος

⇒ Υπογραμμίζουν τις διαχρονικές προγραμματικές δεσμεύσεις της Πολιτείας για την υποστήριξη της εφαρμογής του νέου Θεσμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2.1 Όργανα του Προγράμματος

Ως όργανα διοίκησης και παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος προτείνονται τα ακόλουθα:

Σε κεντρικό επίπεδο η *Επιτροπή Διοίκησης του Προγράμματος* που αποτελείται από:

έξι (6) μέλη που ορίζονται από τον Υπουργό ΕΣ.Δ.Δ. & Α., ένα (1) εκπρόσωπο του ΥΠ.ΕΘ.Ο, ένα (1) εκπρόσωπο του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ και δύο (2) εκπροσώπους της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. από τους οποίους ο ένας εκπροσωπεί απαραίτητως τις Κοινότητες. Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο αρμόδιος Υφυπουργός ΕΣ.Δ.Δ.Α. Με την Επιτροπή συνδέονται οι Ομάδες Εργασίας που αποτελούνται από υπηρεσιακούς παράγοντες του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ. & Α. και άλλων αρμόδιων Υπουργείων και Εμπειρογνώμονες. Η Επιτροπή υποστηρίζεται διοικητικά από την Ομάδα Εργασίας Δ' (των Υποπρογραμμάτων 4 και 5). Επίσης, υποστηρίζεται από Επιστημονικές Ομάδες Υποστήριξης για την εκπόνηση των αναγκαίων υποστηρικτικών ερευνών και μελετών (Μέτρο 6.1.).

Σε επίπεδο νομού συγκροτείται Επιτροπή Νομού για την Υποστήριξη του Προγράμματος με επικεφαλής εκπρόσωπο του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ. & Α., αποτελούμενη από δύο στελέχη της Περιφερειακής Διοίκησης και δύο εκπροσώπους της ΤΕΔΚ. Υποστηρίζεται διοικητικά από το αρμόδιο τμήμα της Περιφερειακής Διοίκησης. Οι Επιτροπές Νομού συντονίζονται από την Επιτροπή Διοίκησης του Προγράμματος.

Με απόφαση του Υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. μετά από πρόταση της Επιτροπής Διοίκησης συγκροτείται σε επίπεδο Περιφέρειας Ομάδα Υποστήριξης, Ενημέρωσης και Προβολής του Προγράμματος υπό την Προεδρία του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Οι Περιφερεια-

κές Ομάδες Υποστήριξης υποβοηθούν την Επιτροπή και την Ομάδα Ε' (Ενημέρωσης και Προβολής) στον συντονισμό της εφαρμογής και την προβολή του Προγράμματος.

Οι λεπτομέρειες της οργάνωσης και λειτουργίας του Συστήματος Διοίκησης του Προγράμματος ρυθμίζονται με Κανονισμό Διοίκησης που θεσπίζεται με απόφαση του Υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. μετά από πρόταση της Επιτροπής Διοίκησης, εντός 20 ημερών από την συγκρότηση της Επιτροπής.

2.2 Αρμοδιότητες των Οργάνων Διοίκησης του Προγράμματος

- **Επιτροπή Διοίκησης Προγράμματος:** Εγκρίνει την εξειδίκευση των Μέτρων, παρακολουθεί την εφαρμογή του Προγράμματος, συντονίζει τις Ομάδες Εργασίας τις Ομάδες Επιστημονικής Υποστήριξης, τις Επιτροπές Νομού για την Υποστήριξη του Προγράμματος και τις Περιφερειακές Ομάδες Υποστήριξης Ενημέρωσης και Προβολής, ενημερώνει την πολιτική ηγεσία του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., συνεργάζεται με την Επιτροπή του Προγράμματος «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ».
- **Ομάδα Εργασίας Α' – Νομοπαρασκευαστικό έργο.** Υλοποίηση των μέτρων 1.1., 1.2., 1.3., 4.1., νομοπαρασκευαστική υποστήριξη του συνολικού Προγράμματος και ειδικότερα των μέτρων 4.2 και 4.3.
- **Ομάδα Εργασίας Β' – Χωροταξικός Σχεδιασμός.** Υλοποίηση των Μέτρων 2.1., 2.2., 2.3.
- **Ομάδα Εργασίας Γ' – Τοπικές Δημόσιες Επενδύσεις.** Εξειδίκευση Υποπρογράμματος 3 (Μέτρα 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6), επιστημονική υποστήριξη και παρακολούθηση της εφαρμογής του.
- **Ομάδα Εργασίας Δ' – Διοικητική Υποστήριξη.** Εξειδίκευση και παρακολούθηση εφαρμογής του Υποπρογράμματος 4 (Μέτρα 4.1, 4.2 και 4.3) και Υποπρογράμματος 5. Διοικητική υποστήριξη του συνολικού Προγράμματος.
- **Ομάδα Εργασίας Ε' – Ενημέρωση και Προβολή.** Εξειδίκευση του Υποπρογράμματος 7 και παρακολούθηση της εφαρμογής του. Συ-

νεργάζεται και με τις Περιφερειακές Ομάδες Υποστήριξης Ενημέρωσης και Προβολής.

Το Υποπρόγραμμα 6 υλοποιείται από την Επιτροπή Διοίκησης των Μέτρων 2.4 και 1.3 του Προγράμματος «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ» με βάση τις σχετικές προτάσεις της Επιτροπής Διοίκησης του Προγράμματος.

2.3 Επιχειρησιακό Σχέδιο του Προγράμματος «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Ως πρώτο βήμα προτείνεται η εκπόνηση ενός επιχειρησιακού σχεδίου (Business Plan) για την τετραετία 1997-2001, το οποίο θα περιλαμβάνει αναλυτικά τις προτεινόμενες ρυθμίσεις και τα Υποπρογράμματα με το χρονοδιάγραμμα και το κόστος εφαρμογής τους.

ΠΟΡΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ του ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΡΑ-ΕΡΓΑ / ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (σε εκατ. δ.ρ.χ.)					ΣΥΝΟΛΟ	ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
		1997	1998	1999	2000	2001		
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1^ο. ΝΟΜΟΠΡΑΞΚ. ΕΡΓΟ								
Μέτρο 1. Πρωτοπαράρτησ. Εκτελεγ. Πλασίου Συνεννόησιν	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
Μέτρο 2. Βελτίωση Δηροτικού και Κοινοτικού Κώδικα	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2^ο. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ Ο.Τ.Α.								
Μέτρο 1. Πρωτοπαράρτησ. Χωροτάξ. Σχεδιασμός	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. - ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. - ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.
Μέτρο 2. Εκτελεστικά στο Πεδίο Εφαρμογής	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. - ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. - ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.
Μέτρο 3. Τεχνική Εκτελεστικά Διασφάλισι	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. - ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. - ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3^ο. ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΗΜ. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ								
Μέτρο 1. Δίκτυα Υποδομής και Τεχν. Εξοπλισμός	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
Μέτρο 2. Δίκτυων Έργα Υποδομής, & Περίβλεπτος	ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.
Μέτρο 3. Βελτίωση Εκπαιδευτικής Υποδομής	ΥΠ.Ε.Π.Θ.							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.Ε.Π.Θ.
Μέτρο 4. Κοινων. Εξοπλισμός, Υαγεία, Σημεία	ΥΠ.ΥΓ. - ΠΡΟΝΟΙΑΣ							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.ΥΓ. - ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Μέτρο 5. Πολιτιστική και Αθλητική υποδομή	ΥΠ.ΠΟ. & Γ.Ε.Α							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.ΠΟ. & Γ.Ε.Α
Μέτρο 6. Ανάπτυξη Οικονομικής Δραστηριότητας & Ανθρώπινου Δυναμικού	ΥΠ.ΕΘ.Ο. - ΥΠ.ΑΝΑΠ. - ΥΠ.ΓΕΩΡΓ. - ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΘ.Ο. - ΥΠ.ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΥΠ.ΓΕΩΡΓΙΑΣ - ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 4^ο. ΣΤΕΡΕΧΩΣΗ ΝΕΩΝ Ο.Τ.Α								
Μέτρο 1. Ρυθμίσεις, Υαγεία κοινότησ Προσωπικού	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
Μέτρο 2. Διασφάλισι και Μετατόπισι Προσωπικού	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
Μέτρο 3. Πρώληψη Επιστημονικού Προσωπικού	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 5^ο. ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΑΔΙΑΝΩΝ								
	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. (Κ.Α.Π)
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 6^ο. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ								
Μέτρο 1. Προδιαγραφή, Πρώτα, Μελέτες	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.	75	50	25		-	150	Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. (ΚΑΠΕΘΕΝΗΣ)
Μέτρο 2. Προμήθειες - Εγκαταστήσ Εξοπλ. Πληροφορικής	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.			600	100	-	700	Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. (ΚΑΠΕΘΕΝΗΣ)
Μέτρο 3. Εκπαίδευσι του Προσωπικού	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.	80	450	450	20	-	1.000	Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. (ΚΑΠΕΘΕΝΗΣ)
Μέτρο 4. Υαγεία και Εφαρμογή, Υποπρογραμματισμός	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.	50	50	25	25	-	150	Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α. (ΚΑΠΕΘΕΝΗΣ)
ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 7^ο. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ								
α) Υ.Δ.Δ.Υ. Υποπρογραμματισμός	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.
β) Εφαρμογή	ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.							Προϊκός. & Π.Α.Ε. ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.&Α.

ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ. & Α.
ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
(σε εκατομ. δραχμές)

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	1998	1999	2000	2001
Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.)	24.040	27.600	31.740	36.500
Σ.Α.Τ.Α.	23.800	27.300	31.500	36.200
ΑΤΟΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	6.050	6.650	7.320	8.050
ΣΥΝΟΛΟ	53.890	61.550	70.560	80.750
ΟΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 1997-2001				266.750

Οι προϋπολογιζόμενοι πόροι του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για την τετραετία 1998-2001 που θα διατεθούν για την εφαρμογή του Προγράμματος «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» και ειδικότερα για την υλοποίηση της ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ και την υποστήριξη των ΝΕΩΝ ΟΤΑ, προέρχονται κατεξοχήν από τρεις πηγές:

- α. Τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.)
- β. Την Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.)
- γ. Το κονδύλι που διατίθεται για την παροχή απόκων δανείων στους ΟΤΑ.

Το ποσόν που θα διατεθεί από τους Κ.Α.Π. αντιστοιχεί στα δύο τρίτα (2/3) της αναμενόμενης ετήσιας αύξησης των πόρων αυτών η οποία κυμαίνεται στο 15% του ετήσιου συνολικού ποσού τους.

Το ποσόν που θα διατεθεί από την Σ.Α.Τ.Α είναι ίσο με το 20% του ετήσιου συνολικού ποσού. Το διατιθέμενο ποσόν της Σ.Α.Τ.Α προέρχεται από τα 2/3 της αναμενόμενης ετήσιας αύξησης του συνολικού ποσού και από 10% της Σ.Α.Τ.Α. που σήμερα διανέμεται στα Συμβούλια Περιοχής.

Το κονδύλι των Ατόκων Δανείων υπολογίζεται με βάση την αναμενόμενη ετήσια αύξηση του ποσού που έως τώρα διένειμε το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ. & Α. με την μορφή ατόκων δανείων στους ΟΤΑ. Με τα ποσά από το εν λόγω κονδύλι χρηματοδοτούνται κυρίως οι μικροί ΟΤΑ για την κάλυψη των αναγκών τους.

Τώρα, στο πλαίσιο της Ανασυγκρότησης των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, επιδιώκεται η αποδοτική αξιοποίηση αυτού του πόρου για την εφαρμογή του Προγράμματος «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ».

Τέλος πρέπει να επισημανθεί ότι εκτός από τα προαναφερόμενα ποσά το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α διαθέτει στους ΟΤΑ πρώτου βαθμού το σύνολο του υπολοίπου ποσού των Κ.Α.Π. και της Σ.Α.Τ.Α. έτσι ώστε οι ΟΤΑ τόσο το 1998 όσο και από το 1999 και μετά (Νέοι ΟΤΑ) να διαθέτουν αποπληθωρισμένους τους πόρους που διατίθενται σήμερα από το Υπουργείο.

Οι πόροι που προϋπολογίζονται για να διατεθούν στην εφαρμογή του Προγράμματος, δηλαδή το ποσόν των 266.750.000.000 δρχ. αποτελεί επιπλέον ενίσχυση των νέων Ο.Τ.Α., η οποία πάντως θα επικεντρωθεί αποκλειστικά και μόνο στους σκοπούς και θα διατεθεί σύμφωνα με τα κριτήρια και τις διαδικασίες του Προγράμματος.

ΜΕΡΟΣ Ζ

**ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ
ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

Α. ΣΥΝΙΣΤΩΝΤΑΙ ΟΙ ΚΑΤΩΤΕΡΟΙ ΔΗΜΟΙ:

1. Δήμος Αγγελοκάστρου αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγγελοκάστρου, 2. Κλεισορρευμάτων, 3. Λυσιμαχείας, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Αγγελόκαστρο της τέως κοινότητας Αγγελοκάστρου.
2. Δήμος Αγρινίου αποτελούμενος από τους δήμους: 1. Αγίου Κωνσταντίνου, 2. Αγρινίου και τις κοινότητες: 1. Αγίου Νικολάου, 2. Δοκιμίου, 3. Καλυβίων, 4. Καμαρούλας, 5. Σκουτεσιάδας, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Αγρίνιο του τέως δήμου Αγρινίου.
3. Δήμος Αιτωλικού αποτελούμενος από το δήμο Αιτωλικού και τις κοινότητες: 1. Αγίου Ηλία, 2. Σταμνάς, 3. Φραγκουλαϊκών, 4. Χρυσοβεργίου, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Αιτωλικό του τέως δήμου Αιτωλικού.
4. Δήμος Αλυζίας αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αρχοντοχωρίου, 2. Βάρνακα, 3. Κανδήλας, 4. Μύτικα, 5. Παναγούλας, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Κανδήλα της τέως κοινότητας Κανδήλας.
5. Δήμος Αμφιλοχίας αποτελούμενος από το δήμο Αμφιλοχίας και τις κοινότητες: 1. Αμπελακίου, 2. Ανοιξιάτικου, 3. Κεχρινιάς, 4. Λουτρού, 5. Σαρδινίων, 6. Σπάρτου, 7. Στάνου, οι οποίοι καταργούνται, καθώς και από τους συνοικισμούς: 1. Βαρετάδα, 2. Μέγας Κάμπος της κοινότητας Βαρετάδας, οι οποίοι αποσπώνται από αυτήν.
6. Δήμος Ανακτορίου αποτελούμενος από το δήμο Βονίτσης και τις κοινότητες: 1. Αγίου Νικολάου, 2. Δρυμού, 3. Θυρίου, 4. Μοναστηρακί-

- ου, 5. Παλιαμπέλων, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Βόνιτσα του τέως δήμου Βονίτσης.
7. Δήμος Αποδοτίας αποτελούμενος από το δήμο Αποδοτίας και τις κοινότητες: 1. Αναβρυτής, 2. Ασπριάς, 3. Γραμμένης Οξυάς, 4. Ελατούς, 5. Καλλονής, 6. Καταφυγίου, 7. Κεντρικής, 8. Κοκκινοχωρίου, 9. Κυδωνέας, 10. Λεύκας, 11. Λιμνίτσης, 12. Μανδρινής, 13. Πόδου, 14. Τερψιθέας, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Άνω Χώρα του τέως δήμου Αποδοτίας.
8. Δήμος Αρακύνθους, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Άνω Κερασόβου, 2. Γραμματικούς, 3. Ζευγαρακίου, 4. Κάτω Κερασόβου, 5. Ματαράγκας, 6. Παπαδατών, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Παππαδάτες της τέως κοινότητας Παππαδάτες.
9. Δήμος Αστακού αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγραμπέλων, 2. Αστακού, 3. Βασιλοπούλου, 4. Βλιζιανών, 5. Καραϊσκάκη, 6. Μαχαιρά, 7. Μπαμπίνης, 8. Παλαιομανίας, 9. Προδρόμου, 10. Σκουρτούς, 11. Στρογγυλοβουνίου, 12. Χρυσοβίτης, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Αστακός της τέως κοινότητας Αστακού.
10. Δήμος Θέρμου αποτελούμενος από το δήμο Θέρμου και από τις κοινότητες: 1. Αβαρικού, 2. Αγίας Σοφίας, 3. Αετόπετρας, 4. Αμβρακίας, 5. Αναλήψεως, 6. Αργυρού Πηγαδίου, 7. Διασελλακίου, 8. Διπλατάνου, 9. Δρυμώνος, 10. Καλουδίου, 11. Κάτω Χρυσοβίτσης, 12. Κοκκινόβρυσης, 13. Κονίσκης, 14. Λευκού, 15. Μυρτέας, 16. Νεοχωρίου, 17. Παμφίου, 18. Πέρκου, 19. Πετροχωρίου, 20. Σιταραλώνων, 21. Χαλικίου Αμβρακίας, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Θέρμο του τέως δήμου Θέρμου.
11. Δήμος Θεοσιέων, αποτελούμενος από το δήμο Θεσπέων και τις κοινότητες: 1. Νέας Αβόρανης, 2. Παναιτωλίου, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Καινούργιο του τέως δήμου Θεοσιέων.
12. Δήμος Ινάχου αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγριδίου, 2. Αλευράδας, 3. Αμοργιανών, 4. Βρουβιανών, 5. Γιαννοπούλων, 6. Ε-

μπεσού, 7. Μαλεσιάδας, 8. Μπαμπαλιού, 9. Πατιοπούλου, 10. Περδικακίου, 11. Πετρώνας, 12. Σταθά, 13. Τρικλίνου, 14. Χαλκιοπούλων, οι οποίες καταργούνται, καθώς και από το συνοικισμό Ποδογορά της κοινότητας Βαρετάδας, ο οποίος αποσπάται από αυτήν. Έδρα του δήμου ορίζεται ο συνοικισμός Νέο Χαλκιοπούλο της τέως κοινότητας Χαλκιοπούλων.

13. Δήμος Κεκροπίας, αποτελούμενος από το δήμο Κεκροπίας και τις κοινότητες: 1. Βάτου, 2. Περατιάς, 3. Πλαγιάς, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Πάλαιρος του τέως δήμου Κεκροπίας.
14. Δήμος Μακρυνείας, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγίου Ανδρέου, 2. Ακρών, 3. Γαβαλούς, 4. Δαφνιά, 5. Κάτω Μακρινούς, 6. Καψοράχης, 7. Μακρινούς, 8. Μεσαρίστης, 9. Ποταμούλας, 10. Τριχωνίου, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Γαβαλού της τέως κοινότητας Γαβαλούς.
15. Δήμος Μεδεώνας αποτελούμενος από το δήμο Κατούνας και τις κοινότητες: 1. Αετού, 2. Κομπωτής, 3. Κονοπίνας, 4. Τρύφου, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Κατούνα του τέως δήμου Κατούνας.
16. Δήμος Μενιδίου, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Μενιδίου, 2. Φλωριάδος, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Μενίδι της τέως κοινότητας Μενιδίου.
17. Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, αποτελούμενος από το δήμο Μεσολογγίου και τις κοινότητες: 1. Αγίου Γεωργίου, 2. Αγίου Θωμά, 3. Άνω Κουδουνίου, 4. Ελληνικών, 5. Ευηνοχωρίου, 6. Μουσσούρων, 7. Ρετσίνων, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Μεσολόγγι του τέως δήμου Μεσολογγίου.
18. Δήμος Ναυπάκτου, αποτελούμενος από το δήμο Ναυπάκτου και τις κοινότητες: 1. Αφροξυλιάς, 2. Βελβίνας, 3. Βλαχομάνδρας, 4. Βαμβακούς, 5. Δάφνης, 6. Λύγια, 7. Μαμουλάδας, 8. Νεοκάστρου, 9. Ξηροπηγάδου, 10. Παλαιοχωρακίου, 11. Πιτσιναϊκών, 12. Ριγανίου, 13. Σκάλας, οι οποίοι καταργούνται.

19. Δήμος Νεάπολης, αποτελούμενος από το δήμο Νεάπολης και την κοινότητα Σπολαΐτης, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Τριανταϊκά του τέως δήμου Νεάπολης.
20. Δήμος Οινιάδων, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Γουριάς, 2. Κατοχής, 3. Λεσινίου, 4. Μάστριου, 5. Νεοχωρίου, 6. Πενταλόφου, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Νεοχώρι της τέως κοινότητας Νεοχωρίου.
21. Δήμος Παναιτωλικού, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγίας Βαρβάρας, 2. Αγίας Παρασκευής, 3. Καστανούλιας, 4. Κερασέας, 5. Σιτομένων, 6. Σκουτεράς, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Σκουτερά της τέως κοινότητας Σκουτεράς.
22. Δήμος Παραβόλας, αποτελούμενος από το δήμο Παραβόλας και τις κοινότητες: 1. Καλλιθέας, 2. Κυρά Βγένας, 3. Λαμπιρίου, 4. Νερομάννας, 5. Παλαιοκαρυάς, 6. Παντανάσσης, 7. Σπαρτιά, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Παραβόλα του τέως δήμου Παραβόλας.
23. Δήμος Παρακαμπυλίων, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγαλιανού, 2. Αγίου Βλασίου, 3. Αμπελίων, 4. Κυπαρίσσου, 5. Πεντακόρφου, 6. Ποταμούλας, 7. Σαργιάδας, 8. Σιδήρων, 9. Χούνης, 10. Ψηλοβράχων, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Άνω Άγιος Βλάσιος της τέως κοινότητας Αγίου Βλασίου.
24. Δήμος Πλατάνου, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγίου Δημητρίου, 2. Αραχόβης, 3. Αχλαδοκάστρου, 4. Δενδροχωρίου, 5. Καστανέας, 6. Κλεπάς, 7. Λιβαδακίου, 8. Νεοχωρίου, 9. Περδικόβρυσης, 10. Περίστης, 11. Πλατάνου, 12. Χόμορης, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Πλάτανος της τέως κοινότητας Πλατάνου.
25. Δήμος Πυλλήνης, αποτελούμενος από το δήμο Πυλλήνης και τις κοινότητες: 1. Ανθοφύτου, 2. Γάβρου, 3. Ελευθεριανής, 4. Παλιοπύργου, 5. Στύλιας, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Σίμος, της τέως κοινότητας Στράτου.

26. Δήμος Φυτειών, αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Παπαδάτου, 2. Φυτειών, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Φυτεΐαι της τέως κοινότητας Φυτειών.
27. Δήμος Χάλκειας, αποτελούμενος από το δήμο Χάλκειας και τις κοινότητες: 1. Γαλατά, 2. Περιθωρίου, οι οποίοι καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο δήμος Χάλκεια του τέως δήμου Χάλκειας.
- Β. Στον πιο πάνω Νομό δεν συντρέχει περίπτωση αναγνώρισης κοινότητας σε δήμο.
- Γ. Στο Δήμο Αντιρρίου δεν επέρχεται μεταβολή.

1. ΔΗΜΟΣ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	6. ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΚΤΟΡΙΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
1. ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟ	1.849	1. ΒΟΝΙΤΣΑ	4.353
2. ΚΛΕΙΣΟΡΡΕΥΜΑΤΑ	539	2. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	448
3. ΛΥΣΙΜΑΧΕΙΑ	659	3. ΔΡΥΜΟΣ	688
	3.047	4. ΘΥΡΙΟ	1.330
		5. ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ	1.802
2. ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	6. ΠΑΛΙΑΜΠΕΛΑ	1.062
1. ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	5.395		9.683
2. ΑΓΡΙΝΙΟ	70.934		
3. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	231	7. ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΔΟΤΙΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
4. ΔΟΜΙΚΟΣ	2.198	1. ΑΠΟΔΟΤΙΑ	489
5. ΚΑΛΥΒΙΑ	2.006	2. ΑΝΑΒΡΥΤΗ	83
6. ΚΑΜΑΡΟΥΛΑ	922	3. ΑΣΠΡΙΑ	194
7. ΣΚΟΥΤΕΣΙΑΔΑ	395	4. ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΟΞΙΑ	101
	82.081	5. ΕΛΑΤΟΥΣ	130
3. ΔΗΜΟΣ ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	6. ΚΑΛΛΟΝΗ	61
1. ΑΙΤΩΛΙΚΟ	5.381	7. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ	340
2. ΑΓ. ΗΛΙΑΣ	311	8. ΚΕΝΤΡΙΚΗ	211
3. ΣΤΑΜΝΑ	1.291	9. ΚΟΚΚΙΝΟΧΩΡΙΟΥ	109
4. ΦΡΑΓΚΟΥΛΑΙΙΚΩΝ	120	10. ΚΥΔΩΝΕΑ	43
5. ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΙ	641	11. ΛΕΥΚΑ	97
	7.744	12. ΛΙΜΝΙΤΣΑ	89
4. ΔΗΜΟΣ ΑΛΥΖΙΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	13. ΜΑΝΔΡΙΝΙ	75
1. ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟ	1.194	14. ΠΟΔΟΥ	32
2. ΒΑΡΝΑΚΑΣ	408	15. ΤΕΡΨΙΘΕΑ	-
3. ΚΑΝΔΗΛΑ	1.324		2.054
	2.926		
5. ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	8. ΔΗΜΟΣ ΑΡΑΚΥΝΘΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
1. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ	5.116	1. ΑΝΩ ΚΕΡΑΣΟΒΟ	511
2. ΑΜΠΕΛΑΚΙ	1.096	2. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ	1.037
3. ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ	1.711	3. ΖΕΥΓΑΡΑΚΙ	1.047
4. ΚΕΧΔΡΙΝΙΑ	852	4. ΚΑΤΩ ΚΕΡΑΣΟΒΟ	623
5. ΛΟΥΤΡΟ	2.445	5. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ	2.057
6. ΣΑΡΔΙΝΙΑ	976	6. ΠΑΠΑΔΑΤΕΣ	1.733
7. ΣΠΑΡΤΟ	795		7.008
8. ΣΤΑΝΟΣ	1.345		
9. ΒΑΡΕΤΑΔΑ	582		
	14.918		

9. ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΑΚΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	12. ΔΗΜΟΣ ΙΝΑΧΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
1. ΑΓΡΑΜΜΕΝΟΙ	320	1. ΑΓΡΙΔΙΟΥ	503
2. ΑΣΤΑΚΟΣ	2.542	2. ΑΛΕΥΡΑΔΑ	301
3. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ	636	3. ΑΜΟΡΓΙΑΝΩΝ	648
4. ΒΛΙΖΙΑΝΟΙ	312	4. ΒΟΥΡΒΙΑΝΩΝ	429
5. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	742	5. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΩΝ	293
6. ΜΑΧΑΙΡΑ	573	6. ΕΜΠΕΣΟΥ	811
7. ΜΠΑΜΠΙΝΗ	467	7. ΜΑΛΕΣΙΑΔΑΣ	538
8. ΠΑΛΑΙΟΜΑΝΙΝΑ	983	8. ΜΠΑΜΠΑΛΙΟΥ	159
9. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	346	9. ΠΑΤΙΟΠΟΥΛΟΥ	685
10. ΣΚΟΥΡΤΟΥ	460	10. ΠΕΡΔΙΚΑΡΙΟΥ	377
11. ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΒΟΥΝΙ	348	11. ΠΕΤΡΩΝΑΣ	270
12. ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑ	481	12. ΣΤΑΘΑ	496
	8.210	13. ΤΡΙΚΛΙΝΟΥ	253
		14. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ	1.142
10. ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	15. ΒΑΡΕΤΑΔΕΣ	582
1. ΘΕΡΜΟ	2.448		7.687
2. ΑΒΑΡΙΚΟΥ	307	13. ΔΗΜΟΣ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
3. ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ	493	1. ΚΕΚΡΟΠΙΑ	2.689
4. ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ	322	2. ΒΑΤΟΥ	125
5. ΑΜΒΡΑΚΙΑ	164	3. ΠΕΡΑΤΙΑΣ	343
6. ΑΝΑΛΗΨΗ	1.074	4. ΠΛΑΓΙΑΣ	950
7. ΑΡΓΥΡΟ ΠΗΓΑΔΙ	89		4.107
8. ΔΙΑΣΕΛΑΚΙ	136	14. ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΥΝΕΙΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
9. ΔΙΠΛΑΤΑΝΟΣ	128		829
10. ΔΡΥΜΩΝΑΣ	377		204
11. ΚΑΛΟΥΔΙ	497		1.376
12. ΚΑΤΩ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑ	385		403
13. ΚΟΚΚΙΝΟΒΡΥΣΗ	216		852
14. ΚΟΝΙΣΚΗ	317		370
15. ΛΕΥΚΟΣ	168		417
16. ΜΥΡΤΕΑΣ	880		-
17. ΝΕΟΧΩΡΙ	116		51
18. ΠΑΜΦΙΟ	157		325
19. ΠΕΡΚΟ	65		4.827
20. ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	525	15. ΔΗΜΟΣ ΜΕΔΕΩΝΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
21. ΣΙΤΑΡΑΛΩΝΑΣ	333	1. ΚΑΤΟΥΝΑ	2.763
22. ΧΑΛΙΚΗ ΑΜΒΡΑΚΙΑΣ	133	2. ΑΕΤΟΥ	803
	9327	3. ΚΟΜΠΟΤΗΣ	516
11. ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΤΙΕΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	4. ΚΟΝΟΠΙΔΑΣ	667
1. ΘΕΣΤΙΕΩΝ	3.321	5. ΤΡΥΦΟΥ	1.011
2. ΝΕΑ ΑΒΟΡΑΝΗ	943		5.760
3. ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟ	3.330		
	7.594		

16. ΔΗΜΟΣ ΜΕΝΙΔΙΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	21. ΔΗΜΟΣ ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
1. ΜΕΝΙΔΙ	1.514	1. ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ	181
2. ΦΛΩΡΙΑΔΟΣ	890	2. ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	301
	2.404	3. ΚΑΣΤΑΝΟΥΛΑ	165
		4. ΚΕΡΑΣΕΑ	221
17. ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣΠΟΛΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	5. ΣΙΤΟΜΕΝΩΝ	384
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ		6. ΣΚΟΥΤΕΡΑΣ	810
1. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ	12.103		2.062
2. ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	941	22. ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
3. ΑΓ. ΘΩΜΑΣ	679	1. ΠΑΡΑΒΟΛΑ	2.439
4. ΑΝΩ ΚΟΥΔΟΥΝΙΟΥ	163	2. ΚΑΛΛΙΘΕΑ	378
5. ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ	479	3. ΚΥΡΑ ΒΓΕΝΑ	180
6. ΕΥΗΝΟΧΩΡΙΟΥ	2.012	4. ΛΑΜΠΙΡΙΟΥ	258
7. ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ	274	5. ΝΕΡΟΜΑΝΝΑ	527
8. ΡΕΤΣΙΝΩΝ	208	6. ΠΑΛΑΙΟΚΑΡΥΑ	312
	16.859	7. ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ	805
18. ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	8. ΣΠΑΡΤΙΑ	220
1. ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ	10.854		5.119
2. ΑΦΡΟΞΥΛΑ	307	23. ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΚΑΜΠΥΛΙΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
3. ΒΕΛΒΙΝΑ	112	1. ΑΓΑΛΙΑΝΟΥ	133
4. ΒΛΑΧΟΜΑΝΔΡΑ	210	2. ΑΓ. ΒΛΑΣΙΟΥ	445
5. ΒΑΜΒΑΚΟΥ	177	3. ΑΜΠΕΛΙΩΝ	418
6. ΔΑΦΝΗ	692	4. ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΥ	324
7. ΛΥΓΙΑ	695	5. ΠΕΝΤΑΚΟΡΦΟΥ	409
8. ΜΑΜΟΥΛΑΔΑ	334	6. ΠΟΤΑΜΟΥΛΑΣ	496
9. ΝΕΟΚΑΣΤΡΟ	209	7. ΣΑΡΓΙΑΔΑΣ	373
10. ΞΗΡΟΠΗΓΑΔΟ	518	8. ΣΙΔΗΡΩΝ	89
11. ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑΚΙΟΥ	211	9. ΧΟΥΝΗΣ	-
12. ΠΙΤΣΙΝΑΪΚΩΝ	244	10. ΨΗΛΟΒΡΑΧΩΝ	161
13. ΡΙΓΑΝΙΟΥ	325		2.848
14. ΣΚΑΛΑ	517		
	15.405		
19. ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	24. ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
1. ΝΕΑΠΟΛΗ	4.369	1. ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	169
2. ΣΠΟΛΑΪΤΗΣ	1.169	2. ΑΡΑΧΟΒΗΣ	280
	5.528	3. ΑΧΛΑΔΟΚΑΣΤΡΟΥ	142
20. ΔΗΜΟΣ ΟΙΝΙΑΔΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	4. ΔΕΝΔΡΟΧΩΡΙΟΥ	15
1. ΓΟΥΡΙΑ	1.007	5. ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ	81
2. ΚΑΤΟΧΗ	3.002	6. ΚΛΕΠΑΣ	146
3. ΠΕΣΙΝΙ	943	7. ΛΙΒΑΔΑΚΙΟΥ	86
4. ΜΑΣΤΡΟΥ	627	8. ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	172
5. ΝΕΟΧΩΡΙ	3.874	9. ΠΕΡΔΙΚΟΒΡΥΣΗΣ	39
6. ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΣ	1.233	10. ΠΕΡΙΣΤΗΣ	168
	10.686	11. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	285
		12. ΧΟΜΟΡΗΣ	111
			1.694

25. ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΛΗΝΗΣ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91	27. ΔΗΜΟΣ ΦΥΤΕΙΩΝ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
1. ΠΥΛΛΗΝΗ		884	1. ΠΑΠΑΔΑΤΕΣ		1.059
2. ΑΝΘΟΦΥΤΟΥ		156	2. ΦΥΤΕΙΕΣ		2.077
3. ΓΑΒΡΟΥ		87			3.136
4. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ		265			
5. ΠΑΛΙΟΠΥΡΓΟΥ		232	28. ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΕΙΑΣ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91
6. ΣΤΥΛΙΑΣ		162			1.619
		1.786			1.271
					271
26. ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΑΤΟΥ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ '91			3.161
1. ΓΟΥΡΙΩΤΙΣΣΗΣ		756			
2. ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ		585			
3. ΚΥΨΕΛΗΣ		504			
4. ΛΕΠΕΝΟΥΣ		2.445			
5. ΜΑΤΣΟΥΚΙΟΥ		325			
6. ΟΧΘΙΩΝ		580			
7. ΡΙΓΑΝΗΣ		599			
8. ΣΤΡΑΤΟΥ		1.101			
		6.895			

Με βάση τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι ο μόνος δήμος που ξεχωρίζει πάντα με βάση τον πληθυσμό είναι ο δήμος Αγρινίου, ο οποίος φαίνεται να έχει 82.081 άτομα. Μετά ακολουθούν οι δήμοι Ιερής πόλης Μεσολογγίου με 16.859 άτομα, Ναυπάκτου με 15.405 και Αμφιλοχίας με 14.918 άτομα.

Ο πληθυσμός των υπολοίπων δήμων είναι μικρότερος, αλλά σε αντίθεση με τους προηγούμενους, αυτοί αποτελούνται από συνενώσεις περισσότερων κοινοτήτων και δήμων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με βάση τις παραπάνω αναλύσεις συμπεραίνουμε ότι οι προοπτικές ανάπτυξης του Νομού γίνονται όλο και περισσότερες καθώς και πραγματοποιήσιμες στηριζόμενες στην Δημογραφική, Οικιστική και Διοικητική υπόσταση του Νομού.

Το πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας» θα βοηθήσει με τη σειρά του στην ανάπτυξη του Νομού αφού θα δώσει τη δυνατότητα στους κατοίκους και των πιο απομακρυσμένων περιοχών να γευτούν τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρουν οι συνενώσεις και με τη σειρά τους αυτοί να προσφέρουν ότι καλύτερο διαθέτουν.

Ο Νομός Αιτ/νίας έχει πλέον περισσότερες δυνατότητες στο να εξελιχθεί σε έναν από τους μεγαλύτερους Νομούς της χώρας, όχι μόνο σε έκταση (αφού είναι ήδη μεγαλύτερος), αλλά και προς άλλες κατευθύνσεις.

Ήδη βλέπουμε ενδεικτικά στοιχεία της ανάπτυξής του και ευελπιστούμε η μέλλουσα πορεία του να είναι ανοδική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1 ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

- ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

- ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΗΣ 1984.

2 ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΜΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΗΣ 1984.

3 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ «Ε.Ε.Α.Τ.Α».

4 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997.